

Bruksela, 30 listopada 2018 r.
(OR. en)

14784/18

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2016/0190(CNS)

JUSTCIV 292

NOTA

Od:	Prezydencja
Do:	Rada
Nr dok. Kom.:	10767/16
Dotyczy:	Wniosek dotyczący rozporządzenia Rady w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę (wersja przekształcona) – Podejście ogólne

I. AKTUALNA SYTUACJA

1. Pismem z dnia 30 czerwca 2016 r. Komisja przekazała Radzie i Parlamentowi Europejskiemu wniosek dotyczący rozporządzenia Rady w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę (wersja przekształcona) (przekształcone rozporządzenie Bruksela IIa).

2. Proponowane rozporządzenie Bruksela IIa podlega specjalnej procedurze ustawodawczej określonej w art. 81 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i wymaga jednomyślności ze strony Rady.
3. W dniu 18 stycznia 2018 r. opinię w sprawie wniosku Komisji wydał Parlament Europejski. W myśl orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości należy ponownie skonsultować się z Parlamentem Europejskim każdorazowo, gdy ostatecznie przyjęty tekst, jako całość, różni się co do istoty od tekstu, w sprawie którego już się z Parlamentem konsultowano, z wyjątkiem przypadków, gdy zmiany są zasadniczo zgodne ze stanowiskiem samego Parlamentu.
4. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny wydał opinię w sprawie wniosku Komisji w dniu 26 stycznia 2017 r.
5. Europejski Inspektor Ochrony Danych wydał opinię w sprawie wniosku Komisji w dniu 15 lutego 2018 r.
6. Zgodnie z art. 3 i art. 4a ust. 1 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Zjednoczone Królestwo powiadomiło o chęci uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu proponowanego przekształconego rozporządzenia Bruksela IIa.
7. Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dania nie uczestniczy w przyjęciu proponowanego przekształconego rozporządzenia Bruksela IIa i nie jest nim związana ani go nie stosuje.

II. FINALIZACJA WERSJI PRZEKSZTAŁCONEJ

8. Od czasu rozpoczęcia negocjacji w 2016 r. Rada regularnie analizowała proponowane przekształcone rozporządzenie Bruksela IIa i zapewniała wskazówki do dotyczących go prac. Przeprowadziła debaty orientacyjne o następujących kluczowych elementach wniosku: wysłuchaniu dziecka (czerwiec 2017 r.), zniesieniu *exequatur* (grudzień 2017 r.), wzmocnieniu roli organów centralnych (marzec 2018 r.), a także umieszczeniu dziecka w innym państwie członkowskim, obiegu środków tymczasowych, w tym środków zabezpieczających, oraz sposobach sfinalizowania zniesienia *exequatur* (czerwiec 2018 r.). Te debaty przygotowały grunt dla dalszych prac nad proponowanym przekształconym rozporządzeniem.
9. Dzięki dyskusjom poczyniono znaczne postępy w istotnych kwestiach na szczeblu technicznym. Zdaniem prezydencji nadszedł zatem czas, by Rada przyjęła podejście ogólne do tekstu artykułów i najważniejszych motywów proponowanego rozporządzenia, bez uszczerbku dla finalizacji niektórych kwestii natury technicznej lub redakcyjnej mających związek z finalizacją motywów i załączników.
10. Mając na względzie wymóg jednomyślności i zasadę, że „nic nie jest uzgodnione, dopóki wszystko nie jest uzgodnione”, prezydencja przedkłada niniejszy wniosek kompromisowy Radzie, celem uzyskania zgody wszystkich państw członkowskich.
11. Elementy tego tekstu kompromisowego należy postrzegać jako ogólny pakiet służący ustanowieniu nowych przepisów, które mogą być łatwiej i efektywniej wykorzystywane przez dzieci i ich rodziny, a także praktyków. Ponadto tekst kompromisowy zapewnia delikatną równowagę między różnymi stanowiskami państw członkowskich, a jednocześnie zwiększa wzajemne zaufanie między państwami.

III. GŁÓWNE ELEMENTY PAKIETU KOMPROMISOWEGO

A – Zniesienie *exequatur* w odniesieniu do orzeczeń w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej

12. Rada ds. WSiSW uzgodniła w grudniu 2017 r. zniesienie *exequatur* w odniesieniu do wszystkich orzeczeń w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, z zastrzeżeniem wprowadzenia odpowiednich zabezpieczeń. Sfinalizowanie zniesienia *exequatur* pozwoli obywatelom zaoszczędzić czas i pieniądze w przypadkach, gdy orzeczenie musi być przekazywane z sądu do sądu. Ma to szczególne znaczenie w sprawach transgranicznych dotyczących dzieci, gdy kwestia czasu jest kluczowa.
13. W związku z tym orzeczenia w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, które są wykonalne w państwie członkowskim wydania, powinny być wykonalne w innych państwach członkowskich bez konieczności uzyskania stwierdzenia wykonalności. Zabezpieczenia w odniesieniu do zniesienia *exequatur* znajdują się wśród przesłanek odmowy uznania i wykonania, którymi są: porządek publiczny, niemożność pogodzenia orzeczenia z innym, brak skutecznego doręczenia w przypadku, gdy orzeczenie zostało wydane zaocznie, niezapewnienie podmiotom odpowiedzialności rodzicielskiej możliwości bycia wysłuchanymi, niezapewnienie dziecku możliwości bycia wysłuchanym i nieprzestrzeganie procedury konsultacji w ramach umieszczania dziecka w innym państwie członkowskim. Podobnie jak na mocy obecnego rozporządzenia, w gestii prawa krajowego pozostaje określenie, czy na przesłanki te może powoływać się jedna ze stron czy też można powoływać się na nie z urzędu zgodnie z prawem krajowym.
14. Nowe przepisy powinny doprecyzować, że orzeczenia w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej korzystające ze szczególnego traktowania w kwestii obiegu transgranicznego nadal pozostałyby uprzywilejowane, z zastrzeżeniem odpowiednich zabezpieczeń. Zdaniem prezydencji kompromis powinien opierać się na stanie obecnym, zgodnie z którym szczególne traktowanie przewiduje się w odniesieniu do orzeczeń przyznających prawo do osobistej styczności z dzieckiem i orzeczeń zarządzających powrót dziecka w ramach tzw. mechanizmu nadrzędnego.

15. Takim „uprzywilejowanym” orzeczeniom towarzyszyłoby zaświadczenie mające moc prawną, które podlegałoby sprostowaniu lub cofnięciu w państwie członkowskim pochodzenia, w przypadku gdyby zostało wydane nieprawidłowo. Możliwość zaskarżenia zaświadczenia w państwie członkowskim pochodzenia wzmocniłaby prawa do obrony i sprzyjałaby wzajemnemu zaufaniu pomiędzy państwami członkowskimi. Wobec uznania i wykonania w państwie członkowskim, w którym o nie wystąpiono, można by podnieść jedynie przesłankę niemożności pogodzenia orzeczenia z innym.

B – Harmonizacja niektórych przepisów dotyczących postępowania w sprawie wykonania

16. Zdaniem prezydencji postępowanie w sprawie wykonania orzeczeń wydanych w innym państwie członkowskim powinno co do zasady nadal być uregulowane prawem państwa członkowskiego wykonania, niezależnie od charakteru środków wykorzystywanych do wykonania – czy są to kary pieniężne czy środki przymusu. Kluczowe dla wdrożenia systemu swobodnego obiegu orzeczeń w tej dziedzinie wydaje się jednak minimalne zharmonizowanie przepisów dotyczących tego, w jaki sposób traktować istotną zmianę okoliczności zaistniałą po wydaniu orzeczenia. Takie przepisy powinny zatem obejmować pewną liczbę zharmonizowanych przesłanek samego zawieszenia lub odmowy wykonania orzeczenia w państwie członkowskim wykonania. W ten sposób zapewniono by, by zawieszenie lub odmowa wykonania były możliwe we wszystkich państwach członkowskich w dużej mierze na tych samych warunkach, przez co większa byłaby też pewność prawa dla wszystkich rodziców i ich dzieci. To podejście nie wykluczałoby stosowania krajowych przesłanek odmowy, które nie stoją w sprzeczności z niniejszym rozporządzeniem i dotyczą przede wszystkim wymogów formalnych prawa krajowego i procedury krajowej dotyczących wykonywania orzeczeń.

C– Jasne przepisy dotyczące możliwości wyrażenia swoich poglądów przez dziecko

17. Należy przewidzieć specjalny przepis ustanawiający obowiązek zapewnienia dziecku możliwości wyrażenia swoich poglądów. Przepis ten stanowiłby, że dziecku, które jest w stanie formułować swoje poglądy, należy zapewnić rzeczywistą i skuteczną możliwość wyrażenia tych poglądów w sprawach transgranicznych uregulowanych niniejszym rozporządzeniem. W przypadku wyrażenia przez dziecko poglądów sąd, zgodnie z prawem krajowym i procedurą krajową, nadaje poglądom dziecka należyłą wagę stosownie do wieku i stopnia dojrzałości dziecka. Nie zmienia to fundamentalnej zasady dbania w sprawach odpowiedzialności rodzicielskiej o dobro dziecka, lecz wyjaśnia, że dziecko nie jest jedynie przedmiotem postępowania. Sposoby przeprowadzania wysłuchania dziecka mają być uregulowane w prawie krajowym i procedurze krajowej i nie istniałaby możliwość kontroli takich sposobów przez sądy innego państwa członkowskiego.
18. Obowiązek zapewnienia dziecku, które jest w stanie formułować swoje poglądy, rzeczywistej i skutecznej możliwości wyrażenia tych poglądów nie ma jednak charakteru bezwzględnego. Można odmówić uznania i wykonania orzeczenia w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, jeżeli zostało ono wydane bez zapewnienia dziecku możliwości wyrażenia swoich poglądów, z wyjątkiem przypadków, w których postępowanie dotyczy jedynie majątku dziecka, jeśli nie było wymagane ze względu na przedmiot sprawy, lub w przypadkach gdy zaistniały istotne przesłanki nieprzeprowadzania wysłuchania dziecka, które to przesłanki uwzględniały, w szczególności, pilny charakter sprawy.

D – Jaśniejsze przepisy dotyczące umieszczanie dziecka w innym państwie członkowskim

19. Umieszczanie dziecka w innym państwie członkowskim będzie nadal podlegać procedurze konsultacji do celów uzyskania zgody. Prezydencja wciąż widzi jednak konieczność doprecyzowania zakresu stosowania przepisów dotyczących umieszczanie dziecka w innym państwie członkowskim: „umieszczenie w celach wychowawczych” w związku z niezgodnym z prawem zachowaniem dziecka także powinno podlegać tej procedurze, natomiast umieszczenia dziecka – czy to w celach wychowawczych, czy w celu ukarania – w związku z popełnieniem przez dziecko czynu, który zgodnie z krajowym prawem karnym stanowiłby czyn karalny, gdyby został popełniony przez osobę dorosłą, bez względu na to, czy w danym przypadku mogłoby to prowadzić do skazania, jest nadal z zakresu stosowania wyłączone. Umieszczanie dziecka z rodzicami (lub z innymi bliskimi krewnymi, jeżeli – i w zakresie, w jakim – notyfikowało to państwo członkowskie, w którym dziecko może zostać umieszczone) nie podlega tej procedurze. Prezydencja odnotowuje, że rozporządzenie mogłoby, w stosownych przypadkach, ułatwiać wymianę informacji w celu identyfikowania i zbierania informacji o krewnych lub innych osobach, które mogłyby być odpowiednie do sprawowania opieki nad dzieckiem, w stosunku do którego nie bierze się pod uwagę umieszczenia w placówce opiekuńczej lub w opiece zastępczej. Ponadto prezydencja dostrzega też potrzebę jaśniejszych przepisów proceduralnych: nowe przepisy będą przewidywać trzymiesięczny termin na udzielenie zgody lub odmowę udzielenia zgody. Te nowe przepisy nie wykluczają możliwości utrzymania lub zawarcia przez państwa członkowskie w ramach ich wzajemnych stosunków porozumień lub ustaleń transgranicznych upraszczających procedurę konsultacji do celów uzyskania zgody.

E – Jaśniejsze przepisy dotyczące obiegu dokumentów urzędowych i porozumień

20. W związku z tym, że coraz więcej państw członkowskich umożliwia pozasądowe porozumienia dotyczące separacji i rozvodu lub odpowiedzialności rodzicielskiej, kompromisowy tekst prezydencji wyjaśnia, że obieg takich dokumentów urzędowych i porozumień jest kwestią horyzontalną, zatem powinien być ułatwiany z zastrzeżeniem pewnych zabezpieczeń. Ponieważ rozporządzenie nie powinno umożliwiać swobodnego obiegu porozumień mających wyłącznie prywatny charakter, rozwiązanie powinno polegać na tym, że obieg jest możliwy, jeżeli dany organ – stosownie do systemu krajowego – oficjalnie sporządził lub zarejestrował dokument urzędowy lub zarejestrował porozumienie. Kwestią zasadniczą jest, by obieg miał miejsce tylko w przypadku, gdy właściwość państwa członkowskiego, którego organy oficjalnie sporządziły lub zarejestrowały dokument urzędowy lub zarejestrowały porozumienie, została zweryfikowana w państwie członkowskim pochodzenia. Konieczne jest też wydanie odnośnego zaświadczenia. Ponadto powinny być stosowane dalsze zabezpieczenia, w postaci przesłanek odmowy uznania lub wykonania, takich jak względy porządku publicznego.

F – Jaśniejsze przepisy dotyczące spraw związanych z uprowadzeniem dziecka wewnątrz UE

21. Obieg orzeczeń zarządzających powrót dziecka na podstawie konwencji haskiej z 1980 r. uwzględniono w wersji przekształconej w przepisach ogólnych o uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń. Inne zarządzenia nakazujące powrót wydane w ramach tzw. mechanizmu nadrzędnego pozostają w obiegu jako orzeczenia „uprzywilejowane” na mocy przepisów szczególnych o uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń. Kompromisowy tekst prezydencji przewiduje jednak, że ten mechanizm powinien ograniczać się do orzeczeń co do istoty dotyczących pieczy nad dzieckiem, które przewidują powrót dziecka i zostały wydane w państwie członkowskim (poprzedniego) zwykłego miejsca pobytu po tym, jak w innym państwie członkowskim wydano orzeczenie odmawiające zarządzenia powrotu dziecka, w oparciu jedynie o niektóre przesłanki odmowy określone w konwencji haskiej z 1980 r. W ten sposób doprecyzowano by przepisy mające zastosowanie do spraw związanych z uprowadzeniem dziecka wewnątrz UE oraz związek z konwencją haską z 1980 r.
22. Wersja przekształcona zawiera ponadto jasne i realistyczne terminy zakładające rozpatrywanie przez sądy spraw związanych z uprowadzeniem dziecka w jak najszybszy sposób na każdym etapie postępowania. Wyeksponowano w stosownych przypadkach alternatywne metody rozwiązywania sporów, by ułatwić rozwiązania oparte na autonomii stron i pozwalające wypracować trwałe ustalenia.
23. Aby zminimalizować możliwe zagrożenia dla fizycznego i psychicznego dobrostanu dziecka w toku postępowań dotyczących uprowadzenia, można zarządzić odpowiednie środki ochrony, w tym po to, by zapewnić kontakt między rodzicem, którego dziecko uprowadzono, a dzieckiem podczas tych postępowań, jeżeli jest to zgodne z dobrem dziecka, oraz środki służące zminimalizowaniu poważnego ryzyka wyrządzenia dziecku szkody fizycznej lub psychicznej, na które to ryzyko dziecko może być narażone na skutek powrotu.

IV. WNIOSKI

24. W tym kontekście ministrowie proszeni są o opinie, czy należy:

- a) zatwierdzić – jako pakiet kompromisowy – podejście ogólne w wersji przedstawionej w addendum do niniejszej noty;
- b) odnotować, że pozostała część motywów i załączniki do rozporządzenia zostaną sfinalizowane na szczeblu technicznym jak najszybciej po posiedzeniu Rady.

W załączniku tekst zmieniony / dodany w porównaniu z wnioskiem Komisji zaznaczono **wytluszczeniem**, a tekst skreślony – symbolem „(...)”. W motywach, które przedstawiono w przypisach, nie ma oznaczeń.

Wniosek

Rozporządzenie Rady

w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę
(wersja przekształcona)

[...]

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

ZAKRES STOSOWANIA I DEFINICJE

Artykuł 1

Zakres stosowania

1. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie (...) w sprawach cywilnych¹ (...) **dotyczących**:

¹ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„W tym celu Unia powinna przyjąć, między innymi, środki w zakresie współpracy sądowej w sprawach cywilnych mających transgraniczne konsekwencje, zwłaszcza wówczas, gdy jest to niezbędne dla właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego. Termin „sprawy cywilne” należy interpretować w sposób autonomiczny, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Należy go traktować jako niezależne pojęcie, którego wykładni dokonuje się na podstawie, po pierwsze, celów i systematyki niniejszego rozporządzenia, a po drugie, ogólnych zasad, które wynikają z całokształtu systemów prawa krajowego. Termin „sprawy cywilne” należy zatem interpretować w ten sposób, że może on obejmować również środki, które z punktu widzenia systemu prawnego państwa członkowskiego mogą należeć do instrumentów prawa publicznego. Powinien on w szczególności obejmować wszystkie pozwy lub wnioski, środki lub orzeczenia w sprawach dotyczących „odpowiedzialności rodzicielskiej” w rozumieniu niniejszego rozporządzenia, zgodnie z jego celami.”.

- a) rozvodu, separacji lub unieważnienia małżeństwa;
- b) przyznawania, wykonywania, przekazywania, pełnego lub częściowego pozbawienia odpowiedzialności rodzicielskiej.

2. Sprawy, o których mowa w ust. 1 **lit. b)**, (...) mogą w szczególności obejmować:

- a) pieczę nad dzieckiem i prawo do osobistej styczności z dzieckiem;
- b) opiekę, kuratelę i podobne instytucje prawne;
- c) wyznaczenie i zakres zadań osoby lub jednostki, która jest odpowiedzialna za (...) osobę lub majątek **dziecka**, reprezentuje je lub udziela mu pomocy;
- d) umieszczenie dziecka w (...) placówce opiekuńczej **lub** w opiece **zastępczej**;²
- e) środki mające na celu ochronę dziecka w odniesieniu do zarządu, zabezpieczenia lub rozporządzania (...) majątkiem **dziecka**.

² Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Każda forma umieszczenia dziecka w opiece zastępczej, czyli pod opieką osoby fizycznej lub osób fizycznych, lub w placówce opiekuńczej, na przykład w sierocińcu lub domu dziecka, w innym państwie członkowskim, powinna być objęta zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia, pod warunkiem że nie została wyraźnie wyłączona, tak jak w przypadku umieszczenia w celu adopcji, umieszczenia pod opieką jednego z rodziców lub pod opieką innego bliskiego krewnego wskazanego w oświadczeniu przyjmującego państwa członkowskiego. Oznacza to, że zakresem stosowania należy również objąć „umieszczenie w celach wychowawczych” zarządzone przez sąd lub zorganizowane przez właściwy organ za zgodą rodziców lub dziecka lub na ich wniosek w związku z niezgodnym z prawem zachowaniem dziecka. Z zakresu stosowania należy wyłączyć tylko przypadki umieszczenia dziecka – czy to w celach wychowawczych, czy w celu ukarania – zarządzone lub zorganizowane w związku z popełnieniem przez dziecko czynu, który zgodnie z krajowym prawem karnym stanowiłby czyn karalny, gdyby został popełniony przez osobę dorosłą, bez względu na to, czy w danym przypadku mogłoby to prowadzić do skazania.”.

2a. Rozdziały III i VI niniejszego rozporządzenia mają zastosowanie w sprawach bezprawnego uprowadzenia lub zatrzymania dziecka dotyczących więcej niż jednego państwa członkowskiego, uzupełniając Konwencję haską z 1980 r. dotyczącą cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę („konwencja haska z 1980 r.”). Rozdział IV niniejszego rozporządzenia ma zastosowanie do orzeczeń zarządzających powrót dziecka do innego państwa członkowskiego na podstawie konwencji haskiej z 1980 r., które muszą zostać wykonane w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie, w którym dane orzeczenie zostało wydane.³

3. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do:

- a) ustalenia lub zaprzeczenia rodzicielstwa;
- b) orzeczeń w sprawach adopcji, środków przygotowujących do adopcji lub unieważnienia lub odwołania adopcji;
- c) nazwiska i imion dziecka;
- d) uppełnoletnienia;
- e) obowiązków alimentacyjnych;
- f) powiernictwa lub dziedziczenia;
- g) środków podejmowanych w wyniku przestępstw popełnionych przez dzieci.⁴

³ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Pomimo że postępowanie w sprawie powrotu dziecka na podstawie konwencji haskiej z 1980 r. nie jest postępowaniem z zakresu spraw, których istota dotyczy odpowiedzialności rodzicielskiej, orzeczenia zarządzające powrót dziecka na podstawie konwencji haskiej z 1980 r. powinny być uznawane i wykonywane na podstawie rozdziału IV niniejszego rozporządzenia, jeśli trzeba je wykonać w innym państwie członkowskim z uwagi na to, że po zarządzeniu powrotu doszło do dalszego uprowadzenia. Ponadto pozostałe rozdziały niniejszego rozporządzenia należy nadal stosować do innych aspektów w sytuacjach bezprawnego uprowadzenia lub zatrzymania dziecka, na przykład przepisy dotyczące jurysdykcji w odniesieniu do sądu państwa członkowskiego zwykłego pobytu oraz przepisy dotyczące uznawania i wykonywania w odniesieniu do wszelkich zarządzeń wydanych przez ten sąd.”.

⁴ Zob. proponowany motyw w przypisie 2.

Artykuł 2

Definicje

1. Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

(...a) „(...) **sąd**” oznacza każdy (...) organ w (...) państwie członkowskim (...) z jurysdykcją w sprawach wchodzących w zakres stosowania niniejszego rozporządzenia;

(...)

(...b) „orzeczenie” oznacza **orzeczenie⁵ sądu państwa członkowskiego, obejmujące** postanowienie, zarządzenie lub wyrok (...) i **orzekające** rozwód, separację (...) **lub** unieważnienie (...) **małżeństwa lub odnoszące się do spraw dotyczących** odpowiedzialności rodzicielskiej.

⁵ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Zgodnie z orzecnictwem Trybunału Sprawiedliwości pojęcie „sądu” należy rozumieć szeroko, tak by obejmowało ono nie tylko sądy sprawujące funkcje sądownicze, ale również organy administracyjne lub inne organy, takie jak notariusze, które wykonują jurysdykcję w określonych sprawach małżeńskich lub sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej. Wszystkie sądy w rozumieniu niniejszego rozporządzenia powinny być związane przepisami jurysdykcyjnymi określonymi w niniejszym rozporządzeniu.

Każde porozumienie zatwierdzone przez sąd po zbadaniu zgodnie z prawem krajowym i procedurą krajową istoty sprawy powinno być uznawane lub wykonywane tak jak „orzeczenie”. Innym porozumieniom, które nabierają wiążącej mocy prawnej w państwie członkowskim pochodzenia na skutek formalnej interwencji organu publicznego lub innego organu, o którym państwo członkowskie poinformowało w tym celu Komisję, należy nadawać skuteczność w innych państwach członkowskich zgodnie z przepisami szczegółowymi dotyczącymi dokumentów urzędowych i porozumień przewidzianymi w niniejszym rozporządzeniu.”.

Do celów rozdziału IV termin „orzeczenie” obejmuje:

- (i) orzeczenie wydane w jednym z państw członkowskich i zarządzające powrót dziecka do innego państwa członkowskiego na podstawie konwencji haskiej z 1980 r., które musi zostać wykonane w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie, w którym je wydano;**
- (ii) środki tymczasowe, w tym środki zabezpieczające, zarządzane przez sąd, który na mocy niniejszego rozporządzenia ma jurysdykcję do rozpoznania sprawy co do istoty, lub środki zarządzane zgodnie z art. 25 ust. 4 w związku z art. 14.**

Do celów rozdziału IV termin „orzeczenie” nie obejmuje środków tymczasowych, w tym środków zabezpieczających, zarządzanych przez taki sąd bez wezwania strony przeciwnej do stawiennictwa, chyba że orzeczenie przewidujące dany środek zostało doręczone stronie przeciwnej przed wykonaniem;

b1) „dokument urzędowy” oznacza dokument, który został oficjalnie sporządzony lub zarejestrowany jako dokument urzędowy w państwie członkowskim w sprawach objętych zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia i którego urzędowy charakter:

- (i) wynika z podpisu i treści dokumentu; oraz**
- (ii) został stwierdzony przez organ publiczny lub inny organ uprawniony⁶ w tym celu. Państwa członkowskie przekazują Komisji informacje o tych organach zgodnie z art. 81;**

⁶ Termin „uprawnienie”, o którym mowa w lit. b1) ppkt (ii), należy interpretować w sposób autonomiczny zgodnie z definicją „dokumentu urzędowego” stosowaną horyzontalnie w innych aktach prawnych UE (takich jak rozporządzenie o obowiązkach alimentacyjnych, rozporządzenie spadkowe czy rozporządzenie Bruksela I w wersji przekształconej) oraz w świetle celów niniejszego rozporządzenia.

- b2) „porozumienie” oznacza, do celów rozdziału IV, dokument, który nie jest dokumentem urzędowym, który został uzgodniony przez strony w sprawach objętych zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia i który został zarejestrowany przez organ publiczny⁷, o którym państwo członkowskie poinformowało w tym celu Komisję zgodnie z art. 81;
- (...c) „państwo członkowskie pochodzenia” oznacza państwo członkowskie, w którym **wydano orzeczenie, oficjalnie sporządzono lub zarejestrowano dokument urzędowy lub zarejestrowano porozumienie;**
- (...d) „państwo członkowskie wykonania” oznacza państwo członkowskie, w którym wystąpiono o wykonanie orzeczenia, **dokumentu urzędowego lub porozumienia;**

⁷ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Niniejsze rozporządzenie nie powinno umożliwiać swobodnego obiegu porozumień mających wyłącznie prywatny charakter. Należy jednak umożliwić obieg porozumień, które nie są orzeczeniem ani dokumentem urzędowym, ale które zostały zarejestrowane przez organ publiczny właściwy do dokonania takiej rejestracji. Takie organy publiczne mogą obejmować notariuszy rejestrujących porozumienia, nawet jeżeli wykonują oni wolny zawód”.”

- (...e) „dziecko” oznacza osobę poniżej 18. roku życia;⁸
- (...f) „odpowiedzialność rodzicielska” oznacza ogół praw i obowiązków, które zostały przyznane osobie fizycznej lub prawnej orzeczeniem, z mocy prawa lub poprzez prawnie wiążące porozumienie, dotyczących osoby lub majątku dziecka, w tym pieczę na dzieckiem oraz prawo do osobistej styczności z dzieckiem;
- (...g) „podmiot odpowiedzialności rodzicielskiej” oznacza każdą osobę, instytucję lub inną jednostkę, na których spoczywa odpowiedzialność rodzicielska za dziecko;

8

Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Niniejsze rozporządzenie powinno mieć zastosowanie do wszystkich dzieci w wieku poniżej 18 lat, podobnie jak ma to miejsce w przypadku Konwencji haskiej z dnia 19 października 1996 r. o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej i środków ochrony dzieci („konwencja haska z 1996 r.”), nawet w przypadkach, gdy przed osiągnięciem tego wieku nabyły one pełną zdolność do czynności prawnych, na przykład uzyskując pełnoletność przez zawarcie małżeństwa. Dzięki temu zakres stosowania niniejszego rozporządzenia nie powinien pokrywać się z zakresem stosowania Konwencji haskiej z dnia 13 stycznia 2000 r. o międzynarodowej ochronie dorosłych, która ma zastosowanie do osób powyżej 18. roku życia, a jednocześnie powinno to zapobiec lukom prawnym między tymi dwoma aktami. Konwencja haska z dnia 25 października 1980 r. dotycząca cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę („konwencja haska z 1980 r.”), a w konsekwencji również rozdział III niniejszego rozporządzenia, którego przepisy uzupełniają stosowanie konwencji haskiej z 1980 r. w stosunkach między państwami członkowskimi, powinny nadal mieć zastosowanie do dzieci w wieku poniżej 16 lat.”.

- (...h) „piecza nad dzieckiem” (...) **obejmuje** prawa i obowiązki związane z opieką nad osobą dziecka, **a** w szczególności prawo do określania (...) miejsca pobytu **dziecka** (...);⁹
- (...i) „prawo do osobistej styczności z dzieckiem” oznacza prawo do osobistej styczności z dzieckiem, w tym prawo do zabrania dziecka na czas ograniczony do innego miejsca niż miejsce zwykłego pobytu;
- (...j) „bezprawne uprowadzenie lub zatrzymanie” oznacza (...) uprowadzenie lub zatrzymanie **dziecka** w przypadku gdy:
- (...i) narusza to pieczę nad dzieckiem, uzyskaną na mocy orzeczenia, z mocy prawa lub poprzez porozumienie wiążące prawnie w świetle prawa **państwa** członkowskiego, w którym dziecko bezpośrednio przed uprowadzeniem lub zatrzymaniem miało zwykły pobyt; oraz
- (...ii) w czasie uprowadzenia lub zatrzymania dziecka piecza nad dzieckiem była, wspólnie lub samodzielnie, faktycznie wykonywana lub byłaby wykonywana, gdyby uprowadzenie lub zatrzymanie nie nastąpiło.

2. Do celów art. [3, 6, 10a, 12, 12a, 31/47e, 42/47q, 59, 72 i 80] pojęcie „domicile” zastępuje pojęcie „obywatelstwo” w przypadku Irlandii i Zjednoczonego Królestwa i ma takie samo znaczenie jak w każdym z systemów prawnych tych państw członkowskich.

⁹ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Do celów niniejszego rozporządzenia uznaje się, że osobie przysługuje „piecza nad dzieckiem”, jeżeli, zgodnie z orzeczeniem, z mocy prawa lub poprzez porozumienie wiążące prawnie w świetle prawa państwa członkowskiego, w którym dziecko ma zwykły pobyt, podmiot odpowiedzialności rodzicielskiej nie może podjąć decyzji o miejscu pobytu dziecka bez zgody tej osoby, bez względu na terminy używane w prawie krajowym. W niektórych systemach, które posługują się terminami „piecza nad dzieckiem” i „osobista styczność z dzieckiem”, rodzic, któremu nie przysługuje piecza nad dzieckiem, może bowiem zachować istotne obowiązki w zakresie podejmowania decyzji dotyczących dziecka, które wykraczają poza samo prawo do osobistej styczności z dzieckiem.”.

ROZDZIAŁ II

JURYSDYKCJA W SPRAWACH MAŁŻEŃSKICH

I W SPRAWACH DOTYCZĄCYCH ODPOWIEDZIALNOŚCI RODZICIELSKIEJ

SEKCJA 1

ROZWÓD, SEPARACJA I UNIEWAŻNIENIE MAŁŻEŃSTWA

Artykuł 3

Jurysdykcja ogólna

(...) w sprawach dotyczących rozwodu, separacji lub unieważnienia małżeństwa jurysdykcję mają
(...) **sądy** państwa członkowskiego:

a) na którego terytorium:

- (i) oboje małżonkowie mają zwykły pobyt, (...)
- (ii) małżonkowie mieli ostatnio oboje zwykły pobyt, o ile jedno z nich tam nadal przebywa, (...)
- (iii) strona przeciwna ma zwykły pobyt, (...)
- (iv) w przypadku wspólnego pozwu lub wniosku jedno z małżonków ma zwykły pobyt, (...)
- (v) powód lub wnioskodawca ma zwykły pobyt, jeżeli przebywał tam przynajmniej od roku bezpośrednio przed wniesieniem pozwu lub wniosku, lub
- (vi) powód lub wnioskodawca ma zwykły pobyt, jeżeli przebywał tam przynajmniej od sześciu miesięcy bezpośrednio przed wniesieniem pozwu lub wniosku, i jest obywatelem tego państwa członkowskiego (...); **lub**

b) którego obywatelstwo posiadają oboje małżonkowie (...).

(...)

Artykuł 4

Powództwo wzajemne

(...) **Sąd**, przed którym toczy się postępowanie na podstawie art. 3, ma również jurysdykcję w odniesieniu do powództwa wzajemnego w zakresie, w jakim to powództwo wzajemne jest objęte zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 5

Zmiana separacji w rozwód

Bez uszczerbku dla art. 3 (...) **sąd** państwa członkowskiego, który wydał orzeczenie o separacji, ma również jurysdykcję w sprawie zmiany tego orzeczenia na orzeczenie rozwodowe, jeżeli jest to przewidziane w prawie tego państwa członkowskiego.

Artykuł 6

Pozostałe jurysdykcje

1. **Z zastrzeżeniem ust. 2** jeżeli żaden (...) **sąd** państwa członkowskiego nie ma jurysdykcji zgodnie z art. 3, 4 i 5, jurysdykcję określa się w każdym państwie członkowskim według prawa tego (...) państwa.

2. (...) **Przeciwko małżonkowi, który:**

- a) ma zwykły pobyt na terytorium państwa członkowskiego; lub
- b) (...) jest obywatelem państwa członkowskiego, (...)

postępowanie przed sądami innego państwa członkowskiego może być prowadzone tylko zgodnie z art. 3, 4 i 5.

3. Każdy obywatel państwa członkowskiego, który ma zwykły pobyt na terytorium innego państwa członkowskiego, może, tak jak obywatele tego (...) państwa, powoływać się na przepisy jurysdykcyjne mające w tym (...) państwie zastosowanie wobec strony przeciwnej, która nie ma zwykłego pobytu w (...) tym państwie członkowskim ani nie jest (...) obywatelem tego państwa członkowskiego.

SEKCJA 2

ODPOWIEDZIALNOŚĆ RODZICIELSKA

Artykuł 7

Jurysdykcja ogólna

1. W sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej jurysdykcję mają (...) **sądy** państwa członkowskiego, w którym **w chwili wniesienia pozwu** lub wniosku dziecko ma zwykły pobyt.

2. Przepisy ust. 1 mają zastosowanie z zastrzeżeniem przepisów art. 8–10a.

Artykuł 8

Utrzymanie jurysdykcji w odniesieniu do prawa do osobistej styczności z dzieckiem

1. W przypadku zgodnego z prawem przeprowadzenia się dziecka z jednego państwa członkowskiego do innego i uzyskania przez nie w tym państwie nowego zwykłego pobytu, jurysdykcja (...) **sądów** państwa członkowskiego poprzedniego zwykłego pobytu dziecka zostaje – **w drodze wyjątku od art. 7** – utrzymana przez okres trzech miesięcy po przeprowadzce, do celów zmiany orzeczenia dotyczącego prawa do osobistej styczności z dzieckiem wydanego w tym państwie członkowskim przed przeprowadzeniem się dziecka, jeżeli osoba, której na podstawie tego orzeczenia przyznano prawo do osobistej styczności z dzieckiem, nadal ma zwykły pobyt w państwie członkowskim poprzedniego zwykłego pobytu dziecka.

2. Przepisy ust. 1 nie mają zastosowania, jeżeli osoba uprawniona do osobistej styczności z dzieckiem, o której mowa w ust. 1, uznała jurysdykcję (...) **sądów** państwa członkowskiego nowego zwykłego pobytu dziecka poprzez udział w postępowaniu przed tymi (...) **sądami**, nie kwestionując ich jurysdykcji.

Artykuł 9

Jurysdykcja w przypadkach **bezprawnego uprowadzenia lub zatrzymania** dziecka (...) ¹⁰

Bez uszczerbku dla art. 10a w przypadku bezprawnego uprowadzenia lub zatrzymania (...) dziecka jurysdykcja (...) **sądów** państwa członkowskiego, w którym dziecko bezpośrednio przed bezprawnym uprowadzeniem lub zatrzymaniem miało zwykły pobyt, zostaje utrzymana do chwili uzyskania przez dziecko zwykłego pobytu w innym państwie członkowskim oraz:

- a) każda z osób, instytucji lub innych jednostek sprawujących pieczę nad dzieckiem przyzwoliła na uprowadzenie lub zatrzymanie; lub
- b) dziecko przebywało w tym innym państwie członkowskim przez co najmniej jeden rok od chwili, w której osoba, instytucja lub inna jednostka sprawująca pieczę nad dzieckiem dowiedziała się lub powinna była się dowiedzieć o miejscu jego pobytu, i dziecko zadomowiło się w swoim nowym otoczeniu oraz spełniony jest co najmniej jeden z następujących warunków:
 - (i) w terminie jednego roku od chwili, w której sprawujący pieczę nad dzieckiem dowiedział się lub powinien był się dowiedzieć o miejscu pobytu dziecka, nie został wniesiony żaden pozew lub wniosek o powrót dziecka do właściwych organów państwa członkowskiego, do którego dziecko zostało uprowadzone lub w którym jest zatrzymane;

¹⁰ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„W przypadkach bezprawnego uprowadzenia lub zatrzymania dziecka i bez uszczerbku dla możliwości wyboru sądu zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, należy utrzymać jurysdykcję sądów państwa członkowskiego zwykłego pobytu dziecka do momentu ustanowienia nowego zwykłego pobytu w innym państwie członkowskim i spełnienia określonych warunków. Państwa członkowskie, które przeprowadziły skoncentrowanie jurysdykcji, powinny rozważyć umożliwienie sądowi, do którego na podstawie konwencji haskiej z 1980 r. wniesiono pozew lub wniosek o powrót dziecka, wykonywanie również jurysdykcji uzgodnionej lub uznanej przez strony zgodnie z niniejszym rozporządzeniem w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, w przypadku gdy strony osiągnęły porozumienie w trakcie takiego postępowania w sprawie powrotu dziecka. Porozumienia takie powinny obejmować porozumienia przewidujące zarówno powrót dziecka, jak i odstąpienie od powrotu dziecka. Jeżeli uzgodniono odstąpienie od powrotu, dziecko powinno pozostać w państwie członkowskim nowego zwykłego pobytu, a jurysdykcję w odniesieniu do wszelkich przyszłych postępowań w sprawie pieczy nad dzieckiem należy ustalić na podstawie nowego zwykłego pobytu dziecka.”.

- (ii) pozew lub wniosek o powrót wniesiony przez sprawującego pieczę nad dzieckiem został cofnięty, a żaden nowy pozew lub wniosek nie został wniesiony w terminie określonym w ppkt (i);
- (iii) pozew lub wniosek o powrót wniesiony przez sprawującego pieczę nad dzieckiem został odrzucony **przez sąd państwa członkowskiego** w oparciu o przesłanki inne niż przesłanki przewidziane w art. 13 **akapit pierwszy lit. b) lub art. 13 akapit drugi** konwencji haskiej z 1980 r. **i od orzeczenia tego nie przysługują już zwyczajne środki zaskarżenia;**
- (iv) (...) **przed żadnym** sądem (...) w państwie członkowskim, w którym dziecko miało zwykły pobyt bezpośrednio przed bezprawnym uprowadzeniem lub zatrzymaniem, (...) **nie wszczęto postępowania przewidzianego w art. 26a ust. 3 i 5 (...);**
- (v) (...) **sądy** państwa członkowskiego, w którym dziecko miało zwykły pobyt bezpośrednio przed bezprawnym uprowadzeniem lub zatrzymaniem, wydały orzeczenie o pieczy nad dzieckiem, w którym nie zarządziły powrotu dziecka.

Artykuł 10a

Wybór sądu (...) ^{11 12 13}

¹¹ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Obowiązki alimentacyjne są wyłączone z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia, ponieważ obowiązki te są już uregulowane rozporządzeniem Rady nr 4/2009. Oprócz sądów miejsca, w którym pozwany lub wierzyciel mają zwykły pobyt, sądy mające na podstawie niniejszego rozporządzenia jurysdykcję w sprawach małżeńskich powinny co do zasady mieć jurysdykcję do rozstrzygania w sprawach powiązanych dotyczących obowiązków alimentacyjnych w trakcie małżeństwa lub po ustaniu małżeństwa na podstawie art. 3 lit. c) wyżej wspomnianego rozporządzenia. Sądy mające na podstawie niniejszego rozporządzenia jurysdykcję w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej powinny co do zasady mieć jurysdykcję do rozstrzygania w sprawach powiązanych dotyczących obowiązków alimentacyjnych w stosunku do dzieci na podstawie art. 3 lit. d) wyżej wspomnianego rozporządzenia.”.

¹² Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Pod określonymi warunkami przewidzianymi w niniejszym rozporządzeniu jurysdykcję w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej można również ustanowić w państwie członkowskim, w którym toczy się między rodzicami postępowanie w sprawie o rozwód, separację lub unieważnienie małżeństwa, lub w innym państwie członkowskim, z którym dziecko ma istotny związek i co do którego porozumiały się z wyprzedzeniem – najpóźniej w chwili wszczęcia postępowania – lub które w wyraźny sposób uznały w toku tego postępowania, jeżeli prawo tego państwa członkowskiego przewiduje taką możliwość, nawet jeśli dziecko nie ma zwykłego pobytu w tym państwie członkowskim, pod warunkiem że wykonywanie takiej jurysdykcji jest zgodne z dobrem dziecka.

Z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości wynika, że każdy podmiot, który nie jest jednym z rodziców i któremu, zgodnie z prawem krajowym, przysługuje status strony w postępowaniu wszczętym przez rodziców, należy uznać za stronę postępowania do celów niniejszego rozporządzenia, a zatem sprzeciw tej strony wobec dokonanego przez rodziców danego dziecka wyboru jurysdykcji po dacie wszczęcia postępowania powinien stanowić przeszkodę dla uznania, że wszystkie strony postępowania uznały prorogację jurysdykcji z tą datą.”.

¹³ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Przed rozpoczęciem wykonywania jurysdykcji na podstawie porozumienia dotyczącego wyboru sądu lub na podstawie uznania jurysdykcji sąd powinien zbadać, czy to porozumienie lub uznanie opierało się na świadomym i dobrowolnym wyborze zainteresowanych stron i nie było wynikiem wykorzystania przez jedną ze stron trudnej sytuacji lub słabej pozycji drugiej strony. Uznanie jurysdykcji w toku postępowania powinno zostać zarejestrowane przez sąd zgodnie z prawem krajowym i procedurą krajową.”.

(...)

1. Sądy państwa członkowskiego mają jurysdykcję w (...) **sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej**, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- a) dziecko ma istotny związek z tym państwem członkowskim, w szczególności z uwagi na fakt, że **co najmniej** jeden z podmiotów odpowiedzialności rodzicielskiej ma zwykły pobyt w tym państwie członkowskim lub że państwo to **jest państwem poprzedniego zwykłego pobytu dziecka lub** dziecko jest obywatelem tego państwa członkowskiego; (...)
- b) (...) strony (...), **jak również każdy inny podmiot odpowiedzialności rodzicielskiej:**
 - (i) **dobrowolnie porozumiały się co do jurysdykcji**, najpóźniej w chwili wszczęcia postępowania; lub (...)
 - (ii) **uznały wyraźnie jurysdykcję w toku tego postępowania, a sąd zapewnił, by wszystkie strony zostały poinformowane o przysługującym im prawie do odmowy uznania jurysdykcji;** oraz
- c) **wykonywanie jurysdykcji jest zgodne z dobrem dziecka.**

1a. Porozumienie dotyczące wyboru sądu, o którym mowa w ust. 1 lit. b), jest zawierane na piśmie, opatrywane datą i podpisywane przez zainteresowane strony lub wpisywane do rejestru sądowego zgodnie z prawem krajowym i procedurą krajową. Każde przekazanie informacji za pomocą środków elektronicznych umożliwiające trwały zapis takiego porozumienia uznaje się za równoważne formie pisemnej. Osoby, które przystąpiły do postępowania w charakterze strony po wszczęciu postępowania, mogą wyrazić swoją zgodę po wszczęciu postępowania. W braku sprzeciwu z ich strony ich zgodę uważa się za wyrażoną domyślnie.

2. Pod warunkiem że strony nie postanowiły inaczej, jurysdykcja przyznana zgodnie z ust. (...)1 ustaje, gdy:

- a) od orzeczenia wydanego w tym postępowaniu nie przysługują już zwyczajne środki zaskarżenia; lub
- b) postępowanie (...) zostało zakończone z innej przyczyny.

(...)

3. Jurysdykcja przyznana zgodnie z ust. 1 lit. b) ppkt (ii) jest jurysdykcją wyłączną.

Artykuł 11

Jurysdykcja w oparciu o (...) obecność **dziecka**¹⁴

1. Jeżeli (...) nie można ustalić zwykłego pobytu **dziecka** ani nie można określić jurysdykcji na podstawie art. 10a, jurysdykcję mają (...) **sądy** państwa członkowskiego, w którym dziecko się znajduje.
2. (...) **Jurysdykcja przewidziana w ust. 1** ma również zastosowanie do dzieci, które są uchodźcami, lub dzieci, które zostały wysiedlone za granicę z powodu niepokoju w (...) **państwie członkowskim ich zwykłego pobytu**.

¹⁴ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Jeżeli nie można ustalić zwykłego pobytu dziecka ani nie można określić jurysdykcji na podstawie porozumienia dotyczącego wyboru sądu, jurysdykcję mają sądy państwa członkowskiego, w którym dziecko się znajduje. Zasada ta, opierająca się na obecności dziecka, powinna mieć również zastosowanie do dzieci, które są uchodźcami, i dzieci, które zostały wysiedlone za granicę z powodu niepokoju w państwie członkowskim ich zwykłego pobytu. Niemniej w świetle niniejszego rozporządzenia w związku z art. 52 ust. 2 konwencji haskiej z 1996 r. ta zasada jurysdykcyjna powinna mieć zastosowanie wyłącznie do dzieci, które przed wysiedleniem miały zwykły pobyt w jednym z państw członkowskich. Jeżeli przed wysiedleniem dziecko miało zwykły pobyt w państwie trzecim, zastosowanie powinna mieć przewidziana w konwencji haskiej z 1996 r. zasada jurysdykcyjna odnosząca się do dzieci, które są uchodźcami, i dzieci, które zostały wysiedlone za granicę.”.

Artykuł (...) 12

Przekazanie **jurysdykcji sądowi innego** państwa członkowskiego (...) ¹⁵

1. (...) **W wyjątkowych okolicznościach sąd** państwa członkowskiego mającego jurysdykcję do rozpoznania sprawy co do istoty może, **na wniosek strony lub z urzędu** – jeśli uzna, że (...) **sąd** innego państwa członkowskiego, z którym dziecko ma szczególny związek, byłby lepiej umiejscowiony do tego, by (...) **ocenić** dobro dziecka (...) **w tej konkretnej sprawie** – zawiesić postępowanie lub (...) **jego określoną część** (...) oraz (...):

- a) **określić termin, w którym strona lub strony mają (...) poinformować sąd** tego innego państwa członkowskiego (...) **o toczącym się postępowaniu oraz o możliwości przekazania jurysdykcji i wniesienia pozwu lub wniosku do tego sądu;** lub
- b) wystąpić do (...) **sądu** innego państwa członkowskiego z wnioskiem o to, by uznał swoją jurysdykcję zgodnie z ust. (...) 2.

(...)

¹⁵ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„W wyjątkowych okolicznościach sąd państwa członkowskiego zwykłego pobytu dziecka może nie być najodpowiedniejszym sądem do rozpoznania sprawy. Wyjątkowo i pod pewnymi warunkami sąd mający jurysdykcję powinien mieć możliwość – ale nie ma w żadnym razie obowiązku – przekazania swojej jurysdykcji w danej sprawie sądowi innego państwa członkowskiego, jeżeli sąd ten jest lepiej umiejscowiony do tego, by ocenić dobro dziecka w tej konkretnej sprawie. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości przekazanie jurysdykcji w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej przez sąd jednego z państw członkowskich powinno nastąpić jedynie na rzecz sądu innego państwa członkowskiego, z którym dziecko ma „szczególny związek”; zasadnicze elementy tego „szczególnego związku” zostały w wyczerpujący sposób wymienione w niniejszym rozporządzeniu.

Sąd mający jurysdykcję powinien wystąpić z wnioskiem do sądu innego państwa członkowskiego dopiero wtedy, gdy jego wcześniejsze postanowienie o zawieszeniu postępowania i wystąpieniu z wnioskiem o przekazanie jurysdykcji stało się prawomocne, w przypadkach gdy postanowienie to podlega zaskarżeniu na mocy prawa krajowego.”.

2. Sąd tego innego państwa członkowskiego może – jeżeli z uwagi na szczególne okoliczności sprawy jest to zgodne z dobrem dziecka – uznać swoją jurysdykcję w terminie sześciu tygodni od:

- a) wszczęcia przed nim postępowania zgodnie z ust. 1 lit. a); lub
- b) otrzymania wniosku zgodnie z ust. 1 lit. b).

Sąd, przed którym postępowanie wszczęto później lub do którego wystąpiono z wnioskiem o uznanie jurysdykcji, bezzwłocznie informuje o tym sąd, przed którym postępowanie wszczęto wcześniej. Jeżeli sąd ten uzna swoją jurysdykcję, sąd, przed którym postępowanie wszczęto wcześniej, uznaje brak swojej jurysdykcji.

3. Jeżeli sąd, przed którym postępowanie wszczęto wcześniej, nie otrzymał potwierdzenia przyjęcia jurysdykcji przez sąd innego państwa członkowskiego w terminie siedmiu tygodni od:

- a) upływu terminu, w którym strony miały wnieść pozew lub wniosek do sądu innego państwa członkowskiego zgodnie z ust. 1 lit. a); lub
- b) otrzymania przez ten sąd wniosku zgodnie z ust. 1 lit. b);

nadal wykonuje swoją jurysdykcję.

4. Przyjmuje się, że dziecko ma szczególny związek z państwem członkowskim, o którym to związku mowa w ust. 1, jeżeli:

- a) dziecko uzyskało w tym państwie członkowskim zwykły pobyt po wszczęciu postępowania przed (...) **sądem**, o którym mowa w ust. 1;(...)
- b) dziecko miało wcześniej zwykły pobyt w tym państwie członkowskim; (...)
- c) **dziecko** ma (...) obywatelstwo tego (...) **państwa członkowskiego**; (...)
- d) podmiot odpowiedzialności rodzicielskiej ma zwykły pobyt w tym państwie członkowskim; lub
- e) majątek dziecka znajduje się na terytorium tego państwa członkowskiego, a sprawa dotyczy środków ochrony dziecka w związku z zarządkiem, zabezpieczeniem lub rozporządzaniem tym majątkiem.

5. Jeżeli wyłączna jurysdykcja sądu została ustalona na podstawie art. 10a, sąd ten nie może przekazać jurysdykcji sądowi innego państwa członkowskiego.

Artykuł 12a

Wniosek o przekazanie jurysdykcji przez sąd państwa członkowskiego niemającego jurysdykcji¹⁶

- 1. W wyjątkowych okolicznościach i bez uszczerbku dla art. 9, jeżeli sąd państwa członkowskiego, które nie ma jurysdykcji na podstawie niniejszego rozporządzenia, ale z którym dziecko ma szczególny związek zgodnie z art. 12 ust. 4, uzna, że jest lepiej umiejscowiony do tego, by ocenić dobro dziecka w tej konkretnej sprawie, może wystąpić z wnioskiem o przekazanie jurysdykcji przez sąd państwa członkowskiego zwykłego pobytu dziecka.**
- 2. Sąd, do którego skierowano wniosek, jeżeli uzna, że ze względu na szczególne okoliczności sprawy jest to zgodne z dobrem dziecka, może zaakceptować przekazanie jurysdykcji w terminie sześciu tygodni od otrzymania wniosku i bezzwłocznie informuje o tym sąd, który wystąpił z wnioskiem. Sąd, który wystąpił z wnioskiem, może wykonywać jurysdykcję wyłącznie wtedy, gdy wniosek został zaakceptowany w tym terminie.**

¹⁶ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Również w wyjątkowych okolicznościach i uwzględniając dobro dziecka w konkretnej sprawie, sąd państwa członkowskiego niemającego jurysdykcji na podstawie niniejszego rozporządzenia, ale mającego zgodnie z niniejszym rozporządzeniem szczególny związek z dzieckiem, powinien mieć możliwość wystąpienia z wnioskiem o przekazanie jurysdykcji przez właściwy sąd państwa członkowskiego zwykłego pobytu dziecka. Nie powinno jednak to być dozwolone w przypadkach bezprawnego uprowadzenia lub zatrzymania dziecka. Wskazanie tego konkretnego właściwego sądu powinno być regulowane prawem krajowym państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek.

Przekazanie jurysdykcji, czy to na wniosek sądu chcącego przekazać swoją jurysdykcję, czy na wniosek sądu chcącego uzyskać jurysdykcję, powinno wywierać skutek wyłącznie w konkretnej sprawie, której dotyczy. Po zakończeniu postępowania, w przypadku którego wystąpiono o przekazanie jurysdykcji i wyrażono zgodę na to przekazanie, dane przekazanie jurysdykcji nie powinno wywoływać skutków w odniesieniu do przyszłych postępowań.”.

Artykuł 13

Pozostałe jurysdykcje

Jeżeli żaden (...) **sąd** państwa członkowskiego nie ma jurysdykcji zgodnie z art. 7–11, jurysdykcję określa się, w każdym państwie członkowskim, według prawa tego państwa członkowskiego.¹⁷

Artykuł (...) 14

Środki tymczasowe, w tym środki zabezpieczające, **stosowane w przypadkach niecierpiących zwłoki**¹⁸

¹⁷ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Termin „prawo tego państwa członkowskiego” powinien obejmować międzynarodowe instrumenty prawne obowiązujące w tym państwie członkowskim.”.

¹⁸ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Niniejsze rozporządzenie nie powinno wyłączać możliwości stosowania – w przypadkach niecierpiących zwłoki – środków tymczasowych, w tym środków zabezpieczających, przez sądy państwa członkowskiego, które nie ma jurysdykcji do rozpoznania sprawy co do istoty, w odniesieniu do osoby lub majątku dziecka znajdujących się w tym państwie członkowskim. Środków tych nie należy uznawać ani wykonywać w żadnym innym państwie członkowskim na podstawie niniejszego rozporządzenia, z wyjątkiem środków zastosowanych w celu zminimalizowania ryzyka, o którym mowa w art. 13 akapit pierwszy lit. b) konwencji haskiej z 1980 r.

Środki przyjęte w celu zminimalizowania tego ryzyka powinny obowiązywać do momentu, w którym sąd państwa członkowskiego zwykłego pobytu dziecka zastosuje środki, które uzna za stosowne.

Jeżeli wymaga tego ochrona dobra dziecka, sąd powinien – bezpośrednio lub za pośrednictwem organów centralnych – poinformować o zastosowanych środkach sąd państwa członkowskiego mającego na podstawie niniejszego rozporządzenia jurysdykcję do rozpoznania sprawy co do istoty. Nieprzekazanie takich informacji nie powinno jednak samo w sobie stanowić podstawy nieuznania danego środka.

Sąd, który ma jurysdykcję wyłącznie do zarządzenia środków tymczasowych, w tym środków zabezpieczających, powinien – w przypadku wniesienia do niego pozwu lub wniosku dotyczącego istoty sprawy – stwierdzić z urzędu brak swojej jurysdykcji.”.

1. W przypadkach niecierpiących zwłoki, **nawet jeżeli jurysdykcję do rozpoznania sprawy co do istoty ma (...) sąd innego państwa członkowskiego**, sądy państwa członkowskiego (...) mają jurysdykcję do stosowania środków tymczasowych, w tym środków zabezpieczających, które **mogą być dostępne na mocy prawa tego państwa członkowskiego** w odniesieniu do (...):

a) **dziecka, które znajduje się w tym państwie członkowskim; lub**

b) **majątku, który należy do dziecka i który znajduje się w tym państwie członkowskim.**

2. Jeżeli wymaga tego ochrona dobra dziecka, (...) **sąd**, który zastosował (...) **takie środki, bezzwłocznie** informuje o tym – bezpośrednio **zgodnie z art. 67a** lub za pośrednictwem organów centralnych wyznaczonych zgodnie z art. 60 – **sąd lub właściwy organ państwa członkowskiego** mającego jurysdykcję **zgodnie z art. 7 niniejszego rozporządzenia lub, w stosownych przypadkach, sąd państwa członkowskiego wykonującego** na podstawie niniejszego rozporządzenia **jurysdykcję do rozpoznania sprawy co do istoty.**

3. Środki zastosowane zgodnie z ust. 1 tracą moc, jak tylko (...) **sąd** państwa członkowskiego, które na podstawie niniejszego rozporządzenia ma jurysdykcję do rozpoznania sprawy co do istoty, stosuje środki, które uważa za właściwe.

W stosownych przypadkach sąd ten może poinformować o swoim postanowieniu – bezpośrednio zgodnie z art. 67a lub za pośrednictwem organów centralnych wyznaczonych zgodnie z art. 60 – sąd, który zastosował środki tymczasowe, w tym środki zabezpieczające.

Artykuł 16

Kwestie wypadkowe¹⁹

- 1. Jeżeli wynik postępowania w sprawie nieobjętej zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia przed (...) sądem państwa członkowskiego zależy od rozstrzygnięcia kwestii wypadkowej (...) dotyczącej odpowiedzialności rodzicielskiej, sąd w tym państwie członkowskim może rozstrzygnąć tę kwestię do celów tego postępowania, nawet jeżeli nie ma on jurysdykcji na podstawie niniejszego rozporządzenia.**
- 2. Wszelkie rozstrzygnięcia dokonane zgodnie z ust. 1 wywierają skutki wyłącznie w postępowaniu, w ramach którego zostały dokonane.**

¹⁹ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Jeżeli wynik postępowania przed sądem państwa członkowskiego niemającego na podstawie niniejszego rozporządzenia jurysdykcji uzależniony jest od rozstrzygnięcia kwestii wypadkowej wchodzącej w zakres niniejszego rozporządzenia, niniejsze rozporządzenie nie powinno uniemożliwiać sądom tego państwa członkowskiego rozstrzygnięcia tej kwestii. Jeżeli zatem przedmiotem postępowania jest na przykład spór dotyczący dziedziczenia, w który zaangażowane jest dziecko, i istnieje konieczność wyznaczenia kuratora procesowego do reprezentowania dziecka w tym postępowaniu, państwo członkowskie mające jurysdykcję do rozpoznania tego sporu dotyczącego dziedziczenia powinno mieć prawo wyznaczyć kuratora na potrzeby toczącego się przed nim postępowania, bez względu na to, czy na podstawie niniejszego rozporządzenia ma jurysdykcję do rozpoznawania spraw dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej. Wszelkie takie rozstrzygnięcia powinny wywierać skutek wyłącznie w danym postępowaniu.

Jeżeli ważność czynności prawnej, która została lub ma zostać dokonana w imieniu dziecka w postępowaniu spadkowym toczącym się przed sądem państwa członkowskiego, wymaga zezwolenia lub zatwierdzenia ze strony sądu, to państwo członkowskie powinno mieć prawo podjąć decyzję, czy zezwolić na tę czynność prawną lub zatwierdzić taką czynność, nawet jeżeli nie ma ono jurysdykcji na podstawie niniejszego rozporządzenia. Termin „czynność prawna” powinien obejmować, na przykład, przyjęcie lub odrzucenie spadku lub porozumienie między stronami w sprawie działu spadku.”.

3. Jeżeli ważność czynności prawnej, która została lub ma zostać dokonana w imieniu dziecka w postępowaniu spadkowym toczącym się przed sądem państwa członkowskiego, wymaga zezwolenia lub zatwierdzenia ze strony sądu, sąd w tym państwie członkowskim może podjąć decyzję, czy zezwolić na tę czynność prawną lub zatwierdzić taką czynność, nawet jeżeli nie ma on jurysdykcji na podstawie niniejszego rozporządzenia.

4. Artykuł 14 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

SEKCJA 3

PRZEPISY WSPÓLNE

Artykuł 15

Wszczęcie postępowania przed sądem²⁰

²⁰ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Niniejsze rozporządzenie określa, w którym momencie do celów niniejszego rozporządzenia należy uznać, że doszło do wszczęcia postępowania przed sądem. W związku z tym, że w państwach członkowskich istnieją dwa różne systemy, z których jeden przewiduje, że pismo wszczynające postępowanie powinno zostać najpierw doręczone stronie przeciwnej, a drugi – że powinno zostać najpierw wniesione do sądu, wystarczające powinno być wykonanie pierwszej z czynności wymaganych na mocy prawa krajowego, pod warunkiem że powód lub wnioskodawca nie zaniechał następnie podjęcia czynności, do których podjęcia był obowiązany na mocy prawa krajowego celem doprowadzenia do wykonania drugiej z nich.

Uwzględniając rosnącą rolę mediacji i innych alternatywnych metod rozwiązywania sporów, także podczas postępowania sądowego, zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości, postępowanie przed sądem należy również uznać za wszczęte w chwili, gdy pismo wszczynające postępowanie lub pismo równorzędne zostało wniesione do sądu, w przypadkach, gdy postępowanie zostało w międzyczasie zawieszone w celu znalezienia rozwiązania polubownego, na wniosek powoda lub wnioskodawcy, który wszczął postępowanie, przy czym stronie przeciwnej nie zostało jeszcze doręczone pismo wszczynające postępowanie i strona ta nie wiedziała o tym postępowaniu i w żaden sposób w nim nie uczestniczyła, pod warunkiem że powód lub wnioskodawca nie zaniechał następnie podjęcia czynności, do których podjęcia był obowiązany celem zapewnienia doręczenia pisma stronie przeciwnej.

Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości w przypadku zawisłości sporu moment wszczęcia obligatoryjnej procedury pojednawczej przed krajowym organem pojednawczym należy uznać za moment, w którym postępowanie przed „sądem” uznaje się za wszczęte.”.

Uznaje się, że postępowanie przed sądem zostało wszczęte:

- a) w chwili, w której pismo wszczynające postępowanie lub pismo równorzędne jest wniesione do sądu, pod warunkiem że powód lub wnioskodawca nie zaniechał następnie podjęcia czynności, do których podjęcia był obowiązany celem doręczenia pisma stronie przeciwnej;
- b) jeżeli pismo musi być doręczone przed wniesieniem do sądu – w chwili, w której organ odpowiedzialny za doręczenie otrzymał pismo, pod warunkiem że powód lub wnioskodawca nie zaniechał następnie podjęcia czynności, do których podjęcia był obowiązany celem wniesienia pisma do sądu; lub
- c) **jeżeli postępowanie zostało wszczęte przez sąd z urzędu – w chwili gdy sąd wydał postanowienie o wszczęciu postępowania lub gdy postanowienie takie nie jest wymagane, w chwili zarejestrowania sprawy przez sąd.**

Artykuł 17

Badanie jurysdykcji²¹

Sąd państwa członkowskiego stwierdza z urzędu brak swojej jurysdykcji, jeżeli przed tym (...) **sądem** wszczęte zostało postępowanie w sprawie, w której na podstawie niniejszego rozporządzenia nie ma on jurysdykcji **do jej rozpoznania co do istoty** i w której jurysdykcję **do jej rozpoznania co do istoty** ma na podstawie niniejszego rozporządzenia (...) **sąd** innego państwa członkowskiego.

²¹ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Sąd państwa członkowskiego powinien stwierdzić z urzędu brak swojej jurysdykcji, jeżeli przed tym sądem wszczęte zostało postępowanie w sprawie, w której na podstawie niniejszego rozporządzenia nie ma on jurysdykcji do jej rozpoznania co do istoty i w której jurysdykcję do jej rozpoznania co do istoty ma na podstawie niniejszego rozporządzenia sąd innego państwa członkowskiego. Sąd ten powinien jednak mieć możliwość wystąpienia z wnioskiem o przekazanie jurysdykcji na podstawie niniejszego rozporządzenia, nie powinien jednak być do tego zobowiązany.”.

Artykuł 18

Badanie dopuszczalności

1. Jeżeli strona przeciwna, która nie ma zwykłego pobytu w państwie członkowskim, w którym wszczęto postępowanie, nie stawia się w sądzie, sąd mający jurysdykcję zawiesza postępowanie do czasu ustalenia, że strona przeciwna miała możliwość otrzymania pisma wszczynającego postępowanie lub pisma równorzędnego w czasie umożliwiającym jej przygotowanie obrony lub że podjęte zostały wszelkie niezbędne do tego czynności.
2. Przepisy art. 19 rozporządzenia (WE) nr 1393/2007 mają zastosowanie zamiast ust. 1, jeżeli pismo wszczynające postępowanie lub pismo równorzędne miało być przekazane z jednego państwa członkowskiego do innego państwa członkowskiego zgodnie z tym rozporządzeniem.
3. Jeżeli rozporządzenie (WE) nr 1393/2007 nie ma zastosowania, stosuje się art. 15 Konwencji haskiej z 15 listopada 1965 r. o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych, w przypadkach gdy pismo wszczynające postępowanie lub pismo równorzędne miało być przekazane za granicę zgodnie z tą konwencją.

Artykuł 19

Zawisłość sprawy i postępowania zależne²²

1. Jeżeli postępowanie w sprawie o rozwód, separację lub unieważnienie małżeństwa między tymi samymi stronami zostało (...) **wszczęte** przed (...) **sądami** różnych państw członkowskich, (...) **sąd**, do którego pozew lub wniosek wniesiono później, zawiesza z urzędu postępowanie do czasu ustalenia jurysdykcji (...) **sądu**, do którego pozew lub wniosek wniesiono wcześniej.

2. Jeżeli postępowanie w sprawie odpowiedzialności rodzicielskiej w odniesieniu do tego samego dziecka oraz na tej samej podstawie roszczenia zostało (...) **wszczęte** przed (...) **sądami** różnych państw członkowskich, (...) **sąd**, do którego pozew lub wniosek wniesiono później, zawiesza z urzędu postępowanie do czasu ustalenia jurysdykcji (...) **sądu**, do którego pozew lub wniosek wniesiono wcześniej. **Nie ma to zastosowania w przypadkach, gdy jurysdykcja jednego z sądów opiera się wyłącznie na art. 14.**

3. Jeżeli ustalona została jurysdykcja (...) **sądu**, do którego pozew lub wniosek wniesiono wcześniej, (...) **sąd**, do którego pozew lub wniosek wniesiono później, stwierdza brak swej jurysdykcji na rzecz tego (...) **sądu**.

W takim przypadku strona, która (...) **wszczęła** dane postępowanie przed (...) **sądem**, do którego pozew lub wniosek wniesiono później, może wszcząć to postępowanie przed (...) **sądem**, do którego pozew lub wniosek wniesiono wcześniej.

4. Jeżeli postępowanie wszczęto przed sądem państwa członkowskiego, któremu zgodnie z uznaniem jurysdykcji, o którym mowa w art. 10a, przyznano jurysdykcję wyłączną, każdy sąd innego państwa członkowskiego zawiesza postępowanie do chwili, gdy sąd, przed którym wszczęto postępowanie zgodnie z uznaniem jurysdykcji, stwierdzi, że na mocy takiego uznania sądowi temu nie przysługuje jurysdykcja.

5. Jeżeli – i w zakresie, w jakim – sąd, który został wskazany zgodnie z uznaniem jurysdykcji, stwierdził swoją wyłączną jurysdykcję zgodnie z tym uznaniem, każdy sąd innego państwa członkowskiego stwierdza brak swej jurysdykcji na rzecz tego sądu.

²² Zob. proponowany motyw w przypisie 20.

Prawo dziecka do wyrażenia swoich poglądów²³

1. Wykonując jurysdykcję na podstawie sekcji 2 niniejszego rozdziału, (...) **sądy państw członkowskich (...) zgodnie z prawem krajowym i procedurą krajową²⁴ zapewniają** dziecku, które jest w stanie formułować swoje poglądy, (...) rzeczywistą i skuteczną możliwość wyrażenia (...) **swoich poglądów w sposób bezpośredni lub za pośrednictwem przedstawiciela lub odpowiedniej jednostki.**
2. **Jeżeli sąd, zgodnie z prawem krajowym i procedurą krajową, zapewnia dziecku możliwość wyrażenia jego poglądów zgodnie z niniejszym artykułem, sąd (...) nadaje (...)** poglądom **dziecka** należyłą wagę stosownie do wieku i stopnia dojrzałości dziecka (...).

²³ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„W ramach postępowań w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej na podstawie niniejszego rozporządzenia, jak również postępowań w sprawie powrotu dziecka na podstawie konwencji haskiej z 1980 r. dziecku, którego dotyczy takie postępowanie i które jest w stanie formułować swoje poglądy, należy zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości co do zasady zapewnić rzeczywistą i skuteczną możliwość wyrażenia tych poglądów, a oceniając dobro dziecka, poglądom tym należy nadawać należyłą wagę. Możliwość swobodnego wyrażania przez dziecko swoich poglądów, przewidziana w art. 24 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej i w art. 12 Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka, odgrywa ważną rolę w stosowaniu niniejszego rozporządzenia. Rozporządzenie powinno jednak pozostawić kwestię rozstrzygnięcia tego, kto przeprowadza wysłuchanie dziecka i jak wysłuchanie to przebiega, prawu krajowemu i procedurze krajowej obowiązującym w państwach członkowskich. W związku z tym niniejsze rozporządzenie nie ma określać, kto przeprowadza wysłuchanie dziecka – sędzia osobiście czy odpowiednio przeszkolony specjalista, który składa następnie sądowi sprawozdanie – ani gdzie wysłuchanie dziecka jest przeprowadzane – w sali sądowej czy w innym miejscu czy przy zastosowaniu innych środków. Ponadto, chociaż wysłuchanie jest prawem dziecka, nie może być ono traktowane jako bezwzględny obowiązek, ale musi być oceniane z uwzględnieniem dobra dziecka, na przykład w przypadkach zawarcia porozumienia między stronami.”.

²⁴ Zob. proponowany motyw w przypisie 32.

ROZDZIAŁ III

UPROWADZENIE DZIECKA ZA GRANICĘ²⁵

Artykuł 21

Powrót dziecka na podstawie konwencji haskiej z 1980 r.

Jeżeli osoba, instytucja lub inna jednostka, która podnosi zarzut naruszenia pieczy nad dzieckiem, wnosi – **bezpośrednio lub przy pomocy organu centralnego** – pozew lub wniosek do sądu państwa członkowskiego o wydanie na podstawie konwencji haskiej z **1980 r.** orzeczenia (...) zarządzającego powrót dziecka **w wieku poniżej 16 lat** bezprawnie uprowadzonego lub zatrzymanego w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie, w którym dziecko bezpośrednio przed bezprawnym uprowadzeniem lub zatrzymaniem miało zwykły pobyt, stosuje się art. (...) **21a–26a i rozdział VI, które uzupełniają konwencję haską z 1980 r.**

²⁵ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Aby postępowania w sprawie powrotu dziecka prowadzone na podstawie konwencji haskiej z 1980 r. mogły zakończyć się w jak najkrótszym terminie, państwa członkowskie powinny, zgodnie ze strukturą sądownictwa krajowego, rozważyć skoncentrowanie jurysdykcji do prowadzenia takich postępowań w jak najmniejszej liczbie sądów. Jurysdykcja w sprawach związanych z uprowadzeniem dziecka mogłaby zostać skoncentrowana w jednym sądzie dla całego kraju lub w ograniczonej liczbie sądów, poprzez wykorzystanie jako punktu wyjścia na przykład liczby sądów apelacyjnych i skoncentrowanie jurysdykcji do rozpoznawania spraw dotyczących uprowadzenia dziecka za granicę w jednym sądzie pierwszej instancji w każdym okręgu podlegającym właściwości sądu apelacyjnego.”.

Artykuł 21a

Otrzymywanie i rozpatrywanie pozwów lub wniosków przez organy centralne

1. Organ centralny, do którego skierowano wniosek, działa szybko przy rozpatrywaniu na podstawie konwencji haskiej z 1980 r. pozwu lub wniosku, o którym mowa w art. 21.
2. Jeżeli do organu centralnego państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, zostanie wniesiony pozew lub wniosek, o którym mowa w art. 21, organ ten w terminie 5 dni roboczych od daty jego otrzymania potwierdza to otrzymanie. Bez zbędnej zwłoki informuje on, odpowiednio, organ centralny państwa członkowskiego kierującego wniosek lub powoda lub wnioskodawcę, jakie wstępne czynności zostały lub zostaną podjęte w celu rozpatrzenia pozwu lub wniosku, oraz może wystąpić o przekazanie dalszych niezbędnych dokumentów i informacji.

(...)

Artykuł 23

Szybkie postępowanie sądowe (...) ²⁶

²⁶ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Sąd każdej instancji powinien wydać orzeczenie w terminie sześciu tygodni, chyba że nie jest to możliwe na skutek wyjątkowych okoliczności. Fakt zastosowania alternatywnych metod rozwiązywania sporów nie powinien sam w sobie być uznawany za wyjątkowe okoliczności, które umożliwiają przekroczenie tego terminu. Niemniej wyjątkowe okoliczności mogą zaistnieć podczas lub w wyniku stosowania takich metod. W przypadku sądu pierwszej instancji bieg tego terminu powinien rozpocząć się w chwili wszczęcia postępowania. W przypadku sądu wyższej instancji bieg terminu powinien rozpocząć się w chwili podjęcia wszystkich wymaganych czynności proceduralnych. W zależności od danego systemu prawnego czynności takie mogą obejmować doręczenie środków zaskarżenia stronie przeciwnej, albo w państwie członkowskim, w którym znajduje się siedziba sądu, albo w innym państwie członkowskim, przekazanie dokumentów i środków zaskarżenia sądowi apelacyjnemu w państwach członkowskich, w których środek zaskarżenia należy wnieść do sądu, który wydał zaskarżony wyrok, lub wniesienie przez stronę wniosku o przeprowadzenie rozprawy, jeżeli wniosek taki jest wymagany na podstawie prawa krajowego. Państwa członkowskie powinny również rozważyć ograniczenie do jednego środka liczby przysługujących środków zaskarżenia od orzeczenia zarządzającego powrót dziecka lub odmawiającego zarządzenia powrotu dziecka na podstawie konwencji haskiej z 1980 r. dotyczącej uprowadzenia dziecka.”.

1. Sąd, do którego wniesiono pozew lub wniosek o powrót dziecka, o którym mowa w art. 21, w ramach postępowania dotyczącego takiego pozwu lub wniosku działa szybko, stosując najszybsze procedury przewidziane w prawie krajowym.

2. Bez uszczerbku dla (...) **ust. 1 sąd pierwszej instancji** wydaje orzeczenie nie później niż w terminie sześciu tygodni od (...) **wszczęcia przed nim (...) postępowania**, chyba że nie jest to możliwe na skutek wyjątkowych okoliczności.

(...)

3. **Z wyjątkiem sytuacji, kiedy nie jest to możliwe na skutek wyjątkowych okoliczności, sąd wyższej instancji wydaje orzeczenie nie później niż w terminie sześciu tygodni od momentu, w którym podjęto wszystkie wymagane czynności proceduralne, i sąd jest w stanie rozpatrzyć środki zaskarżenia, podczas rozprawy lub w inny sposób.**

Artykuł 23a

Alternatywne metody rozwiązywania sporów²⁷

Jak najwcześniej to możliwe i na każdym etapie postępowania, sąd zwraca się – bezpośrednio lub, w stosownych przypadkach, przy pomocy organów centralnych – do stron, aby rozważyły, czy są gotowe podjąć mediację lub zastosować inne alternatywne metody rozwiązywania sporów, chyba że jest to sprzeczne z dobrem dziecka, nie jest to stosowne w danej sprawie lub nadmiernie opóźniłoby to postępowanie.

Artykuł 24

(...) Prawo dziecka do (...) wyrażenia swoich poglądów podczas postępowania w sprawie powrotu dziecka

(...) Artykuł 20 niniejszego rozporządzenia ma również zastosowanie do postępowania w sprawie powrotu dziecka na podstawie konwencji haskiej z 1980 r.

²⁷ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„We wszystkich sprawach dotyczących dzieci, a w szczególności w sprawach dotyczących uprowadzenia dziecka za granicę, sądy powinny brać pod uwagę możliwość osiągnięcia rozstrzygnięcia sprawy w drodze mediacji i przy użyciu innych stosownych środków, przy pomocy, w stosownych przypadkach, ze strony istniejących sieci i struktur wsparcia na potrzeby mediacji w transgranicznych sporach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej. Starania tego rodzaju nie powinny jednak prowadzić do nadmiernego wydłużenia postępowań w sprawie powrotu dziecka na podstawie konwencji haskiej z 1980 r. Ponadto mediacja może nie zawsze być odpowiednim rozwiązaniem, zwłaszcza w przypadku przemocy domowej.

Jeżeli podczas postępowania w sprawie powrotu dziecka prowadzonego na podstawie konwencji haskiej z 1980 r. rodzice osiągną porozumienie co do powrotu lub odstąpienia od powrotu dziecka, jak również co do innych kwestii dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, na mocy niniejszego rozporządzenia powinni oni mieć, w określonych okolicznościach, możliwość uzgodnienia, że sąd, przed którym wszczęto postępowanie na podstawie konwencji haskiej z 1980 r., powinien mieć jurysdykcję do nadania ich porozumieniu wiążącej mocy prawnej, poprzez włączenie tego porozumienia do orzeczenia, poprzez jego zatwierdzenie lub w inny sposób przewidziany w prawie krajowym i procedurze krajowej. Państwa członkowskie, które przeprowadziły skoncentrowanie jurysdykcji, powinny zatem rozważyć umożliwienie sądowi, przed którym na podstawie konwencji haskiej z 1980 r. wszczęto postępowanie w sprawie powrotu dziecka, wykonywanie również jurysdykcji uzgodnionej przez strony zgodnie z niniejszym rozporządzeniem w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, w przypadku gdy strony osiągnęły porozumienie w trakcie takiego postępowania w sprawie powrotu dziecka.”.

Procedura dotycząca powrotu dziecka²⁸

28

Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Sąd państwa członkowskiego, do którego dziecko zostało bezprawnie uprowadzone lub w którym jest bezprawnie zatrzymywane, powinien mieć w szczególnych, należycie uzasadnionych przypadkach możliwość odmowy zarządzenia powrotu, jak przewidziano w konwencji haskiej z 1980 r. Zanim sąd odmówi zarządzenia powrotu dziecka, powinien rozważyć, czy zastosowano lub można zastosować odpowiednie środki zabezpieczające w celu wyeliminowania wszelkiego ryzyka zagrażającego dobru dziecka, które to ryzyko mogłoby uniemożliwić powrót dziecka zgodnie z art. 13 akapit pierwszy lit. b) konwencji haskiej z 1980 r.

Jeśli sąd rozważa odmowę zarządzenia powrotu dziecka wyłącznie na podstawie art. 13 akapit pierwszy lit. b) konwencji haskiej z 1980 r., nie powinien odmówić zarządzenia powrotu dziecka, jeśli strona występująca o powrót dziecka przekona sąd – lub sąd upewni się w inny sposób – że zastosowano odpowiednie środki w celu zapewnienia ochrony dziecka po jego powrocie. Takie środki mogłyby na przykład obejmować: wydane w tym państwie członkowskim zarządzenie sądu zakazujące powodowi lub wnioskodawcy zbliżania się do dziecka; zarządzone w tym państwie członkowskim środki tymczasowe, w tym środek zabezpieczający, umożliwiający przebywanie dziecka z tym z rodziców, który je uprowadził i który rzeczywiście sprawuje pieczę nad dzieckiem, do momentu wydania w tym państwie członkowskim orzeczenia, które co do istoty dotyczy pieczy nad dzieckiem, po jego powrocie lub wskazanie dostępnych placówek medycznych, z których będzie mogło korzystać dziecko wymagające leczenia. To jaki rodzaj środków jest odpowiedni w danej sprawie, powinno zależeć od konkretnego ryzyka, na które dziecko może być narażone, jeśli po jego powrocie takie środki nie zostaną zastosowane. Sąd, starając się ustalić, czy zastosowano odpowiednie środki, powinien przede wszystkim opierać się na informacjach przedstawionych przez strony oraz, w niezbędnych i stosownych przypadkach, powinien zwrócić się o pomoc do organów centralnych lub sędziów należących do sieci sądowych, takich jak europejska sieć sądowa w sprawach cywilnych i handlowych czy międzynarodowa haska sieć sędziów.

Ponadto w stosownych przypadkach sąd mógłby zarządzić środki tymczasowe, w tym środki zabezpieczające, niezbędne zgodnie z niniejszym rozporządzeniem do zminimalizowania ryzyka wyrządzenia dziecku szkody fizycznej lub psychicznej w związku z jego powrotem, które to ryzyko byłoby w przeciwnym razie podstawą do odmowy zarządzenia powrotu. Takie środki tymczasowe i ich obieg nie powinny opóźniać postępowań w sprawie powrotu dziecka prowadzonych na mocy konwencji haskiej z 1980 r. ani naruszać podziału jurysdykcji między sądem, przed którym na podstawie konwencji haskiej z 1980 r. wszczęto postępowanie w sprawie powrotu dziecka, a sądem mającym na mocy niniejszego rozporządzenia jurysdykcję w zakresie spraw, których istota dotyczy odpowiedzialności rodzicielskiej. Jeżeli zaistnieje taka konieczność, sąd powinien skonsultować się z sądem lub właściwymi organami państwa członkowskiego zwykłego pobytu dziecka i skorzystać z pomocy organów centralnych lub sędziów należących do sieci sądowych, takich jak europejska sieć sądowa w sprawach cywilnych i handlowych czy międzynarodowa haska sieć sędziów. Środki te powinny być uznawane i wykonywane we wszystkich pozostałych państwach członkowskich, w tym w państwie członkowskim mającym jurysdykcję na podstawie niniejszego rozporządzenia, do czasu zastosowania przez właściwy sąd tego państwa członkowskiego środków, które uzna on za stosowne. Środki takie mogłyby na przykład obejmować zarządzenie, by dziecko nadal przebywało z osobą rzeczywiście sprawującą nad nim pieczę lub zarządzenie określające, w jakiej formie powinny przebiegać kontakty z dzieckiem po jego powrocie, do czasu zastosowania przez sąd zwykłego pobytu dziecka środków, które uzna on za stosowne. Powinno to pozostawać bez uszczerbku dla wszelkich środków lub orzeczeń, które sąd zwykłego pobytu zarządził lub wydał po powrocie dziecka.”.

1. Sąd nie może odmówić zarządzenia powrotu dziecka, **jeżeli osobie, która wystąpiła o powrót dziecka, nie zapewniono możliwości bycia wysłuchaną.**

1a. Na każdym etapie postępowania sąd może, zgodnie z art. 14, zbadać, czy należy – biorąc pod uwagę dobro dziecka – zapewnić kontakt między dzieckiem a osobą, która wystąpiła o powrót dziecka.

2. Jeżeli sąd rozważa odmowę zarządzenia powrotu dziecka wyłącznie na podstawie (...) art. 13 **akapit pierwszy** lit. b) konwencji haskiej z 1980 r., **nie może odmówić zarządzenia powrotu dziecka**, w przypadku gdy (...) **strona występująca o powrót dziecka przekona sąd, przedstawiając wystarczające dowody – lub sąd upewni się w inny sposób – że zastosowano odpowiednie środki w celu zapewnienia ochrony dziecka po jego powrocie.**

3. (...) **Do celów ust. 2** sąd (...) **może wymieniać informacje** – w sposób bezpośredni **zgodnie z art. 67a lub** przy pomocy organów centralnych – z właściwymi organami państwa członkowskiego, w którym dziecko miało zwykły pobyt bezpośrednio przed bezprawnym uprowadzeniem lub zatrzymaniem (...).

4. W stosownych przypadkach sąd, zarządzając powrót dziecka, może (...) zastosować środki tymczasowe, w tym środki zabezpieczające, zgodnie z art. (...) **14** niniejszego rozporządzenia (...) **w celu ochrony dziecka przed narażeniem na poważne ryzyko, o którym mowa w art. 13 akapit pierwszy lit. b) konwencji haskiej z 1980 r., pod warunkiem że zbadanie możliwości zastosowania takich środków i ich zarządzenie nie opóźni w nadmierny sposób postępowania w sprawie powrotu dziecka.**

(...)

5. (...) Orzeczenie zarządzające powrót dziecka może zostać uznane za tymczasowo wykonalne, niezależnie od wniesionych środków zaskarżenia (...), jeżeli ze względu na dobro dziecka wymagany jest jego powrót przed wydaniem orzeczenia w sprawie środków zaskarżenia.²⁹

(...)

Artykuł 25a

Wykonywanie orzeczeń zarządzających powrót dziecka

1. Organ właściwy do wykonywania, do którego skierowano wniosek o wykonanie orzeczenia zarządzającego powrót dziecka do innego państwa członkowskiego, przy rozpatrywaniu wniosku działa szybko.

2. Jeżeli orzeczenie nie zostało wykonane w terminie sześciu tygodni od wszczęcia postępowania w sprawie wykonania orzeczenia, strona występująca o wykonanie lub organ centralny państwa członkowskiego wykonania mają prawo wystąpić z wnioskiem o to, by organ wykonujący przedstawił uzasadnienie opóźnienia.

(...)

²⁹ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Przepisy prawa krajowego mogą wskazywać, który sąd może stwierdzić tymczasową wykonalność orzeczenia.”.

Artykuł 26a

Procedura stosowana po odmowie zarządzenia powrotu dziecka na podstawie art. 13 akapit pierwszy lit. b) i art. 13 akapit drugi konwencji haskiej z 1980 r.³⁰

30

Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„W przypadku gdy sąd państwa członkowskiego, do którego dziecko zostało bezprawnie uprowadzone lub w którym jest bezprawnie zatrzymywane, podejmie decyzję o odmowie zarządzenia powrotu dziecka na podstawie konwencji haskiej z 1980 r., w swoim orzeczeniu powinien wyraźnie wskazać odpowiednie artykuły konwencji haskiej z 1980 r. stanowiące podstawę odmowy. Bez względu na to, czy takie orzeczenie o odmowie zarządzenia powrotu jest prawomocne czy też można od niego jeszcze wnieść środek zaskarżenia, może jednak zostać zastąpione kolejnym orzeczeniem, wydanym, w ramach postępowania w sprawie pieczy nad dzieckiem, przez sąd państwa członkowskiego, w którym dziecko miało zwykły pobyt przed bezprawnym uprowadzeniem lub zatrzymaniem. Podczas tego postępowania należy dokładnie zbadać wszystkie okoliczności, biorąc pod uwagę dobro dziecka i uwzględniając – między innymi, ale niewyłącznie – zachowanie rodziców. Jeżeli wydane następnie orzeczenie, które co do istoty dotyczy pieczy nad dzieckiem, przewiduje powrót dziecka, powrót powinien nastąpić bez konieczności przeprowadzenia specjalnego postępowania w sprawie uznania i wykonania tego orzeczenia w innych państwach członkowskich.

Sąd odmawiający zarządzenia powrotu dziecka powinien z urzędu wydać zaświadczenie, korzystając ze stosownego formularza zamieszczonego w niniejszym rozporządzeniu. Zaświadczenie to ma służyć informowaniu stron o tym, że w terminie trzech miesięcy od powiadomienia o orzeczeniu odmawiającym zarządzenia powrotu dziecka mają możliwość wniesienia pozwów lub wniosków, które co do istoty dotyczą pieczy nad dzieckiem, do sądu w państwie członkowskim, w którym dziecko miało zwykły pobyt bezpośrednio przed bezprawnym uprowadzeniem lub zatrzymaniem. Ma również informować o fakcie, że każde wydane w wyniku takiego postępowania orzeczenie, które przewiduje powrót dziecka, jest wykonalne w innych państwach członkowskich zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.

Jeżeli postępowanie, które co do istoty dotyczy pieczy nad dzieckiem, zawisło już w państwie członkowskim, w którym dziecko miało zwykły pobyt bezpośrednio przed bezprawnym uprowadzeniem lub zatrzymaniem, w chwili gdy sąd, do którego wniesiono pozew lub wniosek o powrót na podstawie konwencji haskiej z 1980 r., odmawia zarządzenia powrotu dziecka wyłącznie na podstawie art. 13 akapit pierwszy lit. b) lub art. 13 akapit drugi konwencji haskiej z 1980 r., sąd, który odmówił zarządzenia powrotu dziecka, powinien również przekazać sądowi, przed którym wszczęto postępowanie w sprawie pieczy nad dzieckiem, odpis swojego orzeczenia, stosowne zaświadczenie oraz zapis, streszczenie lub protokół rozprawy, jak również wszelkie inne dokumenty, które uzna za istotne. Określenie „wszelkie inne dokumenty, które uzna za istotne” powinno odnosić się do dokumentów zawierających informacje, które mogłyby mieć wpływ na wynik postępowania dotyczącego pieczy nad dzieckiem, jeśli informacje takie nie zostały już zawarte w samym orzeczeniu odmawiającym zarządzenia powrotu.

Jeżeli postępowanie, które co do istoty dotyczy pieczy nad dzieckiem, jeszcze nie zawisło w państwie członkowskim, w którym dziecko miało zwykły pobyt bezpośrednio przed bezprawnym uprowadzeniem lub zatrzymaniem, a strona wszczynająca postępowanie przed sądem tego państwa członkowskiego w związku z otrzymaniem informacji od sądu, który odmówił zarządzenia powrotu dziecka, strona ta powinna przedłożyć sądowi, do którego skierowano pozew lub wniosek co do istoty dotyczący pieczy nad dzieckiem, odpis orzeczenia odmawiającego zarządzenia powrotu dziecka na podstawie konwencji haskiej z 1980 r., stosowne zaświadczenie oraz zapis, streszczenie lub protokół rozprawy. Nie oznacza to, że sąd, przed którym wszczęto postępowanie, nie może zwrócić się o przedstawienie dodatkowych dokumentów, które uzna za istotne i które zawierają informacje mogące mieć wpływ na wynik postępowania dotyczącego pieczy nad dzieckiem, jeśli informacje takie nie zostały już zawarte w samym orzeczeniu odmawiającym zarządzenia powrotu.”.

1. Niniejszy artykuł ma zastosowanie w przypadkach, gdy orzeczenie odmawiające zarządzenia powrotu dziecka do innego państwa członkowskiego opiera się wyłącznie na art. 13 akapit pierwszy lit. b) lub art. 13 akapit drugi konwencji haskiej z 1980 r.
2. Sąd, wydając orzeczenie, o którym mowa w ust. 1, wydaje z urzędu zaświadczenie, korzystając z formularza zamieszczonego w załączniku [X]. Zaświadczenie wypełnia się i wydaje w języku, w którym sporządzono orzeczenie. Zaświadczenie można też wydać w innym języku urzędowym Unii Europejskiej, o zastosowanie którego wystąpiła jedna ze stron. W żaden sposób nie zobowiązuje to sądu wydającego zaświadczenie do zapewnienia tłumaczenia lub transliteracji [stosownej treści].
3. Jeżeli, w chwili gdy sąd wydaje orzeczenie, o którym mowa w ust. 1, przed sądem w państwie członkowskim, w którym dziecko miało zwykły pobyt bezpośrednio przed bezprawnym uprowadzeniem lub zatrzymaniem, wszczęto już postępowanie w celu zbadania istoty sprawy, jaką jest piecza nad dzieckiem, sąd – jeżeli wie o tym postępowaniu – przekazuje, w terminie jednego miesiąca od daty wydania orzeczenia, o którym mowa w ust. 1, sądowi tego państwa członkowskiego, bezpośrednio lub za pośrednictwem organów centralnych, następujące dokumenty:
 - a) odpis swojego orzeczenia;
 - b) zaświadczenie wydane zgodnie z ust. 2; oraz
 - c) w stosownych przypadkach, zapis, streszczenie lub protokół rozpraw przeprowadzonych przed sądem i wszelkie inne dokumenty, które uznaje za istotne.
4. Sąd w państwie członkowskim, w którym dziecko miało zwykły pobyt bezpośrednio przed bezprawnym uprowadzeniem lub zatrzymaniem, może, w razie konieczności, nakazać stronie, aby zgodnie z art. 69 przedstawiła tłumaczenie lub transliterację orzeczenia i wszelkich innych dokumentów załączonych do zaświadczenia zgodnie z ust. 3 lit. c).

5. Jeżeli, w przypadkach innych niż przypadki, o których mowa w ust. 3, w terminie trzech miesięcy od powiadomienia o orzeczeniu, o którym mowa w ust. 1, jedna ze stron zwróci się do sądu w państwie członkowskim, w którym dziecko miało zwykły pobyt bezpośrednio przed bezprawnym uprowadzeniem lub zatrzymaniem, z wnioskiem o to, by sąd zbadał istotę sprawy, jaką jest piecza nad dzieckiem,³¹ strona ta przedkłada sądowi następujące dokumenty:

- a) odpis orzeczenia;**
- b) zaświadczenie wydane zgodnie z ust. 2; oraz**
- c) w stosownych przypadkach, zapis, streszczenie lub protokół rozpraw przeprowadzonych przed sądem, który odmówił zarządzenia powrotu dziecka.**

6. Niezależnie od orzeczenia o niezarządzaniu powrotu, o którym to orzeczeniu mowa w ust. 1, każde orzeczenie co do istoty dotyczące pieczy nad dzieckiem, wydane w wyniku postępowania, o którym mowa w ust. 3 i 5, i przewidujące powrót dziecka, jest wykonalne w innym państwie członkowskim zgodnie z rozdziałem IV niniejszego rozporządzenia.

³¹ Zob. art. 471 ust. 4, zgodnie z którym zaświadczenie uruchamiające nadrzędny mechanizm „wydawane jest wyłącznie wtedy, gdy sąd, wydając orzeczenie, uwzględnił przyczyny i okoliczności faktyczne leżące u podstaw wcześniejszego orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim zgodnie z art. 13 akapit pierwszy lit. b) lub art. 13 akapit drugi konwencji haskiej z 1980 r.”.

ROZDZIAŁ IV

UZNAWANIE I WYKONYWANIE

SEKCJA 1

PRZEPISY OGÓLNE DOTYCZĄCE UZNAWANIA I WYKONYWANIA

Podsekcja 1

Uznawanie

Artykuł 27

Uznawanie orzeczeń³²

32

Zostaną dodane dwa motywy w brzmieniu:

- (M1) „Wzajemne zaufanie do wymiaru sprawiedliwości w Unii stanowi podstawę zasady, zgodnie z którą orzeczenia w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej wydawane w jednym z państw członkowskich powinny być uznawane we wszystkich państwach członkowskich, bez konieczności stosowania jakiegokolwiek postępowania w sprawie uznawania. W szczególności w momencie otrzymania wydanego w innym państwie członkowskim orzeczenia, w którym stwierdza się rozwód, separację lub unieważnienie małżeństwa i które nie podlega już zaskarżeniu w państwie członkowskim pochodzenia, właściwe organy państwa członkowskiego, do którego skierowano pozew lub wniosek, powinny uznać to orzeczenie z mocy prawa bez konieczności przeprowadzania jakiegokolwiek specjalnego postępowania i powinny dokonać odpowiednich wpisów w swoich aktach stanu cywilnego. Zgodnie z niniejszym rozporządzeniem to prawo krajowe określa, czy na przesłanki te może powoływać się jedna ze stron lub można powoływać się z urzędu, jak przewiduje prawo krajowe. Nie oznacza to, że strona zainteresowana nie może wystąpić, zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, z wnioskiem o wydanie orzeczenia stwierdzającego, że nie istnieją żadne przesłanki odmowy uznania, o których mowa w niniejszym rozporządzeniu. Kwestia tego, kogo można uznać za stronę zainteresowaną uprawnioną do wystąpienia z takim wnioskiem, powinna być regulowana prawem krajowym państwa członkowskiego, w którym wystąpiono z takim wnioskiem.”.
- (M2) „Uznania orzeczenia należy odmówić tylko wówczas, gdy występują przesłanka lub przesłanki odmowy uznania przewidziane w niniejszym rozporządzeniu. Przesłanki odmowy uznania zostały określone w niniejszym rozporządzeniu w sposób wyczerpujący, co oznacza, że na przesłanki, które nie zostały w nim wymienione, takie jak, na przykład, naruszenie zasady dotyczącej zawisłości sprawy, nie można się powoływać jako na przesłanki odmowy. W sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej orzeczenie późniejsze zawsze oznacza zastąpienie orzeczenia wcześniejszego ze skutkiem dotyczącym przyszłości w zakresie, w jakim orzeczeń tych nie da się ze sobą pogodzić. Jeżeli chodzi o zapewnianą dziecku możliwość wyrażenia jego poglądów, uznania orzeczenia nie można odmówić, powołując się wyłącznie na to, że sąd państwa członkowskiego pochodzenia zastosował inną metodę przesłuchania dziecka niż metoda, którą zastosowałby sąd w państwie członkowskim uznania, bowiem to sąd państwa członkowskiego pochodzenia powinien podejmować decyzję o tym, która metoda jest właściwa.

O ile z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości wynika, że ani art. 24 Karty praw podstawowych ani niniejsze rozporządzenie nie przewidują, by sąd państwa członkowskiego pochodzenia miał obowiązek zapoznania się z poglądami dziecka w każdym przypadku w formie wysłuchania, co oznacza, że sąd ten zachowuje pewien zakres swobody decyzyjnej, o tyle orzecznictwo przewiduje również, że jeżeli sąd ten podejmie decyzję o zapewnieniu dziecku możliwości bycia wysłuchanym, jest on zobowiązany przyjąć wszelkie środki niezbędne do przeprowadzenia takiego wysłuchania, mając na uwadze dobro dziecka i okoliczności konkretnej sprawy, w celu zapewnienia skuteczności tych przepisów oraz zapewnienia dziecku rzeczywistej i skutecznej możliwości wyrażenia jego poglądów. Sąd państwa członkowskiego pochodzenia powinien, w jak najszerszym zakresie i zawsze biorąc pod uwagę dobro dziecka, korzystać z wszelkich środków dostępnych na mocy prawa krajowego, jak również z instrumentów międzynarodowej współpracy sądowej, w tym, w stosownych przypadkach, ze środków przewidzianych w rozporządzeniu nr 1206/2001.

Państwo członkowskie, w którym wystąpiono o uznanie, nie powinno odmawiać uznania w przypadkach, gdy zastosowanie ma jeden z wyjątków uzasadniających niezastosowanie tej konkretnej przesłanki odmowy dopuszczalnej na mocy niniejszego rozporządzenia. Skutkiem zastosowania takich wyjątków jest to, że sąd w państwie członkowskim wykonania nie może odmówić wykonania orzeczenia, powołując się wyłącznie na to, że dziecku nie zapewniono możliwości wyrażenia jego poglądów, mając na uwadze jego dobro, jeżeli postępowanie dotyczyło wyłącznie majątku dziecka oraz pod warunkiem, że zapewnienie takiej możliwości nie było wymagane ze względu na przedmiot postępowania lub jeżeli istnieją istotne przesłanki, które uwzględniają, w szczególności, pilny charakter sprawy. Takie istotne przesłanki mogłyby na przykład dotyczyć bezpośredniego zagrożenia nienaruszalności fizycznej i psychicznej lub życia dziecka, w przypadku gdy dodatkowe opóźnienie mogłoby spowodować urzeczywistnienie się tego zagrożenia.”.

1. Orzeczenie wydane w jednym państwie członkowskim jest uznawane w innych państwach członkowskich bez potrzeby przeprowadzania **specjalnego** postępowania.
2. W szczególności oraz bez uszczerbku dla ust. 3, nie wymaga się przeprowadzania **specjalnego** postępowania dla celów dokonywania wpisów w księgach stanu cywilnego państwa członkowskiego na podstawie wydanego w innym państwie członkowskim orzeczenia o rozwodzie, separacji lub unieważnieniu małżeństwa, od którego zgodnie z prawem tego państwa członkowskiego nie przysługują żadne dalsze środki zaskarżenia.
3. Każda zainteresowana strona może **zgodnie z procedurami przewidzianymi art. 42/47q–45/47r oraz, w stosownych przypadkach, w sekcji 5 niniejszego rozdziału i w rozdziale VI**, wystąpić o wydanie orzeczenia stwierdzającego brak przesłanek odmowy uznania, o których mowa w art. 37 i 38. (...)

4. **Właściwość miejscowa sądu, o którym każde państwo członkowskie poinformowało Komisję zgodnie z art. 81, określana jest na mocy prawa państwa członkowskiego, w którym wszczęto postępowanie zgodnie z ust. 3.**

5. Jeżeli kwestia uznania orzeczenia zostaje podniesiona przed (...) **sądem** państwa członkowskiego jako kwestia wpadkowa, (...) **sąd** ten może ją rozstrzygnąć.

Artykuł 28

Dokumenty (...) **przedkładane** do celów uznawania

1. Strona, która zamierza powołać się w państwie członkowskim na orzeczenie wydane w innym państwie członkowskim, (...) **przedkłada**:

- a) odpis orzeczenia, który spełnia warunki niezbędne do ustalenia jego autentyczności; oraz
- b) odpowiednie zaświadczenie wydane na podstawie art. (...) **36a**.

2. **Sąd lub właściwy organ**³³, przed którym strona powołuje się na orzeczenie wydane w innym państwie członkowskim, może w razie konieczności zobowiązać stronę, która się na nie powołuje, do przedstawienia, zgodnie z art. 69, (...) **tłumaczenia lub transliteracji** [stosownej treści]³⁴ zaświadczenia, o którym mowa ust. 1 lit. b).

³³ W tym miejscu nie wystarcza użycie samego pojęcia „organ”, które zastosowano w definicji pojęcia „sąd”, ponieważ niniejszy przepis dotyczy również organu niepodlegającego decyzji w sprawach objętych zakresem niniejszego rozporządzenia.

³⁴ Słowa „stosowna treść” zostaną zastąpione odesłaniem do odpowiednich punktów odpowiedniego zaświadczenia.

3. Sąd lub właściwy organ, przed którym strona powołuje się na orzeczenie wydane w innym państwie członkowskim, może zobowiązać stronę do przedstawienia, zgodnie z art. 69, tłumaczenia lub transliteracji orzeczenia (...) – oprócz tłumaczenia lub transliteracji [stosownej treści] zaświadczenia – (...) jeżeli nie jest w stanie kontynuować postępowania bez takiego tłumaczenia lub takiej transliteracji.

Artykuł 28a

Brak dokumentów

1. Jeżeli nie przedstawiono dokumentów, o których mowa w art. 28 ust. 1, sąd lub właściwy organ może wyznaczyć termin, w którym należy je przedstawić, może przyjąć dokumenty równoważne lub, w przypadku gdy uzna, że dysponuje wystarczającymi informacjami, może zwolnić z obowiązku ich przedstawienia.
2. Na wniosek sądu lub właściwego organu przedstawia się, zgodnie z art. 69, tłumaczenie lub transliterację takich równoważnych dokumentów.

Artykuł 29

Zawieszenie postępowania

(...) Sąd, przed którym powołano się na orzeczenie wydane w innym państwie członkowskim, może zawiesić (...) toczące się przed nim postępowanie, w całości lub części, (...) jeżeli:

- a) (...) w państwie członkowskim pochodzenia **został wniesiony** od tego orzeczenia (...) **zwyczajny środek zaskarżenia; lub**
- b) wystąpiono z wnioskiem o wydanie orzeczenia stwierdzającego brak przesłanek odmowy uznania orzeczenia, o których mowa w art. 37 i 38, lub o wydanie orzeczenia o odmowie uznania na podstawie jednej z tych przesłanek(...).

(...)

Podsekcja 2

Wykonalność i wykonywanie

Artykuł 30

Orzeczenia podlegające wykonaniu

1. Orzeczenie (...) w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej (...) wydane w jednym państwie członkowskim, które jest w tym państwie członkowskim wykonalne, podlega wykonaniu w innych państwach członkowskich, bez konieczności uzyskania stwierdzenia wykonalności³⁵.
2. Do celów wykonania w innym państwie członkowskim orzeczenia przyznającego prawo do osobistej styczności z dzieckiem sąd państwa członkowskiego pochodzenia może nadać orzeczeniu klauzulę tymczasowej wykonalności, niezależnie od wniesienia jakiegokolwiek środka zaskarżenia (...).

(Artykuł 31 przeniesiony do art. 31/47e)

(Artykuł 32 przeniesiony do art. 32/47f)

³⁵ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Ponadto cel, jakim jest skrócenie czasu trwania transgranicznych sporów sądowych dotyczących dzieci i ograniczenie ich kosztów, uzasadnia zniesienie w stosunku do wszystkich orzeczeń w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej wymogu stwierdzenia wykonalności – w tym wymogu rejestracji w celu wykonania – przed ich wykonaniem w państwie członkowskim wykonania. Podczas gdy rozporządzenie (WE) nr 2201/2003 zniosło ten wymóg tylko w stosunku do niektórych orzeczeń przyznających prawo do osobistej styczności z dzieckiem i niektórych orzeczeń zarządzających powrót dziecka, niniejsze rozporządzenie znosi obecnie ten wymóg w stosunku do transgranicznego wykonywania wszystkich orzeczeń w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, zachowując jednak nawet bardziej uprzywilejowane traktowanie niektórych orzeczeń przyznających prawo do osobistej styczności z dzieckiem i niektórych orzeczeń zarządzających powrót dziecka. Orzeczenie wydane przez sąd innego państwa członkowskiego należy zatem traktować, z zastrzeżeniem przepisów niniejszego rozporządzenia, tak jakby zostało ono wydane w państwie członkowskim wykonania.”.

Artykuł (...) 33

Dokumenty (...) **przedkładane** (...) do celów wykonania

1. (...) **Do celów** wykonania w państwie członkowskim orzeczenia, które wydano w innym państwie członkowskim (...), **strona występująca o wykonanie przedstawia organowi właściwemu w zakresie wykonania:**

- a) odpis orzeczenia, który spełnia warunki niezbędne do ustalenia jego autentyczności; oraz
- b) odpowiednie zaświadczenie wydane na podstawie art. (...) 36a (...).

2. **Do celów wykonania w państwie członkowskim orzeczenia, które wydano w innym państwie członkowskim i w którym zarządzono środek tymczasowy, w tym środek zabezpieczający, strona występująca o wykonanie przedstawia organowi właściwemu w zakresie wykonania:**

- a) odpis orzeczenia, który spełnia warunki niezbędne do ustalenia jego autentyczności;
- b) odpowiednie zaświadczenie wydane zgodnie z art. 36a, w którym zaświadcza się, że dane orzeczenie podlega wykonaniu w państwie członkowskim pochodzenia i że sąd państwa członkowskiego pochodzenia:
 - (i) ma jurysdykcję do rozpoznania sprawy co do istoty; lub
 - (ii) zarządził te środki zgodnie z art. 25 ust. 4 w związku z art. 14; oraz

c) **dowód doręczenia orzeczenia – jeżeli środek zarządzono bez wezwania strony przeciwnej do stawienia.**³⁶

3. (...) **Organ właściwy w zakresie wykonania** może w razie konieczności zobowiązać (...) **stronę występującą o wykonanie** do przedstawienia, zgodnie z art. 69, **tłumaczenia lub transliteracji** (...) [stosownej treści] zaświadczenia, w którym określono obowiązek podlegający wykonaniu.

³⁶ Zostanie dodany motyw wzorowany na motywach 32 i 33 rozporządzenia Bruksela I bis:

„W przypadku zarządzenia środków tymczasowych, w tym środków zabezpieczających, przez sąd mający jurysdykcję do rozpoznania sprawy co do istoty należy zapewnić ich swobodny obieg na podstawie niniejszego rozporządzenia. Na podstawie niniejszego rozporządzenia uznaniu i wykonaniu nie powinny jednak podlegać środki tymczasowe, w tym środki zabezpieczające, które zostały zarządzone przez taki sąd bez wezwania pozwanego do stawienia, chyba że orzeczenie dotyczące takiego środka zostało pozwanemu doręczone przed wykonaniem. Powyższe nie powinno wykluczać uznawania i wykonywania takich środków na podstawie prawa krajowego.

W przypadku zarządzenia środków tymczasowych, w tym środków zabezpieczających, przez sąd państwa członkowskiego niemającego jurysdykcji do rozpoznania sprawy co do istoty obieg takich środków należy na podstawie niniejszego rozporządzenia ograniczyć do środków, które stosowane są w sprawach dotyczących uprowadzenia dziecka za granicę i które służą zminimalizowaniu ryzyka, o którym mowa w art. 13 akapit pierwszy lit. b) konwencji haskiej z 1980 r. Środki te powinny być stosowane, dopóki sąd państwa członkowskiego mającego jurysdykcję do rozpoznania sprawy co do istoty na podstawie niniejszego rozporządzenia nie zastosuje środków, które uzna za stosowne.”.

4. (...) **Organ właściwy w zakresie wykonania** może zobowiązać (...) **stronę występującą o wykonanie** do przedstawienia, **zgodnie z art. 69, tłumaczenia lub transliteracji** orzeczenia, (...) jeżeli nie jest w stanie kontynuować postępowania bez takiego tłumaczenia **lub takiej transliteracji**.

(Artykuł 34 przeniesiony do art. 34/47i)

(Artykuł 35 przeniesiony do art. 35/47j)

(Artykuł 36 przeniesiony do art. 36/47k)

Podsekcja 3

Zaświadczenie

Artykuł 36a

Wydawanie zaświadczenia

1. **Sąd państwa członkowskiego pochodzenia, o którym Komisja została poinformowana zgodnie z art. 81, na wniosek strony wydaje zaświadczenie dotyczące:**
 - a) **orzeczenia w sprawach małżeńskich – przy użyciu formularza zamieszczonego w załączniku I;**
 - b) **orzeczenia w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej – przy użyciu formularza zamieszczonego w załączniku II;**
 - c) **zarządzeń nakazujących powrót wydawanych zgodnie z konwencją haską z 1980 r. – przy użyciu formularza zamieszczonego w załączniku [X].**

2. Zaświadczenie wypełnia się i wydaje w języku, w którym sporządzono orzeczenie. Zaświadczenie można też wydać w innym języku urzędowym Unii Europejskiej, o zastosowanie którego wystąpiła jedna ze stron. W żaden sposób nie zobowiązuje to sądu wydającego zaświadczenie do zapewnienia tłumaczenia lub transliteracji [stosownej treści].
3. Od wydania zaświadczenia nie przysługują żadne środki zaskarżenia.

Artykuł 36b

Sprostowanie zaświadczenia

1. Sąd państwa członkowskiego pochodzenia, o którym Komisja została poinformowana zgodnie z art. 81, na wniosek dokonuje lub z urzędu może dokonać sprostowania zaświadczenia, jeżeli w wyniku istotnego błędu lub pominięcia istnieje rozbieżność między orzeczeniem, które ma zostać wykonane, a zaświadczeniem.
2. Do postępowania w sprawie sprostowania zaświadczenia zastosowanie ma prawo państwa członkowskiego pochodzenia.

Podsekcja (...) 4

Odmowa uznania i wykonania

(...)

Artykuł 37³⁷

Przesłanki **odmowy** (...) uznania (...) orzeczenia w sprawach małżeńskich

(...) **Odmawia** się uznania orzeczenia dotyczącego rozvodu, separacji lub unieważnienia małżeństwa:

- a) jeżeli takie uznanie jest oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o uznanie; (...)
- b) w przypadku gdy orzeczenie zostało wydane zaocznie – jeżeli stronie przeciwnej nie doręczono pisma wszczynającego postępowanie lub pisma równoważnego, w czasie i w sposób umożliwiający jej przygotowanie obrony, chyba że zostanie ustalone, że strona przeciwna jednoznacznie zgodziła się z orzeczeniem; (...)
- c) jeżeli orzeczenia nie da się pogodzić z orzeczeniem wydanym w postępowaniu między tymi samymi stronami w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie; lub
- d) jeżeli orzeczenia nie da się pogodzić z wcześniejszym orzeczeniem wydanym w innym państwie członkowskim lub w państwie trzecim między tymi samymi stronami, o ile to wcześniejsze orzeczenie spełnia warunki niezbędne do jego uznania w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie.

³⁷ Zob. proponowany motyw w przypisie 32.

Przesłanki **odmowy** (...) uznania (...) orzeczenia w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej

1. (...) **Odmawia** się uznania orzeczenia dotyczącego odpowiedzialności rodzicielskiej:
 - a) jeżeli takie uznanie jest oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o uznanie, biorąc pod uwagę dobro dziecka;(...)
 - b) w przypadku gdy orzeczenie zostało wydane zaocznie – jeżeli osobie nieobecnej nie doręczono pisma wszczynającego postępowanie lub pisma równorzędnego, w czasie i w sposób umożliwiający jej przygotowanie obrony, chyba że zostanie ustalone, że taka osoba jednoznacznie zgodziła się z orzeczeniem; (...)
 - c) na wniosek każdej osoby twierdzącej, że orzeczenie stanowi naruszenie jej odpowiedzialności rodzicielskiej, jeżeli orzeczenie zostało wydane bez zapewnienia tej osobie możliwości bycia wysłuchaną;³⁹ (...)
 - d) jeżeli – **i w zakresie, w jakim** – orzeczenia nie da się pogodzić⁴⁰ z późniejszym orzeczeniem dotyczącym odpowiedzialności rodzicielskiej, wydanym w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie; (...)
 - e) jeżeli – **i w zakresie, w jakim** – orzeczenia nie da się pogodzić z późniejszym orzeczeniem dotyczącym odpowiedzialności rodzicielskiej, wydanym w innym państwie członkowskim lub w państwie trzecim, w którym dziecko ma zwykły pobyt, o ile to późniejsze orzeczenie spełnia warunki niezbędne do jego uznania w państwie członkowskim, w którym (...) **wystąpiono o uznanie; lub**

³⁸ Zob. proponowany motyw w przypisie 32.

³⁹ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Bez uszczerbku dla innych unijnych instrumentów, jeżeli nie ma możliwości przesłuchania strony lub dziecka osobiście i jeżeli dostępne są środki techniczne, sąd może rozważyć przeprowadzenie przesłuchania za pośrednictwem wideokonferencji lub innej technologii komunikacyjnej, chyba że w świetle szczególnych okoliczności danej sprawy użycie takiej technologii nie byłoby stosowne z uwagi na sprawiedliwy przebieg postępowania”.

⁴⁰ Zob. proponowany motyw w przypisie 32.

f) jeżeli nie dochowano procedury określonej w art. 65.

2. (...) Można odmówić uznania orzeczenia w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, jeżeli zostało ono wydane bez zapewnienia dziecku, które jest w stanie formułować swoje poglądy, możliwości wyrażenia swoich poglądów zgodnie z art. 20,⁴¹ ⁴² z wyjątkiem sytuacji, gdy:⁴³

- a) postępowanie dotyczyło wyłącznie majątku dziecka i pod warunkiem że zapewnienie takiej możliwości nie było wymagane ze względu na przedmiot postępowania; lub
- b) istniały istotne przesłanki, które uwzględniały, w szczególności, pilny charakter sprawy.⁴⁴

⁴¹ Zob. proponowany motyw w przypisie 32.

⁴² Zaświadczenie powinno zawierać pole, w którym będzie się zaznaczać, czy dziecku zapewniono możliwość wyrażenia jego poglądów, a jeśli takiej możliwości nie zapewniono – wyjaśnienie, w formie opisowej, jakie były tego powody, w stosownych przypadkach.

⁴³ Zostanie dodany motyw wzorowany na motywie 21 obowiązującego rozporządzenia Bruksela II bis:

„Uznawanie i wykonywanie orzeczeń, dokumentów urzędowych i porozumień wydanych w państwie członkowskim powinno opierać się na zasadzie wzajemnego zaufania. Oznacza to, że podstawy nieuznania orzeczenia powinny być ograniczone do minimum w związku z zasadniczym celem niniejszego rozporządzenia, jakim jest ułatwianie uznawania i wykonywania oraz skuteczne chronienie dobra dziecka.”.

⁴⁴ Zob. proponowany motyw w przypisie 32.

Artykuł 39

Postępowanie w sprawie odmowy uznania

1. Procedury przewidziane w art. (...) **42/47q**— (...) **45/47r** oraz, w stosownych przypadkach, w sekcji (...) **5 niniejszego rozdziału** i w rozdziale VI stosuje się odpowiednio do wniosku o odmowę uznania orzeczenia.
2. **Właściwość miejscowa sądu, o którym każde państwo członkowskie poinformowało Komisję zgodnie z art. 81, określana jest na mocy prawa państwa członkowskiego, w którym wszczęto postępowanie w sprawie odmowy uznania.**

(...)

Artykuł 40

Przesłanki odmowy wykonania orzeczenia w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej

(...) **Bez uszczerbku dla art. 36/47k ust. 6 odmawia się wykonania orzeczenia w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, jeżeli zostanie stwierdzone, że zachodzi jedna z przesłanek odmowy uznania, o której mowa w art. 38.**⁴⁵

⁴⁵ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Kwestia tego, czy przesłanki odmowy uznania przewidziane w niniejszym rozporządzeniu powinny być badane z urzędu czy na wniosek, regulowana jest prawem krajowym. Oznacza to, że takie samo badanie przesłanek powinno być możliwe w kontekście odmowy wykonania.”.

SEKCJA 2

PRZEPISY DOTYCZĄCE UZNAWANIA I WYKONYWANIA NIEKTÓRYCH ORZECZEŃ UPRZYWILEJOWANYCH

Artykuł 47a

Zakres stosowania

- 1. Niniejsza sekcja ma zastosowanie do następujących orzeczeń, jeżeli w państwie członkowskim pochodzenia wydano w odniesieniu do nich zaświadczenia zgodnie z art. 47l:**
 - a) orzeczeń w zakresie, w jakim przyznają one prawo do osobistej styczności z dzieckiem;
oraz**
 - b) orzeczeń wydanych zgodnie z art. 26a ust. 6, w zakresie, w jakim przewidują one powrót dziecka.**
- 2. Przepisy niniejszej sekcji nie uniemożliwiają stronie dochodzenia uznania i wykonania orzeczenia, o którym mowa w ust. 1, zgodnie z przepisami dotyczącymi uznawania i wykonywania ustanowionymi w sekcji 1 niniejszego rozdziału.**

Podsekcja 1

Uznawanie

Artykuł 47b

Uznawanie

- 1. Orzeczenie, o którym mowa w art. 47a ust. 1, wydane w jednym państwie członkowskim jest uznawane w innych państwach członkowskich bez potrzeby przeprowadzania specjalnego postępowania i bez możliwości sprzeciwienia się jego uznaniu, o ile – i w zakresie, w jakim – nie stwierdzi się, że nie da się go pogodzić⁴⁶ z orzeczeniem, o którym mowa w art. 47n.**
- 2. Strona, która zamierza powołać się w państwie członkowskim na orzeczenie, o którym mowa w art. 47a ust. 1, wydane w innym państwie członkowskim, przedkłada następujące dokumenty:**
 - a) odpis orzeczenia, który spełnia warunki niezbędne do ustalenia jego autentyczności; oraz**
 - b) odpowiednie zaświadczenie wydane na podstawie art. 47l.**
- 2. Artykuł 28 ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.**

⁴⁶ Zob. proponowany motyw w przypisie 32.

Artykuł 47c

Zawieszenie postępowania

Sąd, przed którym powołano się na orzeczenie, o którym mowa w art. 47a ust. 1, wydane w innym państwie członkowskim, może zawiesić toczące się przed nim postępowanie, w całości lub części, jeżeli:

- a) przedłożono wniosek, w którym podnosi się zarzut niemożności pogodzenia⁴⁷ tego orzeczenia z orzeczeniem, o którym mowa w art. 47n; lub**
- b) osoba, przeciwko której dochodzi się wykonania, przedłożyła, zgodnie z art. 47m, wniosek o cofnięcie zaświadczenia wydanego zgodnie z art. 47l.**

Podsekcja 2

Wykonalność i wykonywanie

Artykuł 47d

Orzeczenia podlegające wykonaniu

- 1. Orzeczenie, o którym mowa w art. 47a ust. 1, wydane w jednym państwie członkowskim, które jest w tym państwie członkowskim wykonalne, na mocy niniejszej sekcji podlega wykonaniu w innych państwach członkowskich bez konieczności uzyskania stwierdzenia wykonalności.**
- 2. Do celów wykonania w innym państwie członkowskim orzeczenia, o którym mowa w art. 47a ust. 1 lit. a), sądy państwa członkowskiego pochodzenia mogą nadać orzeczeniu klauzulę tymczasowej wykonalności, niezależnie od wniesienia jakiegokolwiek środka zaskarżenia.**

⁴⁷ Zob. proponowany motyw w przypisie 32.

Artykuł 47h

Dokumenty przedkładane do celów wykonania

- 1. Do celów wykonania w państwie członkowskim orzeczenia, o którym mowa w art. 47a ust. 1 i które wydano w innym państwie członkowskim, strona dochodząca wykonania przedstawia organowi właściwemu w zakresie wykonania:**
 - a) odpis orzeczenia, który spełnia warunki niezbędne do ustalenia jego autentyczności; oraz**
 - b) odpowiednie zaświadczenie wydane na podstawie art. 47l.**
- 2. Do celów wykonania w państwie członkowskim orzeczenia, o którym mowa w art. 47a ust. 1 lit. a) i które wydano w innym państwie członkowskim, organ właściwy w zakresie wykonania może, w razie konieczności, zobowiązać wnioskodawcę do przedstawienia, zgodnie z art. 69, tłumaczenia lub transliteracji [stosownej treści] zaświadczenia, w którym wskazuje się obowiązek podlegający wykonaniu.**

3. Do celów wykonania w państwie członkowskim orzeczenia, o którym mowa w art. 47a ust. 1 i które zostało wydane w innym państwie członkowskim, organ właściwy w zakresie wykonania może zobowiązać wnioskodawcę do przedstawienia, zgodnie z art. 69, tłumaczenia lub transliteracji orzeczenia, jeżeli nie jest w stanie kontynuować postępowania bez takiego tłumaczenia lub takiej transliteracji.

Podsekcja 3

Zaświadczenie dotyczące orzeczeń uprzywilejowanych

Artykuł 47I

Wydawanie zaświadczenia

1. Sąd, który wydał orzeczenie, o którym mowa w art. 47a ust. 1, na wniosek strony wydaje zaświadczenie dotyczące:

- a) orzeczenia przyznającego prawo do osobistej styczności z dzieckiem – przy użyciu formularza zamieszczonego w załączniku III;**
- b) orzeczenia co do istoty dotyczącego pieczy nad dzieckiem, wydanego zgodnie z art. 26a ust. 6, które przewiduje powrót dziecka – przy użyciu formularza zamieszczonego w załączniku IV.**

2. Zaświadczenie wypełnia się i wydaje w języku, w którym sporządzono orzeczenie. Zaświadczenie można też wydać w innym języku urzędowym Unii Europejskiej, o zastosowanie którego wystąpiła jedna ze stron. W żaden sposób nie zobowiązuje to sądu wydającego zaświadczenie do zapewnienia tłumaczenia lub transliteracji [stosownej treści].

3. Sąd wydaje zaświadczenie wyłącznie wtedy, gdy:
- a) wszystkim stronom, których to dotyczy, zapewniono możliwość bycia wysłuchanymi;
 - b) dziecku zapewniono możliwość wyrażenia jego poglądów zgodnie z art. 20;⁴⁸
 - c) w przypadku gdy orzeczenie zostało wydane zaocznie – osobie nieobecnej doręczono pismo wszczynające postępowanie lub pismo równoważne, w czasie i w sposób umożliwiające jej przygotowanie obrony, lub ustalono, że osoba nieobecna jednoznacznie zgodziła się z orzeczeniem.
4. Bez uszczerbku dla ust. 3 zaświadczenie dotyczące orzeczenia, o którym mowa w art. 47a ust. 1 lit. b), wydawane jest wyłącznie wtedy, gdy sąd, wydając orzeczenie, uwzględnił przyczyny i okoliczności faktyczne leżące u podstaw wcześniejszego orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim zgodnie z art. 13 akapit pierwszy lit. b) lub art. 13 akapit drugi konwencji haskiej z 1980 r.
5. Zaświadczenie jest skuteczne tylko w ramach wykonalności orzeczenia.
6. Od wydania zaświadczenie nie przysługują żadne inne środki zaskarżenia niż środki, o których mowa w art. 47m.

⁴⁸ Zaświadczenie powinno zawierać pole, w którym będzie się zaznaczać, czy dziecku zapewniono możliwość wyrażenia jego poglądów, a jeśli takiej możliwości nie zapewniono – wyjaśnienie, w formie opisowej, jakie były tego powody, w stosownych przypadkach.

Artykuł 47m

Sprostowanie i cofnięcie zaświadczenia

- 1. Sąd państwa członkowskiego pochodzenia, o którym Komisja została poinformowana zgodnie z art. 81, na wniosek dokonuje lub z urzędu może dokonać sprostowania zaświadczenia, jeżeli w wyniku istotnego błędu lub pominięcia istnieje rozbieżność między orzeczeniem a zaświadczeniem.**
- 2. Sąd, o którym mowa w ust. 1, działając na wniosek lub z urzędu, cofa zaświadczenie, jeżeli zostało wydane nieprawidłowo w świetle wymogów określonych w art. 47l. Artykuł 47m1 stosuje się odpowiednio.**
- 3. Do procedury, w tym wszelkich środków zaskarżenia, dotyczącej sprostowania lub cofnięcia zaświadczenia stosuje się prawo państwa członkowskiego pochodzenia.**

Artykuł 47m1

Zaświadczenie dotyczące braku lub ograniczenia wykonalności

Jeżeli – i w zakresie, w jakim – orzeczenie, w odniesieniu do którego wydano zaświadczenie zgodnie z art. 47l, nie jest już wykonalne lub jego wykonalność została zawieszona lub ograniczona, wydaje się – na wniosek, który można złożyć w dowolnym momencie do sądu państwa członkowskiego pochodzenia, o którym Komisja została poinformowana zgodnie z art. 81 – zaświadczenie, w którym wskazuje się brak lub ograniczenie wykonalności, korzystając ze standardowego formularza zamieszczonego w załączniku [Z].

Podsekcja 4

Odmowa uznania i wykonania

Artykuł 47n

Orzeczenia nie dające się ze sobą pogodzić⁴⁹

Odmawia się uznania i wykonania orzeczenia, o którym mowa w art. 47a ust. 1, jeżeli – i w zakresie, w jakim – nie da się go pogodzić z późniejszym orzeczeniem, które dotyczy odpowiedzialności rodzicielskiej w stosunku do tego samego dziecka i które zostało wydane:

- a) w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie; lub**
- b) w innym państwie członkowskim lub w państwie trzecim, w którym dziecko ma zwykły pobyt, o ile to późniejsze orzeczenie spełnia warunki niezbędne do jego uznania w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie.**

⁴⁹ Zob. proponowany motyw w przypisie 32.

Sekcja 3

Wspólne przepisy w sprawie wykonywania

Podsekcja 1

Wykonywanie⁵⁰

Artykuł 31/47e

Postępowanie w sprawie wykonania

1. **Z zastrzeżeniem przepisów niniejszej sekcji** do postępowania w sprawie wykonywania orzeczeń wydanych w innym państwie członkowskim (...) stosuje się prawo państwa członkowskiego wykonania. Bez uszczerbku dla art. 40, **47n, 36/47k i 47o1** orzeczenie wydane w państwie członkowskim, które jest wykonalne w państwie członkowskim (...) **pochodzenia**, podlega wykonaniu (...) **w państwie członkowskim wykonania** na tych samych warunkach co orzeczenie wydane w (...) **tym państwie członkowskim** (...).

⁵⁰ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Zważywszy że w zależności od prawa krajowego postępowanie w sprawie wykonania może być postępowaniem sądowym lub postępowaniem pozasądowym, „organy właściwe w zakresie wykonania” mogą obejmować sądy, komorników i inne organy określone w prawie krajowym. Jeżeli w przepisach niniejszego rozporządzenia wspomina się nie tylko o organach właściwych w zakresie wykonania, ale również o sądach, termin ten powinien obejmować przypadki, w których na mocy prawa krajowego organem właściwym w zakresie wykonania jest organ inny niż sąd, ale niektóre orzeczenia są zarezerwowane dla sądów – od samego początku postępowania lub w ramach kontroli aktów wydanych przez organ właściwy w zakresie wykonania.”. W kompetencjach organu właściwego w zakresie wykonania lub w kompetencjach sądu państwa członkowskiego wykonania powinno leżeć zarządzenie, zastosowanie lub zorganizowanie konkretnych środków do zastosowania na etapie wykonywania orzeczenia, takich jak wszelkie środki niemające charakteru przymusu, które mogą być dostępne na mocy prawa krajowego tego państwa członkowskiego, lub wszelkie środki przymusu, które mogą być dostępne na mocy tego prawa, w tym kary pieniężne, umieszczenie w więzieniu lub doprowadzenie dziecka przez komornika.”.

2. Od strony dochodzącej wykonania orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim nie można wymagać posiadania adresu do doręczeń w państwie członkowskim wykonania. Strona ta zobowiązana jest mieć pełnomocnika w państwie członkowskim wykonania tylko wówczas, gdy posiadanie takiego pełnomocnika jest obowiązkowe **na mocy prawa państwa członkowskiego wykonania** bez względu na obywatelstwo (...) stron.

Artykuł 32/47f

(...) **Organy właściwe w zakresie wykonania** (...)

(...) Wniosek o wykonanie wnosi się do (...) **organu** właściwego w zakresie wykonania na mocy (...) prawa krajowego państwa członkowskiego wykonania, (...) **o którym to organie** (...) to państwo członkowskie poinformowało Komisję zgodnie z art. 81.

(...)

Artykuł 32a/47g

Wykonanie częściowe

1. Strona dochodząca wykonania orzeczenia może wnieść wniosek o częściowe wykonanie danego orzeczenia.

2. Jeżeli orzeczenie rozstrzygnęło o kilku dochodzonych roszczeniach i odmówiono wykonania orzeczenia w odniesieniu do niektórych z tych roszczeń, wykonanie jest mimo wszystko możliwe w odniesieniu do części orzeczenia, których nie dotyczy odmowa wykonania.

3. Ustępu 1 i 2 nie należy stosować do wykonania orzeczenia zarządzającego powrót dziecka bez wykonania wszelkich środków tymczasowych, w tym środków zabezpieczających, zarządzonych w celu zminimalizowania ryzyka, o którym mowa w art. 13 akapit pierwszy lit. b) konwencji haskiej z 1980 r.

(...) Warunki wykonywania prawa do osobistej styczności z dzieckiem⁵¹

1. (...) **Organy właściwe w zakresie wykonania lub** sądy państwa członkowskiego wykonania mogą określać (...) warunki wykonywania prawa do osobistej styczności z dzieckiem, jeżeli niezbędne warunki nie zostały **wcale** lub w dostateczny sposób określone w orzeczeniu wydanym przez (...) **sądy** państwa członkowskiego mającego jurysdykcję do rozpoznania sprawy co do istoty **i pod warunkiem że nie naruszy to istotnych elementów tego orzeczenia.**

2. (...) Warunki określone zgodnie z (...) **ust. 1** tracą moc (...) **na podstawie** późniejszego orzeczenia sądów państwa członkowskiego mającego jurysdykcję do rozpoznania sprawy co do istoty.

(...)

⁵¹ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Aby ułatwić wykonywanie orzeczeń wydanych w innym państwie członkowskim, organy właściwe w zakresie wykonania lub sądy w państwie członkowskim wykonania powinny mieć prawo szczegółowego określenia praktycznych okoliczności lub warunków prawnych wymaganych na mocy prawa państwa członkowskiego wykonania. Przewidziane w niniejszym rozporządzeniu warunki powinny ułatwiać wykonywanie w państwie członkowskim wykonania orzeczeń, które w innym przypadku mogłyby ze względu na zbytnią ogólnikowość nie być wykonalne, tak by organ właściwy w zakresie wykonania lub sąd wykonujący orzeczenie mógł nadać orzeczeniu większą konkretność i precyzyjność. W ten sam sposób należy również ustanowić wszelkie inne warunki w celu spełnienia wymogów prawnych wynikających z obowiązujących w państwie członkowskim wykonania przepisów krajowych regulujących wykonywanie orzeczeń – takie jak, na przykład, włączenie organu zajmującego się ochroną dzieci lub psychologa w działania podejmowane na etapie wykonywania orzeczenia. Warunki takie nie powinny jednak być sprzeczne z zasadniczymi elementami orzeczenia i nie powinny poza te elementy wykraczać. Ponadto przewidziane w niniejszym rozporządzeniu uprawnienie do dostosowywania środków nie powinno umożliwiać sądowi wykonującemu orzeczenie zastępowania innymi środkami środków, które nie są znane w prawie państwa członkowskiego wykonania.”.

Artykuł 35/47j

Doręczenie zaświadczenia i orzeczenia⁵²

1. W przypadku gdy **wystąpiono** o wykonanie orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim (...), **odpowiednie** zaświadczenie wydane zgodnie z art. (...) **36a lub 47l** zostaje doręczone osobie, przeciwko której dochodzi się wykonania, przed zastosowaniem pierwszego środka wykonania. Do zaświadczenia załącza się orzeczenie, o ile nie zostało wcześniej doręczone tej osobie, **i, w stosownych przypadkach, szczegółowe informacje na temat warunków, o których mowa w art. 34/47i ust. 1.**

2. Jeżeli (...) **doręczenie ma zostać wykonane** w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie pochodzenia, (...) **osoba, przeciwko której dochodzi się wykonania**, może wystąpić z wnioskiem o udostępnienie tłumaczenia (...) **lub transliteracji następujących dokumentów:**

- a) orzeczenia, w celu zaskarżenia wykonania (...);
- b) **w stosownych przypadkach – [stosownej treści] zaświadczenia wydanego zgodnie z art. 47l;**

⁵² Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„W celu poinformowania osoby, przeciwko której dochodzi się wykonania orzeczenia, o wykonywaniu orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim należy jej doręczyć zaświadczenie przewidziane w niniejszym rozporządzeniu w rozsądnym terminie przed zastosowaniem pierwszego środka wykonania oraz, w razie konieczności, dołączyć do niego orzeczenie. W tym kontekście pierwszy środek wykonania powinien oznaczać pierwszy środek wykonania zastosowany po takim doręczeniu. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości strona, przeciwko której dochodzi się wykonania, ma prawo do skutecznego środka prawnego, który obejmuje możliwość wszczęcia postępowania w celu zaskarżenia wykonalności orzeczenia przed faktycznym rozpoczęciem wykonywania.”.

jeżeli dokumenty te nie zostały sporządzone (...) w języku, który osoba ta rozumie, lub w (...) języku urzędowym państwa członkowskiego, w którym ma ona zwykły pobyt, lub w przypadku gdy w tym państwie członkowskim obowiązuje kilka języków urzędowych, w języku urzędowym lub jednym z języków urzędowych miejsca jej zwykłego pobytu oraz jeżeli nie udostępniono jej tłumaczenia **lub transliteracji** tych dokumentów na jeden z tych języków.

3. W przypadku gdy wystąpiono z wnioskiem o udostępnienie tłumaczenia (...) **lub transliteracji** na podstawie (...) **ust. 2**, dopóki tłumaczenie **lub transliteracja** nie zostaną przekazane osobie, przeciwko której dochodzi się wykonania, nie można zastosować żadnych środków wykonania, z wyjątkiem środków zabezpieczających.

4. (...) **Ustęp 2 i 3** nie mają zastosowania (...) w zakresie, w jakim **orzeczenie i, w stosownych przypadkach, zaświadczenie, o którym mowa w ust. 1, zostały już doręczone** osobie, przeciwko której dochodzi się wykonania, (...) **z zachowaniem wymogów dotyczących tłumaczenia lub transliteracji przewidzianych w ust. 2.**

(...)

Podsekcja 2

Zawieszenie postępowania w sprawie wykonania orzeczenia i odmowa wykonania orzeczenia

Artykuł 36/47k

(...) Zawieszenie postępowania i odmowa wykonania⁵³

⁵³ Zostaną dodane trzy motywy w brzmieniu:

- (M1) „W sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej wykonanie będzie zawsze dotyczyć dziecka i w wielu przypadkach – przekazania dziecka osobie innej niż osoba, z którą dziecko przebywa w danej chwili, lub przemieszczenia dziecka do innego państwa członkowskiego. Zasadniczym celem powinno zatem być zapewnienie odpowiedniej równowagi między prawem powoda lub wnioskodawcy do uzyskania co do zasady jak najszybszego wykonania orzeczenia również w sprawach transgranicznych w obrębie Unii Europejskiej, w tym, w razie konieczności, poprzez zastosowanie środków przymusu, a koniecznością ograniczenia, na ile to możliwe, narażenia dziecka na zastosowanie wobec niego takich potencjalnie traumatyzujących środków przymusu służących wykonaniu orzeczenia w przypadkach, w których tych środków nie da się uniknąć. Takiej oceny powinny dokonać organy właściwe w zakresie wykonania i sądy w każdym państwie członkowskim, biorąc pod uwagę okoliczności konkretnej sprawy.”.
- (M2) „Celem niniejszego rozporządzenia jest zapewnienie równych warunków transgranicznego wykonywania w państwach członkowskich orzeczeń w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej. W niektórych państwach członkowskich orzeczenia te podlegają wykonaniu nawet w przypadkach, gdy można od nich jeszcze wnieść środki zaskarżenia lub gdy toczy się w ich sprawie postępowanie odwoławcze. W innych państwach członkowskich wykonaniu podlegają wyłącznie orzeczenia prawomocne, od których już nie przysługują zwykłe środki zaskarżenia. Z myślą o sytuacjach mających pilny charakter w niniejszym rozporządzeniu przewidziano zatem możliwość nadawania przez sąd państwa członkowskiego pochodzenia klauzuli tymczasowej wykonalności niektórym orzeczeniom w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, nawet jeżeli od orzeczeń tych można jeszcze wnieść środki zaskarżenia – chodzi tu o orzeczenia zarządzające powrót dziecka na podstawie konwencji haskiej z 1980 r. i orzeczenia przyznające prawo do osobistej styczności z dzieckiem.”.
- (M3) „W przypadku postępowań w sprawie wykonania dotyczących dzieci ważne jest jednak, by organy właściwe w zakresie wykonania lub sądy były w stanie szybko reagować na istotną zmianę okoliczności, taką jak zaskarżenie orzeczenia w państwie członkowskim pochodzenia, utrata wykonalności orzeczenia oraz trudności lub wyjątkowe sytuacje, na jakie napotykać na etapie wykonywania orzeczenia. Postępowanie w sprawie wykonania orzeczenia powinno zatem zostać zawieszone, na wniosek lub z urzędu – przez sąd lub organ, jeżeli wykonalność orzeczenia została zawieszona w państwie członkowskim pochodzenia. Organ lub sąd właściwy w zakresie wykonania nie powinien jednak być zobowiązany do aktywnego sprawdzania, czy do tego czasu nie doszło do zawieszenia wykonalności, w wyniku wniesienia środka zaskarżenia lub z innego powodu, w państwie członkowskim pochodzenia, jeżeli nic nie wskazuje na to, że takie zawieszenie mogło mieć miejsce. Ponadto zawieszenie postępowania lub odmowa wykonania w państwie członkowskim wykonania powinny być pozostawione do decyzji organu właściwego w zakresie wykonania lub sądu i na wniosek, jeżeli zostanie stwierdzone, że zachodzą przesłanka lub przesłanki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu lub dopuszczalne na jego mocy.”.

1. (...) **Organ właściwy w zakresie wykonania lub sąd w państwie członkowskim wykonania, z urzędu lub** na wniosek osoby, przeciwko której dochodzi się wykonania, **lub, jeżeli prawo krajowe przewiduje taką możliwość, na wniosek zainteresowanego dziecka,** (...) zawiesza postępowanie w sprawie wykonania orzeczenia, jeżeli wykonalność orzeczenia została zawieszona w państwie członkowskim pochodzenia.

2. **Organ właściwy w zakresie wykonania lub sąd w państwie członkowskim wykonania może, na wniosek osoby, przeciwko której dochodzi się wykonania, lub, jeżeli prawo krajowe przewiduje taką możliwość, na wniosek zainteresowanego dziecka, zawiesić, w całości lub w części,** (...) postępowanie w sprawie wykonania orzeczenia (...) **z jednego z następujących powodów:**

- a) **w państwie członkowskim pochodzenia został wniesiony od orzeczenia zwyczajny środek zaskarżenia;**
- b) **nie upłynął jeszcze termin wniesienia zwyczajnego środka zaskarżenia, o którym mowa w lit. a);**
- c) **wniesiono wniosek o odmowę wykonania na podstawie art. 40, 47n lub 47o1; lub**
- d) **osoba, przeciwko której dochodzi się wykonania, wniosła, zgodnie z art. 47m, wniosek o cofnięcie zaświadczenia wydanego zgodnie z art. 47l.**

3. **Jeżeli organ właściwy w zakresie wykonania lub sąd zawiesi postępowanie w sprawie wykonania orzeczenia z powodu, o którym mowa w ust. 2 lit. b), może wyznaczyć termin wniesienia środka zaskarżenia⁵⁴.**

⁵⁴ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Jeżeli orzeczenie podlega jeszcze zaskarżeniu w państwie członkowskim pochodzenia i termin wniesienia zwyczajnego środka zaskarżenia jeszcze nie upłynął, organ właściwy w zakresie wykonania lub sąd w państwie członkowskim wykonania powinien mieć możliwość zawieszenia, na wniosek, postępowania w sprawie wykonania orzeczenia. W takich przypadkach może on określić termin wniesienia środka zaskarżenia w państwie członkowskim pochodzenia w celu uzyskania lub przedłużenia zawieszenia postępowania w sprawie wykonania orzeczenia. Takie określenie terminu powinno mieć wyłącznie skutek w odniesieniu do zawieszenia postępowania w sprawie wykonania orzeczenia i nie powinno mieć wpływu na termin wniesienia środka zaskarżenia zgodnie z przepisami proceduralnymi państwa członkowskiego pochodzenia.”.

4. W wyjątkowych przypadkach organ właściwy w zakresie wykonania lub sąd może – na wniosek osoby, przeciwko której dochodzi się wykonania, lub, jeżeli prawo krajowe przewiduje taką możliwość, na wniosek zainteresowanego dziecka lub każdej zainteresowanej strony działającej w celu ochrony dobra dziecka – zawiesić postępowanie w sprawie wykonania orzeczenia, jeżeli wykonanie naraziłoby dziecko na poważne ryzyko wyrządzenia mu szkody fizycznej lub psychicznej ze względu na tymczasowe przeszkody, które pojawiły się po wydaniu orzeczenia, lub ze względu na inną istotną zmianę okoliczności.

Wykonanie orzeczenia podejmuje się ponownie z chwilą ustania poważnego ryzyka wyrządzenia szkody fizycznej lub psychicznej.

5. W przypadkach, o których mowa w ust. 4, przed odmową wykonania orzeczenia na mocy ust. 6, organ właściwy w zakresie wykonania lub sąd podejmuje wszelkie stosowne działania⁵⁵ w celu ułatwienia wykonania zgodnie z prawem krajowym i procedurą krajową i z uwzględnieniem dobra dziecka.

6. Jeżeli poważne ryzyko, o którym mowa w ust. 4, ma trwały charakter, organ właściwy w zakresie wykonania lub sąd, na wniosek, może odmówić wykonania orzeczenia.

⁵⁵ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„W wyjątkowych przypadkach organ właściwy w zakresie wykonania lub sąd może zawiesić postępowanie w sprawie wykonania orzeczenia, jeżeli wykonanie naraziłoby dziecko na poważne ryzyko wyrządzenia mu szkody fizycznej lub psychicznej ze względu na tymczasowe przeszkody, które pojawiły się po wydaniu orzeczenia, lub ze względu na inną istotną zmianę okoliczności. Wykonanie orzeczenia należy podjąć ponownie z chwilą ustania poważnego ryzyka wyrządzenia szkody fizycznej lub psychicznej. Jeżeli jednak ryzyko takie istnieje nadal, przed odmową wykonania należy zgodnie z prawem krajowym i procedurą krajową podjąć wszelkie stosowne działania – w stosownych przypadkach korzystając z pomocy innych odpowiednich specjalistów, takich jak pracownicy socjalni lub psychologowie dziecięcy – aby postarać się zapewnić wykonanie orzeczenia. W szczególności organy właściwe w zakresie wykonania powinny, zgodnie z prawem krajowym i procedurą krajową, starać się usunąć wszelkie przeszkody powstałe na skutek zmiany okoliczności, takiej jak, na przykład, zgłoszony dopiero po wydaniu orzeczenia wyraźny sprzeciw dziecka, który jest tak zdecydowany, że jego nieuwzględnienie mogłoby być równoznaczne z zaistnieniem poważnego ryzyka wyrządzenia dziecku szkody fizycznej lub psychicznej.”.

Artykuł 47o1

Przesłanki zawieszenia lub odmowy wykonania na mocy prawa krajowego⁵⁶

Zastosowanie mają przesłanki zawieszenia lub odmowy wykonania na mocy prawa państwa członkowskiego wykonania, pod warunkiem że nie są one sprzeczne ze stosowaniem art. 36/47k, 40 i 47n.⁵⁷

Artykuł 41/47p

Jurysdykcja (...) organów lub sądów właściwych w zakresie odmowy wykonania

1. Wniosek o odmowę wykonania, którego podstawą jest art. 38, wnosi się do organu lub sądu, (...) o którym każde państwo członkowskie poinformowało Komisję zgodnie z art. 81. **Wniosek o odmowę wykonania, którego podstawą są inne przesłanki określone w niniejszym rozporządzeniu lub dopuszczalne na jego mocy, wnosi się do organu lub sądu, o którym każde państwo członkowskie poinformowało Komisję zgodnie z art. 81.**

⁵⁶ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Stosowanie krajowych przesłanek odmowy nie powinno prowadzić do rozszerzenia zakresu warunków i sposobów stosowania przesłanek przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu.”.

⁵⁷ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Strona zaskarżająca wykonanie orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim powinna – w zakresie, w jakim jest to możliwe i zgodnie z systemem prawnym państwa członkowskiego wykonania – mieć możliwość wniesienia takiego zaskarżenia w ramach postępowania w sprawie wykonania orzeczenia i powinna mieć możliwość powołania się, w ramach jednego postępowania, nie tylko na przesłanki odmowy przewidziane w niniejszym rozporządzeniu, ale także na przesłanki odmowy przewidziane w prawie państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o wykonanie, które będą nadal mieć zastosowanie, ponieważ nie są sprzeczne z przesłankami przewidzianymi w niniejszym rozporządzeniu. Może to obejmować, na przykład, środki zaskarżenia opierające się na przewidzianych w prawie krajowym błędach formalnych w jednym z aktów dotyczących wykonania lub na uznaniu, że działanie wymagane na mocy orzeczenia zostało już wykonane lub jego wykonanie stało się niemożliwe, na przykład z powodu siły wyższej, poważnej choroby osoby, której dziecko ma zostać przekazane, umieszczenia tej osoby w więzieniu lub jej śmierci, faktu, że w państwie członkowskim, do którego dziecko ma powrócić, już po wydaniu orzeczenia rozpoczęły się działania wojenne, lub z powodu odmowy wykonania orzeczenia, które na mocy prawa państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o wykonanie, nie zawiera żadnych elementów podlegających wykonaniu i nie można go w tym celu dostosować.”.

2. Właściwość miejscowa **organu lub sądu, o którym każde państwo członkowskie poinformowało Komisję zgodnie z art. 81**, określana jest na mocy (...) **prawa państwa członkowskiego, w którym wszczęto postępowanie zgodnie z ust. 1.**

(...)

Artykuł 42/47q

(...) **Wniosek o odmowę wykonania**

1. Do postępowania **dotyczącego wnoszenia wniosku** o odmowę wykonania, w zakresie, w jakim nie zostało to uregulowane w niniejszym rozporządzeniu, stosuje się prawo państwa członkowskiego wykonania.
2. Wnioskodawca przedstawia sądowi odpis orzeczenia oraz – w (...) **stosownych przypadkach i w miarę możliwości – odpowiednie zaświadczenie wydane zgodnie z art. 36a lub 47l.**
3. **Organ właściwy w zakresie wykonania lub sąd może w razie konieczności zobowiązać wnioskodawcę do przedstawienia, zgodnie z art. 69, tłumaczenia lub transliteracji [stosownej treści] odpowiedniego zaświadczenia, które wydano zgodnie z art. 36a lub 47l i w którym określono obowiązek podlegający wykonaniu.**
4. **Organ właściwy w zakresie wykonania lub sąd może zobowiązać wnioskodawcę do przedstawienia, zgodnie z art. 69, tłumaczenia lub transliteracji orzeczenia, jeżeli nie jest w stanie kontynuować postępowania bez takiego tłumaczenia lub takiej transliteracji.**
5. **Organ właściwy w zakresie wykonania lub sąd może zwolnić z obowiązku przedstawienia dokumentów, o których mowa w (...) ust. 2, jeżeli już je posiada lub jeżeli wezwanie wnioskodawcy do ich przedstawienia uzna za nieuzasadnione. (...) W tym drugim przypadku sąd może wezwać drugą stronę do przedstawienia tych dokumentów.**
6. Od strony wnioskującej o odmowę wykonania orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim nie można wymagać posiadania adresu do doręczeń w państwie członkowskim wykonania. Strona ta zobowiązana jest mieć pełnomocnika w państwie członkowskim wykonania tylko wówczas, gdy posiadanie takiego pełnomocnika jest obowiązkowe **na mocy prawa państwa członkowskiego wykonania** bez względu na obywatelstwo (...) stron.

Artykuł 43/47r

(...) Szybkie przeprowadzenie procedur

(...) **Organ właściwy w zakresie wykonania lub sąd działa bez zbędnej zwłoki, stosując procedury dotyczące wniosku o odmowę wykonania.**

Artykuł 44/47r

Odwołanie lub środek zaskarżenia (...)

1. (...) **Każda ze stron może wnieść odwołanie lub** środek zaskarżenia od orzeczenia rozstrzygającego wniosek o odmowę wykonania orzeczenia.
2. **Odwołanie lub** środek zaskarżenia wnosi się do (...) **organu lub sądu**, o którym (...) państwo członkowskie **wykonania** poinformowało Komisję zgodnie z art. 81, **wskazując go jako sąd, do którego należy wnosić takie środki zaskarżenia.**

Artykuł 45/47r

Dalsze odwołanie lub dalszy środek zaskarżenia (...)

(...) **Orzeczenie wydane w następstwie wniesienia odwołania lub** środka zaskarżenia może być zaskarżone (...) **w drodze odwołania lub środka zaskarżenia wyłącznie wtedy, gdy zainteresowane** (...) państwo członkowskie zgodnie z art. 81 poinformowało Komisję o **sądach, do których należy wnosić dalsze odwołanie lub dalsze środki zaskarżenia.**

Artykuł 46/47s

Zawieszenie postępowania

1. **Organ właściwy w zakresie wykonania lub** sąd, do którego skierowano wniosek o odmowę wykonania orzeczenia lub (...) który **rozpatruje** środek zaskarżenia (...) wniesiony zgodnie z art. 44 lub 45, może (...) zawiesić postępowanie z jednego z następujących powodów:

- a) w państwie członkowskim pochodzenia został wniesiony **od orzeczenia** zwyczajny środek zaskarżenia;
- b) **nie upłynął jeszcze termin (...) wniesienia zwyczajnego środka zaskarżenia, o którym mowa w lit. a); lub**
- c) **osoba, przeciwko której dochodzi się wykonania, złożyła, zgodnie z art. 47m, wniosek o cofnięcie zaświadczenia wydanego zgodnie z art. 47l.**

2. Jeżeli **organ właściwy w zakresie wykonania lub** sąd zawiesi postępowanie z powodu, o którym mowa w **ust. 1** lit. b), może wyznaczyć termin (...) wniesienia środka zaskarżenia.⁵⁸

(...)

(...)

(...)

(...)

⁵⁸ Zob. proponowany motyw w przypisie 54.

SEKCJA (...) 4

DOKUMENTY URZĘDOWE I POROZUMIENIA

Artykuł 55a

Zakres stosowania

Niniejsza sekcja ma zastosowanie w sprawach dotyczących rozvodu, separacji i odpowiedzialności rodzicielskiej – w odniesieniu do dokumentów urzędowych, które zostały oficjalnie sporządzone lub zarejestrowane, oraz do porozumień, które zostały zarejestrowane, w państwie członkowskim, któremu przysługuje jurysdykcja na mocy rozdziału II niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 55

Uznawanie i wykonywanie dokumentów urzędowych i porozumień

1. Dokumenty urzędowe i porozumienia dotyczące separacji i rozvodu, które mają wiążącą moc prawną w państwie członkowskim pochodzenia, są uznawane w innych państwach członkowskich bez potrzeby przeprowadzania specjalnego postępowania. Przepisy sekcji 1 niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio, o ile niniejsza sekcja nie stanowi inaczej⁵⁹.

⁵⁹ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Dokumenty urzędowe oraz porozumienia między stronami dotyczące separacji i rozvodu, które mają wiążącą moc prawną w jednym państwie członkowskim, należy traktować jako równoważne „orzeczeniom” do celów stosowania przepisów o uznawaniu. Dokumenty urzędowe oraz porozumienia między stronami odnoszące się do spraw dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, które są wykonalne w jednym państwie członkowskim, należy traktować jako równoważne „orzeczeniom” do celów stosowania przepisów o uznawaniu i wykonywaniu.

Chociaż przewidziany w niniejszym rozporządzeniu obowiązek zapewnienia dziecku możliwości wyrażenia jego poglądów nie ma zastosowania do dokumentów urzędowych i porozumień, prawo dziecka do wyrażenia jego poglądów ma jednak nadal zastosowanie zgodnie z art. 24 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej i z art. 12 Konwencji ONZ o prawach dziecka wdrożonymi na mocy prawa krajowego i procedury krajowej. Fakt, że dziecku nie zapewniono możliwości wyrażenia jego poglądów, nie powinien automatycznie stanowić przesłanki odmowy uznania i wykonania dokumentów urzędowych i porozumień w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej.”.

2. (...) Dokumenty urzędowe i porozumienia w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, które mają wiążącą moc prawną i są wykonalne w (...) państwie członkowskim (...) pochodzenia, są uznawane i wykonywane (...) w innych państwach członkowskich bez konieczności uzyskania stwierdzenia wykonalności. Przepisy sekcji 1 i 3 niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio, o ile niniejsza sekcja nie stanowi inaczej.

Artykuł 56

Zaświadczenie

1. Sąd lub właściwy organ państwa członkowskiego pochodzenia, o którym Komisja została poinformowana zgodnie z art. 81, (...) na wniosek strony wydaje (...) zaświadczenie dotyczące dokumentu urzędowego lub porozumienia:

- a) w sprawach małżeńskich – przy użyciu formularza zamieszczonego w załączniku [III];**
- b) w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej – przy użyciu formularza zamieszczonego w załączniku [IV]⁶⁰.**

Zaświadczenie, o którym mowa w lit. b), zawiera skrócony opis obowiązku, który podlega wykonaniu (...) i który został przewidziany w **dokumencie urzędowym lub** w porozumieniu (...).

2. Zaświadczenie można wydać wyłącznie wtedy, gdy państwu członkowskiemu, które upoważniło organ publiczny lub inny organ do oficjalnego sporządzenia lub zarejestrowania dokumentu urzędowego lub zarejestrowania porozumienia, przysługiwała jurysdykcja na mocy rozdziału II niniejszego rozporządzenia, a dokument urzędowy lub porozumienie mają wiążącą moc prawną w tym państwie członkowskim.

⁶⁰ Zaświadczenie powinno zawierać pole, w którym będzie się zaznaczać, czy dziecku zapewniono możliwość wyrażenia jego poglądów, a jeśli takiej możliwości nie zapewniono – wyjaśnienie, jakie były tego powody.

3. **Niezależnie od ust. 2 w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej zaświadczenia nie można wydać, jeżeli istnieją przesłanki wskazujące na to, że treść dokumentu urzędowego lub porozumienia jest sprzeczna z dobrem dziecka.**
4. **Zaświadczenie wypełnia się w języku, w którym sporządzono dokument urzędowy lub porozumienie. Zaświadczenie można też wydać w innym języku urzędowym Unii, o zastosowanie którego wystąpiła jedna ze stron. W żaden sposób nie zobowiązuje to właściwego organu wydającego zaświadczenie do zapewnienia tłumaczenia lub transliteracji [stosownej treści].**
- (...)
5. **Jeżeli zaświadczenie nie zostało przedstawione, dokumentu urzędowego lub porozumienia nie uznaje się ani nie wykonuje w innym państwie członkowskim.**

Artykuł 56a

Sprostowanie i cofnięcie zaświadczenia

1. **Sąd lub właściwy organ państwa członkowskiego pochodzenia, o którym Komisja została poinformowana zgodnie z art. 81, na wniosek dokonuje lub z urzędu może dokonać sprostowania zaświadczenia, jeżeli w wyniku istotnego błędu lub pominięcia istnieje rozbieżność między dokumentem urzędowym lub porozumieniem a zaświadczeniem.**
2. **Sąd lub właściwy organ, o którym mowa w ust. 1, działając na wniosek lub z urzędu, cofa zaświadczenie, jeżeli zostało wydane nieprawidłowo w świetle wymogów określonych w art. 56.**
3. **Do procedury, w tym wszelkich środków zaskarżenia, dotyczącej sprostowania lub cofnięcia zaświadczenia stosuje się prawo państwa członkowskiego pochodzenia.**

Artykuł 56b

Podstawy odmowy uznania lub wykonania

1. Odmawia się uznania dokumentu urzędowego lub porozumienia dotyczącego separacji lub rozvodu:

- a) jeżeli takie uznanie jest oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o uznanie;**
- b) jeżeli nie da się go pogodzić z orzeczeniem, dokumentem urzędowym lub porozumieniem między tymi samymi stronami w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie; lub**
- c) jeżeli nie da się go pogodzić z wcześniejszym orzeczeniem, dokumentem urzędowym lub porozumieniem wydanym w innym państwie członkowskim lub w państwie trzecim między tymi samymi stronami, o ile to wcześniejsze orzeczenie, ten wcześniejszy dokument urzędowy lub to wcześniejsze porozumienie spełnia warunki niezbędne do jego uznania w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie.**

2. Odmawia się uznania lub wykonania dokumentu urzędowego lub porozumienia w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej:

- a) jeżeli takie uznanie jest oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o uznanie, biorąc pod uwagę dobro dziecka;**
- b) na wniosek każdej osoby twierdzącej, że dokument urzędowy lub porozumienie stanowi naruszenie jej odpowiedzialności rodzicielskiej, jeżeli dokument urzędowy został sporządzony lub zarejestrowany lub porozumienie zostało zawarte i zarejestrowane bez udziału tej osoby;**
- c) jeżeli – i w zakresie, w jakim – nie da się go pogodzić z późniejszym orzeczeniem, dokumentem urzędowym lub porozumieniem w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, wydanym w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie;**

- d) jeżeli – i w zakresie, w jakim – nie da się go pogodzić z późniejszym orzeczeniem, dokumentem urzędowym lub porozumieniem w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, wydanym w innym państwie członkowskim lub w państwie trzecim, w którym dziecko ma zwykły pobyt, o ile to późniejsze orzeczenie, ten późniejszy dokument urzędowy lub to późniejsze porozumienie spełnia warunki niezbędne do jego uznania w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie lub wykonanie.

3. Można odmówić uznania lub wykonania dokumentu urzędowego lub porozumienia w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, jeżeli dokument urzędowy został oficjalnie sporządzony lub zarejestrowany lub porozumienie zostało zarejestrowane, bez zapewnienia dziecku, które jest w stanie formułować swojej poglądy, możliwości wyrażenia swoich poglądów.

SEKCJA (...) 5

(...) POZOSTAŁE PRZEPISY

(...)

(...)

Artykuł 50

Zakaz badania jurysdykcji (...) **sądu** państwa członkowskiego pochodzenia

Jurysdykcja (...) **sądu** państwa członkowskiego pochodzenia orzeczenia nie może być badana. Badanie zgodności z porządkiem publicznym, o którym mowa w art. 37 lit. a) i art. 38 lit. a), nie może rozciągać się na przepisy o jurysdykcji przewidziane w art. 3–(...)13.

Artykuł 51

Różnice w prawie mającym zastosowanie

Uznania orzeczenia w sprawach małżeńskich nie można odmówić z tego powodu, że zgodnie z prawem państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o uznanie, rozwód, separacja lub unieważnienie małżeństwa byłyby niedopuszczalne przy wzięciu za podstawę tego samego stanu faktycznego.

Artykuł 52

Wyłączenie kontroli merytorycznej

Orzeczenie wydane w innym państwie członkowskim nie może być w żadnym wypadku przedmiotem kontroli merytorycznej.

Artykuł 52a

Środki zaskarżenia w niektórych państwach członkowskich

Jeżeli orzeczenie zostało wydane w Irlandii, na Cyprze lub w Zjednoczonym Królestwie, każdy środek zaskarżenia dopuszczalny w państwie członkowskim pochodzenia uważa się za zwyczajny środek zaskarżenia do celów niniejszego rozdziału.

(...)

(...)

Artykuł 57

Koszty

Przepisy niniejszego rozdziału mają także zastosowanie do ustalania kosztów postępowania wszczętego zgodnie z niniejszym rozporządzeniem oraz do wykonania postanowienia w sprawie takich kosztów.

Artykuł 58

Zwolnienie od kosztów procesowych

1. Powód lub wnioskodawca, który korzystał w państwie członkowskim pochodzenia z całkowitej lub częściowej pomocy prawnej lub ze zwolnienia od kosztów i opłat, ma prawo do korzystania w postępowaniach przewidzianych w (...) **art. 27 ust. 3, art. 39 i art. 42/47q** z najkorzystniejszej pomocy prawnej lub ze zwolnienia od kosztów i opłat w najszerszym zakresie przewidzianymi w prawie państwa członkowskiego wykonania.
2. **Powód lub wnioskodawca, który korzystał w państwie członkowskim pochodzenia ze zwolnienia z kosztów postępowania przed organem administracyjnym, o którym Komisja została poinformowana zgodnie z art. 81, ma prawo do korzystania w postępowaniach, które wymieniono w ust. 1, z pomocy prawnej zgodnie z ust. 1. W tym celu strona ta przedstawia zaświadczenie wystawione przez właściwy organ w państwie członkowskim pochodzenia, w którym stwierdza się, że spełnia ona wymogi finansowe niezbędne do uzyskania całkowitej lub częściowej pomocy prawnej lub do zwolnienia z kosztów lub opłat.**

Artykuł 59

Kaucja na zabezpieczenie kosztów procesu lub depozyt

Na stronę, która w jednym państwie członkowskim wnosi o wykonanie orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim, nie można z tego powodu, że jest cudzoziemcem lub że nie ma w państwie członkowskim wykonania (...) zwykłego pobytu, nałożyć obowiązku złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu lub depozytu niezależnie od ich nazwy.

ROZDZIAŁ V

WSPÓŁPRACA (...) W SPRAWACH DOTYCZĄCYCH ODPOWIEDZIALNOŚCI RODZICIELSKIEJ⁶¹

⁶¹ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Przepisy niniejszego rozporządzenia odnoszące się do współpracy w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej nie powinny mieć zastosowania do rozpatrywania pozwów lub wniosków o powrót dziecka na podstawie konwencji haskiej z 1980 r., które zgodnie z art. 19 konwencji haskiej z 1980 r. i utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości nie jest postępowaniem dotyczącym co do istoty odpowiedzialności rodzicielskiej. Stosowanie konwencji haskiej z 1980 r. powinno być jednak uzupełniane przepisami niniejszego rozporządzenia dotyczącymi uprowadzenia dziecka za granicę i przepisami ogólnymi.”.

Zob. również motyw zaproponowany w przypisie 3.

Artykuł 60

Wyznaczanie **organów centralnych**⁶²

Każde państwo członkowskie wyznacza jeden lub większą liczbę organów centralnych, które pomagają w stosowaniu niniejszego rozporządzenia w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, oraz określa właściwość miejscową i rzeczową każdego z nich. Jeżeli państwo członkowskie wyznaczyło więcej niż jeden organ centralny, należy z zasady kontaktować się bezpośrednio z odpowiednim właściwym organem centralnym. Jeżeli skontaktowano się z organem centralnym, który nie ma jurysdykcji, (...) **przekazuje** on otrzymaną informację do organu centralnego mającego jurysdykcję i odpowiednio powiadamia o tym (...) nadawcę.

(...)

Artykuł 62

Zadania ogólne (...) organów centralnych

1. (...) Organy centralne przekazują informacje o krajowych przepisach, (...) procedurach i **usługach dostępnych w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz** stosują **środki, które uważają** za odpowiednie (...) w celu poprawy stosowania niniejszego rozporządzenia.
2. **Organy centralne współpracują ze sobą i wspierają współpracę między właściwymi organami w swoich państwach członkowskich, aby osiągnąć cele niniejszego rozporządzenia.**
3. Do (...) **tych celów** (...) **można** wykorzystywać europejską sieć sądową w sprawach cywilnych i handlowych.

⁶² Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„W sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej należy wyznaczyć organy centralne we wszystkich państwach członkowskich. Państwa członkowskie powinny rozważyć możliwość wyznaczenia tego samego organu centralnego na potrzeby niniejszego rozporządzenia oraz na potrzeby konwencji haskiej z 1980 r. i konwencji haskiej z 1996 r. Powinny zapewnić, by organy centralne posiadały odpowiednie zasoby finansowe i kadrowe umożliwiające im wykonywanie zadań powierzonych im na podstawie niniejszego rozporządzenia.”.

Artykuł 62a

Wnioski składane za pośrednictwem organów centralnych

1. **Organy centralne, na wniosek organu centralnego innego państwa członkowskiego, współpracują w poszczególnych sprawach, aby osiągnąć cele niniejszego rozporządzenia.**
2. **Z wnioskami na podstawie niniejszego rozdziału może występować sąd lub właściwy organ. Z wnioskami na podstawie art. 63 lit. c) i g) oraz art. 64 ust. 1 lit. c) mogą również występować podmioty odpowiedzialności rodzicielskiej.**
3. **Z wyjątkiem przypadków niecierpiących zwłoki i bez uszczerbku dla art. 67a, wnioski na podstawie niniejszego rozdziału wnosi się do organu centralnego państwa członkowskiego, w którym znajduje się składający wniosek sąd lub właściwy organ lub w którym powód lub wnioskodawca ma zwykły pobyt⁶³.**

⁶³ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Z wyjątkiem przypadków niecierpiących zwłoki i bez uszczerbku dla bezpośredniej współpracy i wymiany informacji między sądami dopuszczanej na mocy niniejszego rozporządzenia, z wnioskami na podstawie niniejszego rozporządzenia odnoszącymi się do współpracy w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej mogłyby występować sądy i właściwe organy i wnioski te powinny być wnoszone do organu centralnego państwa członkowskiego, w którym znajduje się składający wniosek sąd lub właściwy organ. Z niektórymi wnioskami mogłyby również występować podmioty odpowiedzialności rodzicielskiej i wnioski te powinny być wnoszone do organu centralnego właściwego dla zwykłego pobytu powoda lub wnioskodawcy. Takie wnioski powinny obejmować wnioski o zapewnienie informacji i pomocy podmiotom odpowiedzialności rodzicielskiej, które na terytorium organu centralnego, do którego skierowano wniosek, wnoszą o uznanie i wykonanie orzeczeń, w szczególności dotyczących prawa do osobistej styczności z dzieckiem i powrotu dziecka, w tym, w razie konieczności, informacji na temat tego, jak uzyskać pomoc prawną; wnioski o ułatwianie zawarcia porozumień między podmiotami odpowiedzialności rodzicielskiej poprzez mediację lub inne alternatywne metody rozwiązywania sporów oraz wnioski o to, by sąd lub właściwy organ rozważył konieczność zastosowania środków służących ochronie osoby lub majątku dziecka.

Przykładem przypadku niecierpiącego zwłoki, w którym dopuszcza się bezpośrednio początkowe kontakty z sądem lub organem centralnym państwa członkowskiego, do którego kierowany jest wniosek, może być bezpośredni wniosek do właściwego organu innego państwa członkowskiego o rozważenie konieczności zastosowania środków w celu ochrony dziecka, jeżeli domniemywa się, że dziecko może być narażone na bezpośrednie ryzyko.

Obowiązek podejmowania czynności za pośrednictwem kanałów organu centralnego ma zastosowanie wyłącznie do pierwszych wniosków; wszelkie dalsze kontakty z sądem, właściwym organem lub powodem lub wnioskodawcą mogą również przebiegać w sposób bezpośredni.”.

4. Niniejszy artykuł nie uniemożliwia organom centralnym ani właściwym organom zawierania lub dalszego stosowania istniejących porozumień lub ustaleń z organami centralnymi lub właściwymi organami⁶⁴ innego państwa członkowskiego lub innych państw członkowskich, które to porozumienia lub ustalenia pozwalają na bezpośrednie kontakty w ich wzajemnych stosunkach.

5. Niniejszy rozdział nie uniemożliwia podmiotom odpowiedzialności rodzicielskiej bezpośredniego występowania do sądów innego państwa członkowskiego.

6. Artykuł 63 ani art. 64 nie nakładają na organ centralny obowiązku wykonywania uprawnień, które na mocy prawa państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, mogą być wykonywane wyłącznie przez organy sądowe.

Artykuł 63

(...) Zadania szczegółowe organów centralnych, do których skierowano wniosek

(...) Organy centralne, do których skierowano wniosek, podejmują – (...) bezpośrednio lub za pośrednictwem sądów, właściwych organów lub innych jednostek – wszelkie odpowiednie czynności, aby:

- a) zapewnić – zgodnie z prawem krajowym i procedurą krajową – (...) pomoc w ustaleniu miejsca pobytu dziecka, jeżeli istnieją przesłanki wskazujące, że dziecko może znajdować się na terytorium państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, a (...) **informacja ta** jest niezbędna, aby zrealizować **pozew lub wniosek** na podstawie niniejszego rozporządzenia;

⁶⁴ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Organy centralne lub właściwe organy powinny mieć możliwość zawierania lub dalszego stosowania istniejących porozumień lub ustaleń z organami centralnymi lub właściwymi organami innego państwa członkowskiego lub innych państw członkowskich, które to porozumienia lub ustalenia pozwalają na bezpośrednie kontakty w ich wzajemnych stosunkach. Właściwe organy powinny informować swoje organy centralne o takich porozumieniach lub ustaleniach.”.

- b) zbierać i wymieniać informacje **istotne dla procedur w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej** – na podstawie art. 64;
- c) zapewniać informacje i pomoc podmiotom odpowiedzialności rodzicielskiej, które na (...) terytorium **organu centralnego, do którego skierowano wniosek**, wnoszą o uznanie i wykonanie orzeczeń, w szczególności dotyczących prawa do osobistej styczności z dzieckiem i powrotu dziecka, **w tym, w razie konieczności, informacje na temat tego, jak uzyskać pomoc prawną**;
- d) ułatwiać kontakty (...) między **sądami, właściwymi organami i innymi zaangażowanymi jednostkami**⁶⁵, w szczególności w celu stosowania art. (...) **64a**;
- e) **ułatwiać**⁶⁶, **w razie konieczności, kontakty między sądami, w szczególności do celów stosowania art. 12, 12a, 14 i 19**;

⁶⁵ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„W szczególnych przypadkach w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, które wchodzą w zakres stosowania niniejszego rozporządzenia, organy centralne powinny ze sobą współpracować przy udzielaniu pomocy krajowym sądom, właściwym organom i innym jednostkom oraz podmiotom odpowiedzialności rodzicielskiej. Takimi innymi jednostkami mogłyby być na przykład organizacje pozarządowe, które zapewniają warunki do przeprowadzania spotkań nadzorowanych, lub działające przy sądach rodzinnych w niektórych państwach członkowskich ośrodki świadczące pomoc. Pomoc zapewniana przez organ centralny, do którego skierowano wniosek, powinna w szczególności obejmować ustalanie miejsca pobytu dziecka, bezpośrednio lub za pośrednictwem sądów, właściwych organów lub innych jednostek, jeżeli jest to konieczne, aby zrealizować wniosek na podstawie niniejszego rozporządzenia, a także udostępnianie wszelkich innych informacji istotnych dla postępowania w sprawach odpowiedzialności rodzicielskiej.”.

⁶⁶ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Organ centralny, do którego skierowano wniosek, powinien także podjąć wszelkie odpowiednie czynności, aby w razie konieczności ułatwiać kontakty między sądami, w szczególności w celu stosowania przepisów dotyczących przekazania jurysdykcji, przepisów dotyczących środków tymczasowych, w tym środków zabezpieczających, stosowanych w przypadkach niecierpiących zwłoki, w szczególności jeśli są one związane z uprowadzeniem dziecka za granicę i mają służyć zminimalizowaniu ryzyka, o którym mowa w art. 13 akapit pierwszy lit. b) konwencji haskiej z 1980 r., oraz przepisów o zawisłości sprawy i postępowaniach zależnych. W tym celu w niektórych przypadkach może wystarczyć udostępnienie informacji umożliwiających dalsze bezpośrednie kontakty (na przykład przekazanie danych kontaktowych organów działających na rzecz dzieci, sędziów należących do sieci sądowych lub właściwego sądu).”.

- f) zapewniać takie informacje i pomoc, które są potrzebne **sądom i właściwym** organom w celu stosowania art. 65; **oraz**
 - g) ułatwiać zawieranie porozumień między podmiotami odpowiedzialności rodzicielskiej poprzez mediację lub inne **alternatywne metody rozwiązywania sporów** oraz ułatwiać współpracę transgraniczną w tym celu (...).
- (...)

Artykuł 64

Współpraca przy zbieraniu i wymianie informacji **istotnych dla procedur w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej**

1. Bezpośrednio lub za pośrednictwem **sądów, właściwych organów** lub innych jednostek, na uzasadniony wniosek (...), organ centralny państwa członkowskiego, w którym dziecko ma **lub miało** zwykły pobyt (...) **lub** w którym dziecko się znajdowało lub znajduje (...):

a) **przekazuje, o ile jest dostępne, lub sporządza i przekazuje sprawozdanie dotyczące:**

- (i) (...) sytuacji dziecka;
- (ii) (...) wszelkich **toczących się** procedur (...) **w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej w stosunku do dziecka;** lub
- (iii) (...) wydanych orzeczeń (...) **w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej w stosunku do dziecka;**

- b) **zapewnia wszelkie inne informacje istotne dla procedur w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej w państwie członkowskim, które skierowało wniosek, w szczególności informacje na temat sytuacji rodzica, krewnego lub innej osoby, która mogłaby być odpowiednia do sprawowania opieki nad dzieckiem, jeśli wymaga tego sytuacja dziecka; lub**
- c) **może zwrócić się do sądu lub właściwego organu w swoim państwie członkowskim z wnioskiem o zbadanie konieczności zastosowania środków służących ochronie osoby lub majątku dziecka.**

(...)

2. W każdym przypadku, gdy dziecko jest narażone na poważne zagrożenie, sąd lub właściwy organ, który rozważa zastosowanie środków służących ochronie dziecka lub który zastosował takie środki, o ile jest świadomy tego, że miejsce pobytu dziecka zostało przeniesione do innego państwa członkowskiego lub że dziecko znajduje się w innym państwie członkowskim, informuje sądy lub właściwe organy tego innego państwa członkowskiego o istniejącym zagrożeniu oraz o już przyjętych lub rozważanych środkach. Informacje te można przekazać bezpośrednio lub za pośrednictwem organów centralnych.

3. Do wniosków, o których mowa w ust. 1 i 2, oraz do wszelkich dodatkowych dokumentów dołącza się ich tłumaczenie na język urzędowy państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, lub jeżeli w tym państwie członkowskim obowiązuje kilka języków urzędowych, na język urzędowy lub jeden z języków urzędowych miejsca, w którym wniosek ma zostać zrealizowany, lub na dowolny inny język, który państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, wyraźnie dopuszcza. Państwa członkowskie informują Komisję, zgodnie z art. 81, o językach, które dopuszczają.

4. Informacje, o których mowa w ust. 1, przekazuje się organowi centralnemu, który skierował wniosek, najpóźniej w terminie trzech miesięcy od otrzymania wniosku, chyba że nie jest to możliwe na skutek wyjątkowych okoliczności⁶⁷.

⁶⁷ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Jako że w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej czas odgrywa ogromną rolę, informacje, o które wystąpiono na podstawie przepisów niniejszego rozporządzenia dotyczących współpracy, w tym przy zbieraniu i wymianie informacji istotnych dla procedur w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, oraz orzeczenie udzielające zgody lub odmawiające udzielenia zgody na umieszczenie dziecka w innym państwie członkowskim należy przekazać do państwa członkowskiego, które skierowało wniosek, poprzez organ centralny państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, najpóźniej w terminie trzech miesięcy od otrzymania wniosku, chyba że na skutek wyjątkowych okoliczności dotrzymanie tego terminu jest niemożliwe. Powinno to obejmować spoczywający na właściwym organie krajowym obowiązek dostarczenia informacji – lub wyjaśnienia, dlaczego nie może ich dostarczyć – organowi centralnemu, do którego skierowano wniosek, na tyle szybko, aby mógł on dotrzymać tego terminu. Niemniej jednak wszystkie zaangażowane właściwe organy powinny starać się udzielać odpowiedzi szybciej niż w tym przewidzianym maksymalnym terminie.”.

Artykuł 64a

Wykonanie orzeczeń w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej w innym państwie członkowskim

- 1. Sąd państwa członkowskiego może wystąpić do sądów lub właściwych organów innego państwa członkowskiego z wnioskiem o udzielenie pomocy w wykonaniu⁶⁸ orzeczeń w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej wydanych na podstawie niniejszego rozporządzenia, w szczególności w zapewnieniu skutecznego wykonywania prawa do osobistej styczności z dzieckiem.**
- 2. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, oraz do wszelkich załączonych do niego dokumentów dołącza się ich tłumaczenie na język urzędowy państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, lub jeżeli w tym państwie członkowskim obowiązuje kilka języków urzędowych, na język urzędowy lub jeden z języków urzędowych miejsca, w którym wniosek ma zostać zrealizowany, lub na dowolny inny język, który państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, wyraźnie dopuszcza. Państwa członkowskie informują Komisję, zgodnie z art. 81, o językach, które dopuszczają.**

⁶⁸ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Jeżeli sąd państwa członkowskiego wydał już orzeczenie w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej lub rozważa wydanie takiego orzeczenia, a jego wykonanie ma nastąpić w innym państwie członkowskim, sąd ten powinien móc zwrócić się z wnioskiem do sądów lub właściwych organów tego drugiego państwa członkowskiego o udzielenie pomocy w wykonaniu tego orzeczenia. Powinno to na przykład mieć zastosowanie do orzeczeń przyznających prawo do nadzorowanej osobistej styczności z dzieckiem, które mają być wykonane w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie, w którym mieści się sąd zarządzający osobistą stycznością, lub przewidujących zastosowanie jakichkolwiek innych środków dodatkowych przez sądy lub właściwe organy w państwie członkowskim, w którym orzeczenie ma zostać wykonane.”.

⁶⁹ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Jeżeli w państwie członkowskim zwykłego pobytu dziecka bierze się pod uwagę wydanie orzeczenia o umieszczeniu dziecka w placówce opiekuńczej lub w opiece zastępczej, sąd powinien rozważyć, na jak najwcześniejszym etapie postępowania, właściwe środki mające zapewnić poszanowanie praw dziecka, zwłaszcza prawa do zachowania jego tożsamości oraz utrzymania kontaktu z rodzicami lub, w stosownych przypadkach, z innymi krewnymi, w świetle art. 8, 9 i 20 Konwencji ONZ o prawach dziecka. Jeżeli sąd ma informacje na temat bliskiego związku dziecka z innym państwem członkowskim, właściwe środki mogłyby w szczególności obejmować – w przypadkach gdy zastosowanie ma art. 37 lit. b) Konwencji wiedeńskiej o stosunkach konsularnych – zawiadomienie kierowane do urzędu konsularnego tego państwa członkowskiego. Aby informacje te były pełniejsze, można je uzupełnić informacjami przekazywanymi przez organ centralny tego innego państwa członkowskiego. Właściwe środki mogą również obejmować wniosek kierowany na podstawie niniejszego rozporządzenia do tego państwa członkowskiego o informacje na temat rodzica, krewnego lub innych osób, które byłyby odpowiednie do sprawowania opieki nad dzieckiem. Ponadto w zależności od okoliczności sąd może również wystąpić o udostępnienie informacji na temat postępowań i orzeczeń dotyczących rodzica lub rodzeństwa dziecka. Dobro dziecko powinno pozostać wartością nadrzędną. W szczególności niniejsze przepisy nie powinny naruszać prawa krajowego lub procedury krajowej mających zastosowanie do każdego orzeczenia o umieszczeniu dziecka, które to orzeczenie zostało wydane przez sąd lub właściwy organ w państwie członkowskim rozważającym możliwość umieszczenia dziecka. W szczególności nie nakładają one na organy państwa członkowskiego mającego jurysdykcję obowiązku umieszczenia dziecka w innym państwie członkowskim ani nie angażują w większym stopniu tego państwa członkowskiego w odniesieniu do orzeczenia o umieszczeniu dziecka ani w odniesieniu do postępowania w sprawie umieszczenia.”.

1. Jeżeli (...) **sąd lub właściwy organ** (...) rozważa umieszczenie dziecka w (...) innym państwie członkowskim⁷⁰, najpierw uzyskuje zgodę właściwego organu w tym innym państwie członkowskim. W tym celu (...) organ centralny (...) państwa członkowskiego, **które kieruje wniosek**, przekazuje do organu centralnego państwa członkowskiego, **do którego kierowany jest wniosek** i w którym dziecko ma zostać umieszczone, wniosek o wyrażenie zgody, obejmujący sprawozdanie na temat dziecka wraz z podaniem powodów, dla których proponuje się umieszczenie dziecka lub objęcie go opieką, **informacje o wszelkich rozważanych środkach finansowania i wszelkie inne informacje, które uznaje za istotne, takie jak przewidywany czas trwania umieszczenia**⁷¹.

⁷⁰ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Każda forma umieszczenia dziecka w opiece zastępczej – czyli, zgodnie prawem krajowym i procedurą krajową, pod opieką osoby fizycznej lub osób fizycznych – lub w placówce opiekuńczej – na przykład w sierocińcu lub domu dziecka – w innym państwie członkowskim, powinna być objęta zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia, pod warunkiem że nie została wyraźnie wyłączona, tak jak w przypadku umieszczenia w celu adopcji, umieszczenia pod opieką jednego z rodziców lub, w stosownych przypadkach, pod opieką innego bliskiego krewnego wskazanego w oświadczeniu przyjmującego państwa członkowskiego. Oznacza to, że zakresem stosowania należy również objąć „umieszczenie w celach wychowawczych” zarządzane przez sąd lub zorganizowane przez właściwy organ za zgodą rodziców lub dziecka lub na ich wniosek w związku z niezgodnym z prawem zachowaniem dziecka. Z zakresu stosowania należy wyłączyć tylko przypadki umieszczenia dziecka – czy to w celach wychowawczych, czy w celu ukarania – zarządzane lub zorganizowane w związku z popełnieniem przez dziecko czynu, który zgodnie z krajowym prawem karnym stanowiłby czyn karalny, gdyby został popełniony przez osobę dorosłą, bez względu na to, czy w danym przypadku mogłoby to prowadzić do skazania.”.

⁷¹ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Jeżeli sąd lub właściwy organ państwa członkowskiego rozważa umieszczenie dziecka w innym państwie członkowskim, przed umieszczeniem należy przeprowadzić procedurę konsultacji w celu uzyskania zgody. Sąd lub właściwy organ rozważający umieszczenie dziecka powinien – przed zarządzeniem lub zorganizowaniem umieszczenia – uzyskać zgodę właściwego organu państwa członkowskiego, w którym dziecko miałoby zostać umieszczone. Braku odpowiedzi w terminie trzech miesięcy nie należy rozumieć jako zgody, a bez zgody nie powinno dochodzić do umieszczenia. Wniosek o zgodę powinien obejmować co najmniej sprawozdanie na temat dziecka wraz z podaniem powodów, dla których proponuje się umieszczenie dziecka lub objęcie go opieką, przewidywany czas trwania umieszczenia, informacje o wszelkich rozważanych środkach finansowania, uzupełnione o wszelkie inne informacje, które państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, może uznać za istotne, takie jak przewidywany nadzór nad wykonywaniem środka, ustalenia dotyczące kontaktów z rodzicami, innymi krewnymi lub innymi osobami, z którymi dziecko ma bliskie związki, lub powody, dla których nie bierze się pod uwagę takich kontaktów w świetle art. 8 europejskiej Konwencji praw człowieka.

W myśl orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości, w przypadku gdy zgody na umieszczenie udzielono na czas określony, zgoda ta nie powinna mieć zastosowania do orzeczeń lub ustaleń przedłużających czas trwania umieszczenia. W takich okolicznościach należy wystosować nowy wniosek o zgodę.”.

1a. Ustęp 1 nie ma zastosowania, jeżeli dziecko ma zostać umieszczone u jednego z rodziców.

Państwa członkowskie mogą postanowić, że ich zgoda przewidziana w ust. 1 nie jest wymagana nie tylko w odniesieniu do rodziców, ale również w przypadku umieszczenia dziecka na ich własnym terytorium u określonych kategorii bliskich krewnych.

O kategoriach tych zostanie poinformowana Komisja zgodnie z art. 81.

1b. Organ centralny innego państwa członkowskiego może poinformować sąd lub właściwy organ, który rozważa możliwość umieszczenia dziecka, o bliskim związku dziecka z tym państwem członkowskim. Nie wpływa to na prawo krajowe i procedurę krajową państwa członkowskiego rozważającego możliwość umieszczenia dziecka.

2. Do wniosku oraz (...) do wszelkich dodatkowych dokumentów, o których mowa w ust. 1, dołącza się tłumaczenie na język urzędowy państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, lub jeżeli w tym państwie członkowskim obowiązuje kilka języków urzędowych, na język urzędowy lub jeden z języków urzędowych (...) miejsca, w którym wniosek ma zostać zrealizowany, lub na dowolny inny język, który państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, wyraźnie dopuszcza. Państwa członkowskie informują Komisję, zgodnie z art. 81, o językach, które dopuszczają.

3. (...) Umieszczenie, o którym mowa w ust. 1, (...) zostaje wyłącznie zarządzane lub zorganizowane przez kierujące wniosek państwo członkowskie (...) po tym, jak właściwy organ państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, wyrazi zgodę na takie umieszczenie.

4. (...) Orzeczenie udzielające zgody lub odmawiające udzielenia zgody przekazuje się organowi centralnemu, który skierował wniosek, najpóźniej (...) w terminie trzech miesięcy od otrzymania wniosku, chyba że nie jest to możliwe na skutek wyjątkowych okoliczności.⁷²

⁷² Zob. proponowany motyw w przypisie 67 powyżej.

5. Do procedury w sprawie uzyskania zgody stosuje się przepisy prawa krajowego państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek.⁷³

6. Niniejszy artykuł nie uniemożliwia organom centralnym ani właściwym organom zawierania lub dalszego stosowania istniejących porozumień lub ustaleń z organami centralnymi lub właściwymi organami innego państwa członkowskiego lub innych państw członkowskich, które to porozumienia lub ustalenia ułatwiają w ramach ich wzajemnych stosunków procedurę konsultacji w celu uzyskania zgody.

Artykuł 66

(...) Koszty dotyczące organów centralnych

(...) 1. Pomoc udzielana przez organy centralne zgodnie z niniejszym rozporządzeniem jest nieodpłatna.

2. Każdy organ centralny ponosi swoje własne koszty **związane ze stosowaniem niniejszego rozporządzenia.**

Artykuł 67

Posiedzenia organów centralnych

1. W celu ułatwienia stosowania niniejszego rozporządzenia organy centralne zbierają się regularnie na posiedzeniach.

⁷³ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Ponadto zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości państwa członkowskie powinny ustanowić jasne normy i procedury do celów udzielania zgody, o której mowa w niniejszym rozporządzeniu, tak aby zapewniona była pewność prawa i szybkość postępowania. Procedury te powinny między innymi umożliwić właściwemu organowi udzielenie zgody lub wydanie odmowy udzielenia zgody w krótkim terminie”.

2. Posiedzenia organów centralnych zwoływane są, **w szczególności, przez Komisję**⁷⁴ w ramach europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych zgodnie z decyzją 2001/470/WE.

ROZDZIAŁ VI

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 67a0

Zakres stosowania

Niniejszy rozdział ma zastosowanie do rozpatrywania wniosków i pozwów na podstawie rozdziałów III–V niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 67a

Współpraca i wymiana informacji między sądami

1. Do celów niniejszego rozporządzenia sądy mogą współpracować i wymieniać informacje bezpośrednio między sobą lub zwracać się bezpośrednio do siebie o udzielenie informacji, pod warunkiem że przy tego rodzaju wymianie informacji przestrzega się praw procesowych każdej ze stron postępowania i poufności informacji.

⁷⁴ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Fakt, że posiedzenia organów centralnych zwoływane są, w szczególności, przez Komisję w ramach europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych zgodnie z decyzją 2001/470/WE nie powinien uniemożliwiać organizowania innych posiedzeń organów centralnych.”.

2. Współpracę, o której mowa w ust. 1, można prowadzić w dowolny sposób, który sąd uzna za odpowiedni. Współpraca ta może w szczególności dotyczyć:

- a) przekazywania informacji do celów art. 12 i 12a;
- b) informacji zgodnie z art. 14;
- c) informacji na temat toczących się postępowań – do celów art. 19;
- d) przekazywania informacji do celów rozdziałów III–V.

Artykuł 65a

Zbieranie i przekazywanie informacji⁷⁵

⁷⁵ Zostaną dodane dwa motywy w brzmieniu:

- (M1) „O ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, do przetwarzania danych osobowych przez państwa członkowskie w ramach stosowania niniejszego rozporządzenia należy stosować przepisy rozporządzenia (UE) 2016/679. W szczególności aby nie narażać na szwank realizacji, na podstawie niniejszego rozporządzenia, wniosku lub pozwu, na przykład wniosku lub pozwu o powrót dziecka zgodnie z Konwencją haską z 1980 r. lub wniosku o to, by sąd zbadał konieczność zastosowania środków służących ochronie osoby lub majątku dziecka, powiadomienie osoby, której dane dotyczą, zgodnie z art. 14 ust. 1–4 rozporządzenia (UE) nr 2016/679, np. o danych wymaganych do ustalenia miejsca pobytu dziecka, może zostać odsunięte w czasie do momentu, gdy wniosek lub pozew, na potrzeby którego wymaga się takich informacji, zostanie zrealizowany. Wyjątek ten stosuje się zgodnie z art. 14 ust. 5 oraz art. 23 ust. 1 lit. f), g), i) i j) rozporządzenia (UE) nr 2016/679.”.
- (M2) „Nie uniemożliwia to podmiotowi pośredniczącemu, sądowi lub właściwemu organowi, do którego przekazano informacje wymienione w ust. 1, przyjmowania środków służących ochronie dziecka lub sprawienia, by zostały przyjęte takie środki, jeżeli dziecko jest narażone na ryzyko szkody lub istnieją przesłanki wskazujące na takie ryzyko.”.

- 1. Organ centralny, do którego skierowano wniosek, przekazuje pozew, wniosek lub zawarte w nich informacje w sprawach dotyczących, w stosownych przypadkach, odpowiedzialności rodzicielskiej lub uprowadzenia dziecka za granicę, zgodnie z niniejszym rozporządzeniem sądowni, właściwemu organowi w swoim państwie członkowskim lub innemu podmiotowi pośredniczącemu zgodnie z prawem krajowym i procedurą krajową.**
- 2. Podmiot pośredniczący, sąd lub właściwy organ, któremu przekazano na podstawie niniejszego rozporządzenia informacje, o których mowa w ust. 1, może korzystać z tych informacji wyłącznie do celów niniejszego rozporządzenia.**
- 3. Podmiot pośredniczący, sąd lub właściwy organ, który – w państwie, do którego skierowano wniosek – posiada informacje wymagane do realizacji wniosku lub pozwu zgodnie z niniejszym rozporządzeniem lub który jest uprawniony do zbierania takich informacji, przekazuje te informacje organowi centralnemu, do którego skierowano wniosek, na jego żądanie, w przypadkach gdy organ centralny, do którego skierowano wniosek, nie ma do tych informacji bezpośredniego dostępu.**
- 4. W razie potrzeby organ centralny, do którego skierowano wniosek, przekazuje zgodnie z prawem krajowym i procedurą krajową uzyskane w ten sposób informacje organowi centralnemu, który skierował wniosek.**

Artykuł 67b

Powiadamianie osoby, której dane dotyczą

Jeżeli istnieje ryzyko, że przewidziany w art. 14 ust. 1–4 rozporządzenia (UE) 2016/679 obowiązek powiadomienia osoby, której dane dotyczą, może narazić na szwank skuteczną realizację, na podstawie niniejszego rozporządzenia, wniosku lub pozwu, w związku z którym przekazano informacje, obowiązek ten można odroczyć do czasu zrealizowania wniosku lub pozwu⁷⁶.

Artykuł 67c

Nieujawnianie informacji⁷⁷

⁷⁶ Zobacz motyw proponowany w przypisie 75.

⁷⁷ Po motywie proponowanym w przypisie 75 dodaje się tekst w brzmieniu:

„W niniejszym rozporządzeniu dąży się do wypracowania delikatnej równowagi w przypadkach, gdy ujawnienie lub potwierdzenie istotnych informacji mogłoby zagrozić dobru dziecka – na przykład gdy wystąpiła przemoc domowa i sąd zarządził nieujawnianie powodowi lub wnioskodawcy nowego adresu dziecka. Choć w niniejszym rozporządzeniu przewiduje się, że organ centralny, sąd lub właściwy organ nie powinien ujawniać ani potwierdzać powodowi, wnioskodawcy lub osobie trzeciej żadnych informacji zebranych lub przekazanych do celów niniejszego rozporządzenia, jeżeli ustali, że ujawnienie lub potwierdzenie mogłoby zagrozić zdrowiu, bezpieczeństwu lub wolności dziecka lub innej osoby, to jednak podkreśla się w nim, że nie powinno to utrudniać zbierania i przekazywania informacji przez organy centralne, sądy i właściwe organy oraz między nimi, w zakresie w jakim jest to niezbędne do wypełnienia obowiązków określonych w niniejszym rozporządzeniu. Oznacza to, że jeżeli jest to możliwe i właściwe, na mocy niniejszego rozporządzenia rozpatrywanie pozwu lub wniosku mogłyby przebiegać bez przekazywania powodowi lub wnioskodawcy wszystkich informacji niezbędnych do rozpatrzenia tego pozwu lub wniosku. Na przykład jeżeli przewiduje tak prawo krajowe, organ centralny mógłby wszcząć postępowanie w imieniu powoda lub wnioskodawcy bez przekazywania powodowi lub wnioskodawcy informacji o miejscu pobytu dziecka. Jednak w przypadku gdy już samo złożenie pozwu lub wniosku mogłoby zagrozić zdrowiu, bezpieczeństwu lub wolności dziecka lub innej osoby, niniejsze rozporządzenie nie powinno przewidywać obowiązku składania takiego wniosku lub pozwu.”.

1. **Organ centralny, sąd lub właściwy organ nie może ujawniać ani potwierdzać informacji zebranych lub przekazanych do celów rozdziałów III–VI, jeżeli ustali, że ujawnienie lub potwierdzenie mogłoby zagrozić zdrowiu, bezpieczeństwu lub wolności dziecka lub innej osoby.**
2. **Takie ustalenie, dokonane w jednym z państw członkowskich, jest brane pod uwagę przez organy centralne, sądy i właściwe organy pozostałych państw członkowskich, w szczególności w sprawach dotyczących przemocy domowej.**
3. Niniejszy artykuł nie uniemożliwia organom centralnym, sądom i właściwym organom zbierania informacji ani ich przekazywania przez nie ani pomiędzy nimi, pod warunkiem że jest to niezbędne do wykonywania obowiązków zgodnie z rozdziałami III–VI.

Artykuł 68

Legalizacja lub inne podobne formalności

W kontekście niniejszego rozporządzenia nie są wymagane legalizacja ani inne podobne formalności (...).

Artykuł 69

(...) Języki

1. Bez uszczerbku dla art. 35/47j ust. 2 lit. a), jeżeli na podstawie niniejszego rozporządzenia wymaga się tłumaczenia lub transliteracji, takie tłumaczenie lub taką transliterację sporządza się na język urzędowy zainteresowanego państwa członkowskiego lub, jeżeli w tym państwie członkowskim obowiązuje kilka języków urzędowych, na język urzędowy lub jeden z języków urzędowych postępowania sądowego miejsca, w którym powołano się na orzeczenie wydane w innym państwie członkowskim lub wystąpiono z wnioskiem lub pozwem, zgodnie z przepisami prawa tego państwa członkowskiego.

2. Tłumaczenie lub transliterację stosownej treści zaświadczeń, o których mowa w art. (...) **36a, 47i** i 56, można sporządzić na jakikolwiek inny język urzędowy lub jakiegokolwiek inne języki urzędowe instytucji Unii, które to języki zainteresowane państwo członkowskie dopuszcza, o czym poinformowało zgodnie z art. 81.

3. (...) **Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o języku lub językach urzędowych instytucji Unii, innych niż własne języki urzędowe, które mogą dopuścić w kontaktach z organami centralnymi.**

4. Każde tłumaczenie wymagane do celów rozdziałów **III i IV** niniejszego rozporządzenia sporządza osoba uprawniona do wykonywania tłumaczeń w jednym z państw członkowskich.

ROZDZIAŁ VII

AKTY DELEGOWANE

Artykuł 70

Zmiany załączników

Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 71 aktów delegowanych dotyczących zmiany (...) **[odpowiednich]⁷⁸ załączników w celu aktualizacji tych załączników lub wprowadzenia do nich zmian technicznych.**

⁷⁸ Odniesienia do załączników zostaną wprowadzone później.

Artykuł 71

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjmowania aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 70, powierza się Komisji na czas nieokreślony od dnia [data wejścia w życie niniejszego rozporządzenia].
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 70, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w późniejszym terminie określonym w tej decyzji. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go Radzie.
6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 70 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy Rada nie wyraziła sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, Rada poinformowała Komisję, że nie wniesie sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Rady.
7. Komisja informuje Parlament Europejski o przyjęciu aktów delegowanych, o zgłoszonych sprzeciwach lub o odwołaniu przez Radę przekazanych uprawnień.

ROZDZIAŁ VIII
STOSUNEK DO INNYCH REGULACJI PRAWNYCH

Artykuł 72

STOSUNEK DO INNYCH REGULACJI PRAWNYCH⁷⁹

1. Z zastrzeżeniem przepisów **ust. 2 niniejszego artykułu oraz art. 73(...)** –78 niniejsze rozporządzenie zastępuje dla państw członkowskich konwencje istniejące w chwili wejścia w życie rozporządzenia (WE) nr 2201/2003, zawarte między dwoma lub większą liczbą państw członkowskich i dotyczące spraw uregulowanych w niniejszym rozporządzeniu.
2. **Finlandia i Szwecja miały możliwość złożenia oświadczenia – zgodnie z art. 59 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 2201/2003 i z zastrzeżeniem warunków określonych w lit. b) i c) tego przepisu – że Konwencja z dnia 6 lutego 1931 r. między Danią, Finlandią, Islandią, Norwegią i Szwecją zawierająca postanowienia z zakresu prawa międzynarodowego prywatnego dotyczące małżeństwa, adopcji i opieki wraz z Protokołem końcowym będzie miała zastosowanie w ich wzajemnych stosunkach, w całości lub w części, w miejsce przepisów niniejszego rozporządzenia. Ich odpowiednie oświadczenia zostały opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* jako załącznik do rozporządzenia (WE) nr 2201/2003. Wymienione państwa członkowskie mogą w każdej chwili wycofać swoje oświadczenia, w całości lub w części.**
3. **Zasady jurysdykcji w przyszłych umowach, które zostaną zawarte między państwami członkowskimi, o których mowa w ust. 2, dotyczących spraw uregulowanych w niniejszym rozporządzeniu, powinny być zgodne z przepisami jurysdykcyjnymi określonymi w niniejszym rozporządzeniu.**

⁷⁹ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Przypomina się, że w przypadku umów z jednym lub większą liczbą państw zawartych przez państwo członkowskie przed datą jego przystąpienia do Unii zastosowanie ma art. 351 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.”.

4. Przestrzegana jest zasada niedyskryminacji obywateli Unii ze względu na przynależność państwową.

5. Orzeczenia wydane w którymkolwiek z państw nordyckich, które złożyły oświadczenie przewidziane w ust. 2, w oparciu o podstawę jurysdykcji odpowiadającą jednej z podstaw jurysdykcji określonych w rozdziale II niniejszego rozporządzenia, są uznawane i wykonywane w innych państwach członkowskich zgodnie z przepisami określonymi w rozdziale IV sekcja 1 niniejszego rozporządzenia.

6. Państwa członkowskie przekazują Komisji:

- a) kopie umów oraz jednolitych ustaw wykonawczych do tych umów, o których mowa w ust. 3;**
- b) każde wypowiedzenie lub zmianę umów lub jednolitych ustaw, o których mowa w ust. 2 i 3.**

Takie informacje publikowane są w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 73

Stosunek do określonych konwencji wielostronnych

W stosunkach między państwami członkowskimi niniejsze rozporządzenie ma pierwszeństwo przed poniższymi konwencjami w zakresie, w jakim dotyczą one spraw uregulowanych w niniejszym rozporządzeniu:

- a) Konwencją haską z dnia 5 października 1961 r. o właściwości organów i prawie właściwym w zakresie ochrony małoletnich;
- b) Konwencją luksemburską z dnia 8 września 1967 r. o uznawaniu orzeczeń w sprawach małżeńskich;
- c) Konwencją haską z dnia 1 czerwca 1970 r. o uznawaniu rozwodów i separacji;
- d) Europejską konwencją z dnia 20 maja 1980 r. o uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń dotyczących pieczy nad dzieckiem oraz o przywracaniu pieczy nad dzieckiem.

Artykuł 74

Stosunek do Konwencji haskiej z dnia 25 października 1980 r. dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę

W przypadku gdy dziecko zostało bezprawnie uprowadzone do państwa członkowskiego innego niż państwo członkowskie, w którym dziecko miało zwykły pobyt bezpośrednio przed bezprawnym uprowadzeniem, lub jest bezprawnie zatrzymywane w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie, w którym dziecko miało zwykły pobyt bezpośrednio przed bezprawnym zatrzymaniem, (...) **stosuje się nadal przepisy konwencji haskiej z 1980 r. uzupełnione przepisami rozdziału III i VI niniejszego rozporządzenia. Jeżeli orzeczenie zarządzające powrót dziecka na podstawie konwencji haskiej z 1980 r., które wydano w jednym z państw członkowskich, musi zostać uznane i wykonane w innym państwie członkowskim w wyniku dalszego bezprawnego uprowadzenia lub zatrzymywania dziecka, zastosowanie ma rozdział IV.**

Artykuł 75

Stosunek do Konwencji haskiej z dnia 19 października 1996 r. o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej i środków ochrony dzieci

1. W stosunku do konwencji haskiej z 1996 r. niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie:
 - a) z zastrzeżeniem ust. 2, jeżeli dane dziecko ma zwykły pobyt na terytorium państwa członkowskiego;
 - b) w kwestiach uznawania i wykonywania orzeczeń, które zostały wydane przez (...) **sąd** jednego państwa członkowskiego, na terytorium innego państwa członkowskiego, nawet jeśli dane dziecko ma zwykły pobyt na terytorium państwa, które jest stroną wymienionej konwencji i w którym niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania.

2. Niezależnie od przepisów ust. 1,

- a) w przypadku gdy strony zgodziły się na jurysdykcję (...) **sądu** państwa-strony konwencji haskiej z 1996 r., w którym niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania, stosuje się art. 10 tej konwencji;
- b) w odniesieniu do przekazania jurysdykcji między (...) **sądem** państwa członkowskiego a sądem państwa-strony konwencji haskiej z 1996 r., w którym niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania, stosuje się art. 8 i 9 tej konwencji;
- c) w przypadku gdy przed (...) **sądem** państwa-strony konwencji haskiej z 1996 r., w którym niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania, toczy się postępowanie dotyczące odpowiedzialności rodzicielskiej w momencie, gdy przed (...) **sądem** państwa członkowskiego wszczęto postępowanie dotyczące tego samego dziecka i tej samej podstawy roszczenia, stosuje się art. 13 tej konwencji⁸⁰.

(...)

Artykuł 76

Zakres skuteczności (...)

- 1. Umowy i konwencje, o których mowa w art. 72–75, pozostają w mocy w odniesieniu do spraw, których nie reguluje niniejsze rozporządzenie.
- 2. Konwencje, o których mowa w art. 73(...)-75, w szczególności konwencje haskie z 1980 r. i z 1996 r., pozostają (...) **w mocy** między państwami członkowskimi, które są ich stronami, zgodnie z art. 73(...)-75.

⁸⁰ Zostanie dodany motyw w brzmieniu:

„Prawo właściwe w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej powinno być ustalane zgodnie z postanowieniami rozdziału III konwencji haskiej z 1996 r. Stosując tę konwencję w postępowaniach przed sądem państwa członkowskiego, w którym niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie, odniesienie w art. 15 ust. 1 tej konwencji do „postanowień rozdziału II” tej konwencji należy rozumieć jako odniesienie do „przepisów niniejszego rozporządzenia”.”.

Artykuł 77

Traktaty ze Stolicą Apostolską

1. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie bez uszczerbku dla traktatu międzynarodowego (konkordatu) między Stolicą Apostolską a Portugalią, podpisanego w Watykanie (...) w dniu **18 maja (...) 2004 r.**
2. Orzeczenie o nieważności małżeństwa wydane zgodnie z traktatem, o którym mowa w ust. 1, uznawane jest w państwach członkowskich na warunkach określonych w rozdziale IV sekcja 1 **podsekcja 1.**
3. Przepisy ust. 1 i 2 mają również zastosowanie do następujących traktatów międzynarodowych (...) ze Stolicą Apostolską:
 - a) „Concordato lateranense” z dnia 11 lutego 1929 r. między Włochami a Stolicą Apostolską, zmienionego porozumieniem wraz z protokołem dodatkowym podpisanym w Rzymie w dniu 18 lutego 1984 r.;
 - b) Porozumienia z dnia 3 stycznia 1979 r. między Stolicą Apostolską a Hiszpanią dotyczącego spraw prawnych;
 - c) Umowy między Stolicą Apostolską a Maltą z dnia 3 lutego 1993 r. w sprawie uznawania cywilnych skutków wynikających z małżeństw kanonicznych i z orzeczeń kościelnych władz i sądów dotyczących takich małżeństw, wraz z Protokołem w sprawie stosowania z tego samego dnia oraz (...) z **trzecim** Protokołem dodatkowym z dnia (...) **27 stycznia 2014 r.**
4. Uznawanie orzeczeń przewidzianych w ust. 2 może w Hiszpanii, we Włoszech i na Malcie podlegać tym samym procedurom i tym samym kontrolom, jakie mają zastosowanie w odniesieniu do orzeczeń sądów kościelnych wydawanych zgodnie z traktatami międzynarodowymi zawartymi ze Stolicą Apostolską, o których mowa w ust. 3.

5. Państwa członkowskie przekazują Komisji:
- a) kopie traktatów, o których mowa w ust. 1 i 3;
 - b) każde wypowiedzenie lub zmianę tych traktatów.

ROZDZIAŁ IX

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 78

Przepisy przejściowe

1. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie wyłącznie do postępowań wszczętych, dokumentów urzędowych formalnie sporządzonych lub zarejestrowanych i porozumień (...) **zarejestrowanych** nie wcześniej niż dnia [*data rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia*].
2. Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003 stosuje się nadal do orzeczeń wydanych w postępowaniach wszczętych, dokumentów urzędowych formalnie sporządzonych lub zarejestrowanych oraz porozumień (...), **które stały się wykonalne w państwie członkowskim, w którym zostały one** zawarte przed [*data rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia*], i które wchodzą w zakres stosowania tego rozporządzenia.

Artykuł 79

Monitorowanie i ocena

1. Do dnia [*10 lat od daty rozpoczęcia stosowania*] Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie z oceny *ex post* niniejszego rozporządzenia, sporządzone z wykorzystaniem informacji dostarczonych przez państwa członkowskie. Do sprawozdania dołącza się w razie potrzeby wniosek ustawodawczy.

2. **Z dniem [3 lata od daty rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia]** państwa członkowskie (...) **przekazują** Komisji, na jej wniosek, (...) **o ile nimi dysponują**, informacje (...) **mające znaczenie dla oceny działania i stosowania niniejszego rozporządzenia**, które dotyczą:

- a) liczby orzeczeń w sprawach małżeńskich lub w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, w których podstawę jurysdykcji stanowiły przesłanki określone w niniejszym rozporządzeniu;
- b) w odniesieniu do wniosków o wykonania orzeczenia na podstawie art. 32 – liczby przypadków, w których wykonanie orzeczenia nie nastąpiło w terminie sześciu tygodni od momentu wszczęcia postępowania w sprawie wykonania orzeczenia;
- c) liczby wniosków o odmowę uznania orzeczenia na podstawie art. 39 oraz (...) liczby przypadków, w których wydano odmowę uznania orzeczenia;
- d) liczby wniosków o odmowę wykonania orzeczenia na podstawie art. 41/**47p** oraz (...) liczby przypadków, w których wydano odmowę wykonania orzeczenia;
- e) liczbę środków zaskarżenia wniesionych odpowiednio na podstawie art. 44/**47r** i 45/**47r**.

Artykuł 80

Państwa członkowskie o dwóch systemach prawnych lub większej ich liczbie

W stosunku do państwa członkowskiego, w którym dwa lub więcej systemów prawnych lub zbiorów przepisów dotyczących spraw uregulowanych w niniejszym rozporządzeniu mają zastosowanie na obszarze różnych jednostek terytorialnych:

- a) każde odniesienie do zwykłego pobytu w tym państwie członkowskim dotyczy zwykłego pobytu w jednostce terytorialnej;
- b) każde odniesienie do przynależności państwowej (...) dotyczy jednostki terytorialnej określonej przez prawo tego państwa członkowskiego;
- c) każde odniesienie do organu państwa członkowskiego dotyczy organu jednostki terytorialnej w ramach danego państwa członkowskiego;
- d) każde odniesienie do przepisów wezwanego państwa członkowskiego dotyczy przepisów jednostki terytorialnej, w której odwołuje się do jurysdykcji, uznania lub wykonania.

Artykuł 81

Informacje przekazywane Komisji

1. Państwa członkowskie podają Komisji, co następuje:
 - a) **organy, o których mowa w art. 2 ust. 1 lit. b1) i b2) oraz art. 58 ust. 2;**
 - b) **sądy i organy właściwe do wydawania zaświadczeń, o których mowa w art. 36a ust. 1, art. 56, oraz sądy właściwe do dokonywania sprostowania zaświadczeń, o czym mowa w art. 36b ust. 1, art. 47m ust. 1, 47m1 i art. 56 ust. 3 w związku z art. 36b ust. 1;**
 - c) **sądy, o których mowa w art. 27 ust. 3, art. 32/47f, art. 39 ust. 1, art. 41/47p ust. 1, art. 44/47r ust. 2 i art. 45/47r;**
 - d) **organy właściwe w zakresie wykonania, o których mowa w art. 32/47f;**
 - e) **środki zaskarżenia, o których mowa w art. 44/47r i 45/47r;**
 - f) nazwy i adresy organów centralnych wyznaczonych zgodnie z art. 60 oraz sposoby kontaktowania się z nimi;
 - f1) **kategorie bliskich krewnych, o których mowa w art. 65 ust. 1a, w stosownych przypadkach,**
 - g) języki dopuszczone w kontaktach z organami centralnymi, zgodnie z art. (...) **69** ust. 2;
 - h) języki dopuszczone w przypadku tłumaczeń na podstawie (...) **art. 64 ust. 3, art. 64a ust. 2, art. 65 ust. 2 i art. 69 ust. 2.**

(...)

(...)
2. Państwa członkowskie przekazują Komisji informacje, o których mowa w ust. 1, do dnia [(...) ***dwadzieścia jeden** miesięcy od wejścia w życie niniejszego rozporządzenia (...)*].
3. Państwa członkowskie informują Komisję o wszelkich zmianach (...) dotyczących informacji, **o których mowa w ust. 1.**
4. Informacje, **o których mowa w ust. 1,** są podawane przez Komisję do publicznej wiadomości za pomocą odpowiednich środków, w tym za pośrednictwem europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość”.

Artykuł 82

Uchylenie

1. Z zastrzeżeniem art. 78 ust. 2 **niniejszego rozporządzenia**, rozporządzenie (WE) nr 2201/2003 traci moc z dniem [*data rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia*].
2. Odesłania do uchylonego rozporządzenia odczytuje się jako odesłania do niniejszego rozporządzenia zgodnie z tabelą korelacji w załączniku [V].

Artykuł 83

Wejście w życie

1. Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.
2. (...) **Niniejsze** rozporządzenie stosuje się od (...) [***pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech lat od daty publikacji niniejszego rozporządzenia***], z wyjątkiem art. 70, 71 i 81, które stosuje się od dnia [*data wejścia w życie niniejszego rozporządzenia*].

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

W imieniu Rady

Przewodniczący
